

ถนนหนังสือ

ศาสนธรรม

ฉบับที่ ๐๙ ปีที่ ๒ กันยายน - ตุลาคม ๒๕๖๘



ศาสนาธรรม สันติวิธี กับ สังคมประชาธิปไตย

กนนหนังสือ

ฉบับ เสขิยธรรม

บรรณาธิการผู้พิมพ์โฆษณา

นายดำรง ปัทมาภัส

คณะกรรมการ

ฝ่ายสงฆ์

พระอธิการสมนึก นาโถ

พระอธิการหับทิน อนาวิโภ

พระอธิการวิทยา จิตตธรรมุโน

พระมหาประจวน ปลดญาทิโน

พระมหาพันธ์ สุกธรรมุโน

พระมหาเจิม สุวะใจ

พระไพศาล วิสาโล

พระสุทัศน์ วชิรญาโน

ฝ่ายมารวاس

นายนิพนธ์ แจ่มดวง

น.ส.ลัดดา วิวัฒน์สุรัวเวช

น.ส.บัณฑิตา ยารยะคุยขอด

นายปรีดา เรืองวิชาคร

นายสมเกียรติ มีธรรม

นายวีระพันธ์ วุฒิบุญญา

นายพิกพ อุดมอิทธิพงศ์

น.ส.นุรรี ศรีวิโรจน์

น.ส.ลลนา ศรีวิโรจน์

เป็นจดหมายข่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิด
ความรู้ และประสบการณ์การประยุกต์หลักธรรมมาใช้กับชีวิต
และสังคมสมัยใหม่ ทั้งในหมู่ของบรรพชิตและมารวاس

ผู้จัดทำ

กลุ่มเสขิยธรรมร่วมกับคณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา(ศพพ.)

การเป็นสมาชิก

เสขิยธรรม ออกเผยแพร่ปีละ ๖ ฉบับ ภาคบันบัด ๒๐ นาท ค่า
สมัครสมาชิก ๑๐๐ นาท/๑ ปี ประสงค์จะยกเว้นสมาชิก โดยส่วน
ณิตหรือตัวแลกเงินในนามนายพิกพ อุดมอิทธิพงศ์ มายังเลขที่ ๑๒๔ ซอย
วัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จเจ้าพระยา คลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

กลุ่มเสขิยธรรม

เกิดขึ้นจากการรวมตัวของพระภิกษุและมารวاسผู้ห่วงใยในพระพุทธ
ศาสนาและสภาพของสังคมไทย มีความประสงค์จะประยุกต์ใช้ศาสนาธรรมเพื่อ
การพัฒนาตนของและสังคมอย่างสมสมัย นอกเหนือจากการประسانงานและเกื้อ^{กูล}
หนุนกำลังให้ชีวันและกันในการทำงานเพื่อสังคมในด้านต่างๆ แล้ว ลักษณะ
เฉพาะอีกประการหนึ่งของกลุ่มฯ ก็คือการเพียรพยายามประยุกต์ธรรมเพื่อเป็น^{ข้อตัวรับปฏิบัติเพื่อขัดเกลางตนเอง} โดยมุ่งสู่ประโยชน์สุขของสังคมและเพื่อสมดุล
ของระบบในสังคม อาทิ การลดและพยายามงดเว้นจากอนามัยมุขสมัยใหม่ เช่น
บุหรี่ เครื่องดื่มประเภทยาสูบกำลัง น้ำอัดลม ภาชนะพลาสติกและโฟม เป็นต้น

ผู้มีความสนใจ ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่ฝ่ายประสานงานกลุ่ม
เสขิยธรรม ๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จเจ้าพระยา เขตคลองสาน
กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐ โทร. ๕๓๗-๙๔๔๔, ๕๓๗-๙๔๕๐

คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา(ศพพ.)

ก่อตั้งเมื่อพ.ศ.๒๕๒๒ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

๑. ประสานงานระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ
ศาสนาและการพัฒนาเพื่อดำเนินงานร่วมกัน

๒. แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจเรื่องศาสนาและการพัฒนา
พร้อมทั้งศึกษาแนวทางร่วมกันในการทำงาน

๓. ฝึกอบรมและสร้างหทัยภาษากรุคคลและวัสดุอุปกรณ์ เพื่อสนับสนุนส่งเสริมหน่วย
งานซึ่งต้องการการแก้ไขหนุนดังกล่าว



สารบัญ

ถนนหนังสือ ฉบับ เศรษฐกิจธรรม

ฉบับที่ ๑๓ ปีที่ ๒ เดือนกันยายน-ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๕

๔ สารโน้มโรง

๕ จดหมายสายธุรกรรม

ผู้ดูแลแบบอย่างมีคุณภาพ

หน้าแรก

มูลนิธิโภมลักษณ์

๖ ● โลกจนและใจราย

เรื่องจากปก

๗ ● พุทธศาสนา กับ ประชาธิปไตย : บทลัมภาษณ์ พระเมธีธรรมราตน์ ประยูร ธรรมจิตต์ (ต่อ)

บทนำ

๘ ● พระสงฆ์กับการแก้ไขความขัดแย้งในสังคม

ประยุกต์ธรรมเพื่อสังคม

๙ ● สันติภาพ กับ ประชาธิปไตย

พญวัฒน์ สถาอ่อนันท์

๑๐ ● ปฏิบัติการดื้อแพ่ง และ ปฏิบัติการไว้ความรุนแรง

พิภพ อุดมอิทธิพงศ์

๑๑ ● คุณมีนักเทคโนโลยีใหม่

พระมหาสมชาย ฤทธิจิตต์ (ต่อ) พระเมธีธรรมราตน์

อนุทินเศรษฐกิจ

๑๒ ● ศาสนา กับ การพัฒนา ประชาธิปไตย

นิพนธ์ แจ่มดวง

๑๓ ● ชนบท กับ การพลิกฟื้น คืนธรรมชาติ

บริรดา เรืองวิชาชาร

พระศรีศรีสยาม

๑๔ ● พระมหาทอมสันต์ จนทุสุวนะ โภนกับอนุสติ จากรสคราม

นุชรี ศรีวิโรจน์

ทุกชีสัจจ์ของสังคม

๑๕ ● โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ : อย่าเพียงเห็นแก่ได้

“อรุณ”

มองลอดหน้าต่างวัด

สตรีและเด็ก

๑๖ ● การศึกษา พระไตรปิฎก เพื่อ พัฒนาสตรี

ลัดดา วิวัฒน์สุวรรณ

ตู้หนังสือเศรษฐกิจ

พุทธศาสนา ใน โลกกว้าง

๑๗ ● ๔๙ วัน ใน ได้ หัววัน

พระครูมงคลวรรษณ์

มุ่มนองใหม่

๑๘ ● พิธีกรรม สำหรับ พุทธศาสนา นิกิร่วมสมัย

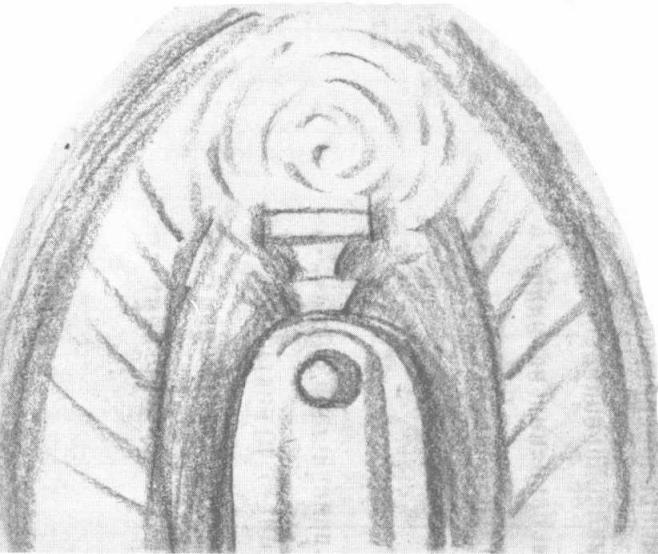
ส. ศิริรักษ์

๑๙ ● แข่งเชาว์ในคงขมิ้น

“ศิลพรด”

๒๐ ● บริการข้อมูลสำหรับนักเทคโนโลยีใหม่

สาระโภมโรง



ช่วง เวลานี้ยังเป็นระยะเวลาการเข้าพรรษาของพระภิกษุสงฆ์ กิจกรรมของกลุ่มเสบียงธรรมทั้งการจัดอบรมกีดี หรือการจัดสัมมนาต่างๆ กีดี จึงได้ว่างเว้นไปเพื่อที่พระสงฆ์จะได้อยู่ประจำในวัดและปฏิบัติธรรมอย่างเต็มที่ ต้องตามพระธรรมวินัยของพระพุทธเจ้า หลังจากที่ด้องเห็นดเห็นอยู่ในวันวายกับกิจกรรมทางโลกในช่วงการออกพรรษา

นอกจากนั้นให้หัวใจนานี คุณเมื่อนั่งจะไม่มีเรื่องทางสังคมใด ที่ได้รับการกล่าวขวัญถึงมากมายเท่ากับการเมือง นับแต่การสูญเสียเลือดเนื้อของผู้คนจำนวนมาก และความเสียหายทางทรัพย์สินและเศรษฐกิจไทย อีกมาตราอันเนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบในต่างประเทศ ได้มีการรณรงค์กันอย่างมากมาย ในอันที่จะปลูกจิตสำนึกทางการเมืองของประชาชนชาวไทย และเชื่อว่ากระแสการเมืองนี้คงดำเนินอยู่ต่อไป แม้จะผ่านการเลือกตั้งทั่วไปดังกล่าวแล้วก็ตาม เนื่องจากมองเห็นพ้องต้องกันว่าเหตุการณ์ความไม่สงบที่ผ่านมา นั้น เป็นเพรากลไกในระบบธรรมาภิบาลสากลส่วนหนึ่ง คือ

สมาชิกสภาพผู้แทนราษฎร ไม่ได้ทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องมาจากคุณภาพของ ส.ส. ไม่ดีพอเพราก มีการให้อำนิสสินจ้างแก่ผู้ที่เลือกตน เป็นผลให้อำนาจของระบบเข้ามาแทรกแซง ทำลายความสามัคคีของมวลชนประชาไทยทุกหมู่เหล่า โดยเฉพาะที่เกิดเป็นฝักฝ่ายกันชัดเจนกีดีฝ่ายทหารกับประชาชน

แต่เมื่อผ่านพ้นวิกฤตการณ์นั้นนานานพอสมควรที่เราทุกฝ่ายจักได้เริ่มติดต่องถึงเหตุการณ์ที่แล้วมา หลาย คนเริ่มตระหนักว่าความสามัคคีที่ถูกทำลายไป ความเห็นด้วยตรงกัน (ทิฏฐิสามัญญาติ) ที่ถูกทำลายไปค้างหากาเล่า ที่เป็นสาเหตุแท้จริงของความรุนแรงที่เกิดขึ้น ทำให้เนื่องจากความแตกต่างกันของคนหมู่เหล่าต่างๆ ในชาติไม่ “อนันหนังสือ ฉบับเสบียงธรรม” เล่นนี้ จึงมีการนำเสนอทั่วไปเพื่อที่จะรับรู้และทำความเข้าใจ ซึ่งถือกันว่าเป็นพระรุ่นใหม่ผู้ทรงภูมิความรู้ทั้งในด้านศาสนาธรรมและความเปลี่ยนแปลงในทางสังคม และการเมือง ในเรื่อง “พุทธศาสนากับประเทศไทย” ซึ่งคงจะอื้อต่อการรังสรรค์ความคิดจากการเร่งรีบ ปัญญาทางศาสนา เพื่อเป็นประโยชน์แก่การพัฒนาของบุคคลที่ดีงาม และยังให้เกิดความสงบสุขในบ้านเมือง อันอยู่ในช่วงแห่งความวุ่นวายเห็นปัจจุบันนี้ความสมควร

นอกจากนั้น ยังได้เสนออีก ๒ บทความคือ “สันติภาพกับประเทศไทย” และ “ปฏิบัติการดีอีฟฟ์และปฏิบัติการไว้ความรุนแรง” อันเกี่ยวเนื่องกับการจารกรรม สันติธรรมในสังคมไทยให้เกิดขึ้นตามหลักของหิงษธรรม อีกด้วย

หวังว่าสาระดังทั้งหลายทั้งปวงที่เสนอใน “อนันหนังสือ ฉบับเสบียงธรรม” เล่นนี้ คงมีส่วนอื้อเกื้อให้เกิดศาสนติธรรมขึ้นในสังคมไทยในระยะเวลาอันใกล้ อันจะยังผลต่อการสืบสานพระศาสนาให้คงอยู่ยั่งสืบไป อีกนานด้วยประการหนึ่ง



จดหมาย

จาก

สหายธรรม

ขวัญใจ. พุฒภานิพ

วัดวังน้ำลัด นครสวรรค์
อาทิตย์ภาคต้องการม้วนวิดีโอ. เกี่ยวกับเหตุการณ์
พุฒภานิพ และเรื่องพระกับการอนุรักษ์ เพื่อนำไปฉาย
ให้ญาติโยมที่อยู่ในชนบทกัน การห่างไกลความเจริญ
คุ้ว่า เหตุการณ์มันเกิดขึ้นในลักษณะไหน ด้วยคำเรียก-
ร้องต้องการของญาติโยม ที่จะได้นำไปคิดว่าการเลือกตั้ง
สส. ที่จะมาถึงนี้ จะเลือกเอาบุคคลที่มีศีลธรรม มีความ
จริงใจ ห่วงพึ่งพาอาศัยได้มั่นเดือดร้อนเข้ามาเป็นผู้แทนฯ

พระครูนิวัตธรรมคุณ

ต้องกราบขออภัยที่ทางกองสารณาฯ นั้นไม่มีงบ-
ประมาณในส่วนที่จะจัดซื้อม้วนเทปดังกล่าวได้ แต่ยินดี
เป็นการระในการจัดทำซื้อให้ หากพระคุณเจ้าต้องการ

เสจิยธรรมช่วยเผยแพร่ธรรมะ

วัดจันทร์ประดิษฐาราม สุราษฎร์ธานี
อาทิตย์ได้ใช้แนวคิดจากหนังสือเสจิยธรรม เพื่อ^{เพื่อ}
เผยแพร่ธรรมะแก่ประชาชนที่อยู่ในชนบทเป็นประจำ โดย^{โดย}
ไปกับพระที่เป็นหัวหน้าสายพระธรรมทูต ดังนั้นาคามา^{ดังนั้น}
จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับข่าวสารจากหนังสือ^{จะได้รับข่าวสารจากหนังสือ}
เสจิยธรรมสืบต่อไป เพื่อเป็นแนวทางการเผยแพร่พระธรรม^{เพื่อเป็นแนวทางการเผยแพร่พระธรรม}
กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในห้องถินและเขตไกล-^{กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมภายในห้องถินและเขตไกล-}
เกียง ในปีนี้อาทิตย์จะไปจำพรรษาที่เขื่อนเชี่ยวหลาน^{เกียง}
ห่วงว่าชาวเสจิยธรรมคงให้ความอนุเคราะห์เหมือนที่^{ห่วงว่าชาวเสจิยธรรมคงให้ความอนุเคราะห์เหมือนที่}
แล้วๆ มา

พระสมุห์ ชัชวาลย์ ฉันกสีโอล

ชุมชนและให้ข้อคิด

วัดบ้านหนองคูม ขอนแก่น
เป็นสมาชิกที่ติดตามผลงานและให้กำลังใจเมียนฯ
มาโดยตลอด ได้รับรู้ข่าวสาร กิจกรรมและความเคลื่อน-^{เคลื่อน}
ไหวของ “คนทำงานอย่างเสียสละ” ด้วยความชื่นชม^{ชื่นชม}
ในขณะที่สังคมโลกกำลัง “หลงระเริง” กับการบริโภค^{หลงระเริง}
อย่างขาดสติ พระสงฆ์ก็ยุกกระ scand ก่อตัวหอบตามไป
ด้วย อีกส่วนหนึ่งก็ยังหลับไหลและให้เวลาในการ
บริการสังคมด้านพิธีกรรมแบบเดิม ๆ มากจนเป็นงาน
หลัก ยังไม่นับถึงการขาดการพัฒนาคุณภาพของคนเอง
ของพระผู้บุริหารส่วนมาก จึงเข้าข่าย “มีเหมือนไม่มี”^{เหมือนไม่มี}
อยู่ไม่น้อย แอบตั้งความหวังไว้ในใจว่า ด้วยความเสีย-^{เสีย}
สละ และอาจวิงอาจจังของหลาย ๆ ฝ่ายร่วมกัน จะทำให้^{จะทำให้}
สิ่งที่เป็นอยู่ดีขึ้นกว่าเดิม ทั้งจะขยายความดีงามให้^{ทั้งจะขยายความดีงามให้}
กว้างขวางออกไปยิ่ง ๆ ขึ้น อนึ่งได้จัดส่งปัจจัยมาเพื่อ^{จัดส่งปัจจัยมาเพื่อ}
ต่อสมาชิกภาพอีก ๒ ปีด้วย

พระครูสุนทรศีวงศ์

พระอนุรักษ์

วัดบักลังก์ศิลาราม บุรีรัมย์

อาตามารู้สึกดีใจที่พระ sangha กลุ่มเส濟ยธรรมได้มีบทบาทในการอนุรักษ์ป่าและธรรมชาติ และก็มีพระ sangha อีกมากทั่วเมืองไทย ที่รักป่าและพยาบาลจะรณรงค์ให้หยุดการตัดไม้ทำลายป่าดังที่เป็นข่าวกันอยู่เรื่อยๆ ซึ่งดูแล้วว่าพระจะขาดป้าไปไม่ได้เลยที่เดียว มันเป็นความรู้สึกที่ดีต่อ กันมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล จึงทำให้พระกับป้าเป็นของคู่กันมา เป็นสิ่งที่น่าอนุโมทนาที่พระ sangha เรา มีความกระตือรือร้นดันตัวที่จะกระทำเพื่อสังคมส่วนรวม เพื่อพระศาสนาอาตามาเคียงไปจำพรรษาอยู่ที่ อ. ทองผาภูมิ กาญจนบุรี ใกล้ๆ กับเขตกรุงเทพพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร ชาวบ้านส่วนมากเป็นพวกร่มอยู่ พม่า กะเหรี่ยง ทวย และคนไทยส่วนหนึ่งมีอาชีพทำไร่ ทำสวน ส่วนมากก็ถูกป่าสงวนฯ เพื่อทำกิน และถ้าสัตว์เพื่อมานเป็นอาหารได้แทนทุกวัน ที่ร้ายกว่านั้นเมื่อปีที่แล้ว (พ.ศ. ๒๕๓๔) ชาวบ้านได้ยิงสมسرจดายไปด้วยหันนึง เอளังค์ มากขายกัน ซึ่งน่าเสียดาย เพราะเป็นสัตว์ที่ใกล้สูญพันธุ์ ทางเจ้าหน้าที่คงไม่รู้ ชาวบ้านที่ทำอย่างนี้เขากำเพราะเหตุจำเป็นเพียงเพื่อเลี้ยงชีพเลี้ยงครอบครัว หรือว่าทำโดยความรู้เท่าไม่ถึงกันน์ เราควรจะแก้ไขกันอย่างไรดี

ท้ายสุดทางวัดยินดีเป็นสูญย์ประสานงานของกลุ่มอนุรักษ์ด้วย ขอให้ส่งข่าวคราวต่างๆ มาได้

พระเทียมศักดิ์ อรัญญาโโน

● ● ●

พระครู (สอนเด็ก)

วัดสวนเวพุwan สุราษฎร์ธานี

อาตามามีความประ伤ที่จะขอเทปการบรรยายเรื่อง “พระกับป้ามีปัญหาอะไร” ของท่านพระเทพเทวี อดามาเป็นพระป่าองค์หนึ่งที่มีความประ伤จะศึกษาอะไรใหม่ ในโลกปัจจุบัน พร้อมไปกับพระธรรมวินัย เพื่อเป็นประโยชน์ทั้งส่วนตนเองและผู้อื่น ทางโรงเรียนมัธยมฯ ในหมู่บ้านใกล้ด้วยมีความประ伤ที่ให้อาตามาไปสอนและให้ความรู้ด้านจริยธรรม ศีลธรรม และคุณธรรมต่างๆ แก่เยาวชน เพราะเหตุเห็นว่าการสอนจริยธรรมเดียวมีไม่ค่อยได้ผล เพราะผู้สอนที่เป็นครูขาดความเข้าใจและความลึกซึ้งในการสอน เลยทำให้เด็กขาดความสนใจ อาตามาจึงอยากรอความร่วมมือจากทางศพพ. ให้ช่วยจัดส่งข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ของเยาวชน และสื่อที่ทำให้เกิดปัญหาที่กระบวนการเรียน เยาวชนมากในเวลานี้ เพื่อจะหาทางแก้และสอนจริยธรรมได้ถูกจุด เพื่อที่ว่าเด็กรุ่นใหม่ที่จะเจริญเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า จะได้เข้าใจบ้างใน “สังคม” ที่เขากว่ารู้ ที่พระพุทธองค์ผู้รู้แจ้งได้ตรัสไว้ดีแล้ว ในท่านกล่างความมั่งคั้งไปด้วยวัดดุนิยม ทุนนิยม และอำนาจนิยมในปัจจุบันนี้ ซึ่งยากมากในการควบคุมดูแล แต่เราต้องแก้ที่แท้ที่จะเผยแพร่ความจริงให้ช้าโลกได้รู้ตามสถานะและสภาพอย่างเรา

พระปัญญา ปัญญาชิโร

ทางศพพ. ยินดีที่จะจัดส่งข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเด็กและเยาวชนที่พระคุณเจ้าต้องการไปให้ข้อมูลอื่นๆ ย่อมสามารถดัดตามเอาได้จากหนังสือเส济ธรรมฉบับต่อๆ ไป

● ● ●

จดหมายจากสหายธรรม



วัดสะอาด บ้านหนองไช ต.โพนเพ็ก
อ.มัญจาคีรี จ.ขอนแก่น

เนื่องในโอกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถทรงมีพระชนมายุ ๖๐ พรรษา ปีนี้ เมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๓๕ เวลา ๐๗.๐๐ น. คณะสงฆ์วัดสะอาดพร้อมด้วยชาวบ้านหนองไชทั้งหมด ได้พร้อมเพรียงกันอุกการรวมกันที่ศาลาการเปรียญวัดสะอาด เพื่อประกอบพิธีจัดงานเฉลิมฉลอง เมื่อได้เวลาแล้วพิธีกรได้กล่าวนำพื้นประกอบพิธีกรรมทางศาสนา จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย ให้พระสาวเดือนต์ สามารถศีล ถวายกัตตาหารแด่พระภิกษุสงฆ์ พระสงฆ์อุโมทนา จากนั้นพิธีกรได้กล่าวนำถวายพระรัชยและความจงรักภักดี ต่อสมเด็จพระนางเจ้าฯ สุดท้ายรายการ ทางคณะสงฆ์วัดสะอาดและชาวบ้านหนองไช พร้อมกันนั่งเจริญจิตภาวนากรรมฐาน ทำสมาธิ เพื่อน้อมอุทิศถวายเป็นพระราชกุศลแด่สมเด็จพระนางเจ้าฯ ที่สุดได้พร้อมกันปลูกต้นไม้เศรษฐกิจในบริเวณวัดสะอาด จำนวน ๒๐๐ ต้น เพื่อน้อมถวายรำลึกเป็นอนุสรณ์ความจงรักภักดีและการอนุรักษ์ธรรมชาติพร้อมทั้งสิ่งแวดล้อมทั้งหลายให้คงอยู่สืบไป

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบ

เจริญพร
พระครูสุทธิธรรมานุญาต
เจ้าอาวาส

● ● ●

วัดพานัง เชียงใหม่

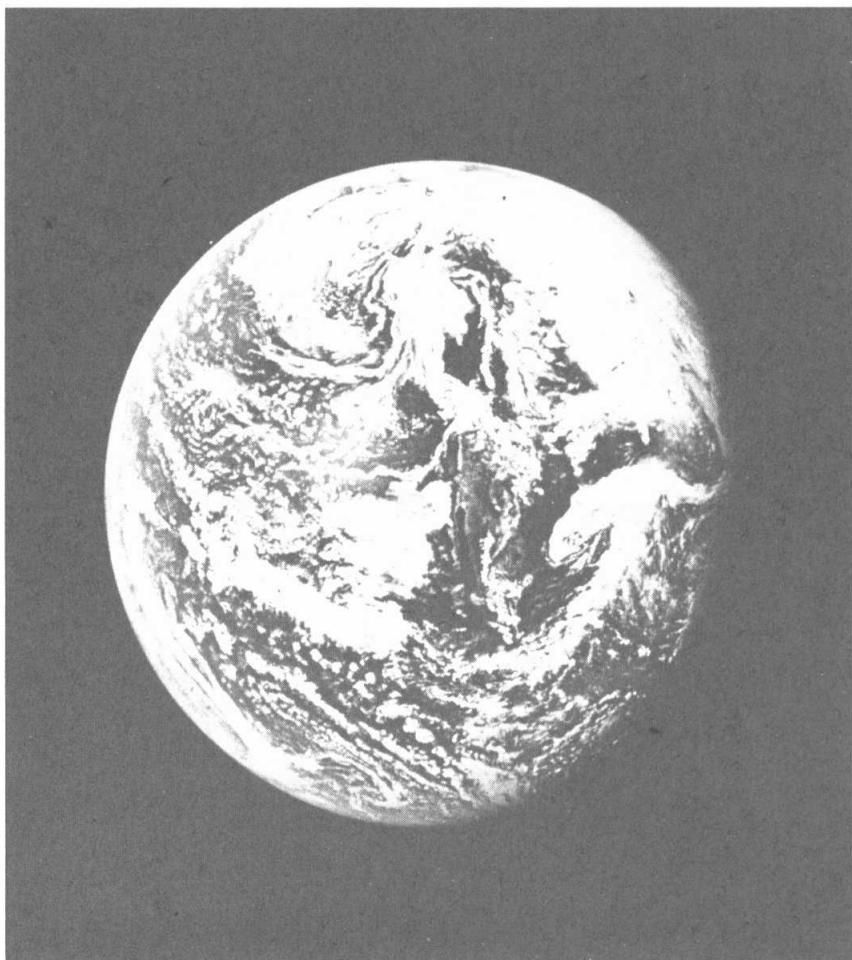
ขออุโมทนา กับผู้จัดทำ เสจิยธรรมทุกท่าน ที่ได้จัดส่งหนังสือ เสจิยธรรม ให้เสมอมา ตั้งแต่ฉบับที่ ๑ จนถึงปัจจุบัน ที่ได้รับข่าวสารความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะเรื่องการอนุรักษ์ป่า ตามมาให้ความสนใจมาก เพราะวิถีคุณธรรมนี้ แล้วที่ผ่านมา ทำให้ได้รับความเดือดร้อนไปทั่วประเทศ สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดภาวะเช่นนี้ ก็เนื่องจากป่าถูกทำลายอย่างมาก

จ่าวสารข้อมูล เสจิยธรรม ที่เผยแพร่ออกไป จะช่วยกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของป่า เพื่อจะได้ช่วยกันหาแนวทางแก้ไข และอนุรักษ์ไว้ให้อุบัติรุ่นหลังในอนาคตต่อไป

เมตตาธรรม
พระสุจาร์ จันทปัญโญ

● ● ●





โลกจนและโลกรวย

ปรับ เทศกำลังพัฒนาได้เสียเงินแก่ประเทศที่ร่ำรวยเป็นจำนวนมากถึง ๑๐ เท่าของที่พวกเขามาได้รับในรูปของความช่วยเหลือ หรือประมาณ ๑๒,๕๐๐ ล้านบาท เนื่องจากความไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงตลาดการเงิน การค้า และแรงงานของโลกทั้งนี้จากการรายงานของโครงการเพื่อการพัฒนาองค์การสหประชาชาติ (UNDP)

ยังไปกว่านั้นในปี ๒๕๓๐ หนึ่งในห้าของประชากรโลกที่อาศัยในประเทศไทยมีรายได้ต่อหัวของประชากรสูงสุด มีรายได้สูงกว่าเป็น ๓๐ เท่าของที่ประชากรในประเทศไทยที่ยากจนที่สุดหนึ่งในห้าของโลกได้รับ แต่ในปี ๒๕๓๒ ประเทศไทยร่วมได้รายจี้นอกรายได้เพิ่มเป็น ๖๐ เท่าของประเทศยากจน และในขณะที่ประเทศไทยร่วมในโลกมีจำนวนประชากรเพียงหนึ่งในสี่ของโลก แต่กลับใช้พลังงานถึง ๙๐% ของพลังงานที่มีอยู่ในโลกใช้โลกหะ ๗๕% ของที่มีอยู่ ใช้ไม้ ๘๕% ของที่มีอยู่ และ

มากกว่า ๑,๒๕๐ พันล้านบาท กิตเป็นจำนวนเกือบจะเท่า ๆ กับความช่วยเหลือที่ให้แก่ประเทศไทยที่กำลังพัฒนาอย่างไรก็ตามปริมาณความช่วยเหลือในปัจจุบันก็ยังคงไม่เพียงพอที่จะปิดช่องว่างระหว่างประเทศไทยที่ร่วมกับประเทศไทยที่ยากจนได้ นอกจากนั้นยังพบว่าการกระจายความช่วยเหลือเหล่านั้น ยังทำได้ไม่ดีพอ อย่างเช่นมีการจัดเป็นงบประมาณเพียง ๑๐% ของงบประมาณทั้งหมด แก่ ๑๐ ประเทศ ซึ่งมีประชากรยากจนอย่างมากถึงสามในสี่ของประชากรในประเทศไทยกำลังพัฒนาทั้งหลาย

ความแตกต่างที่น่า恐怖

โลกซีกเหนือ-ประเทศไทยที่พัฒนาแล้ว

- * อายุเฉลี่ยของประชากร ๗๕ ปี
- * รายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้น ๓.๕ เท่าในช่วง ๓๐ ปีที่ผ่านมา
- * มีงบสวัสดิการทางสังคมเฉลี่ย ๑๐% ของผลผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไทย (GDP)
- * มีโทรศัพท์ ๒ เครื่องต่อประชากร ๑ คน
- * มีหม้อ ๑ คน ต่อประชากร ๔๖๐ คน
- * ๖๐% ของประชากร เข้าถึงระบบสาธารณูปการในการบำบัดน้ำก่อนใช้

บริโภคอาหาร ๖๐% ของที่มีอยู่

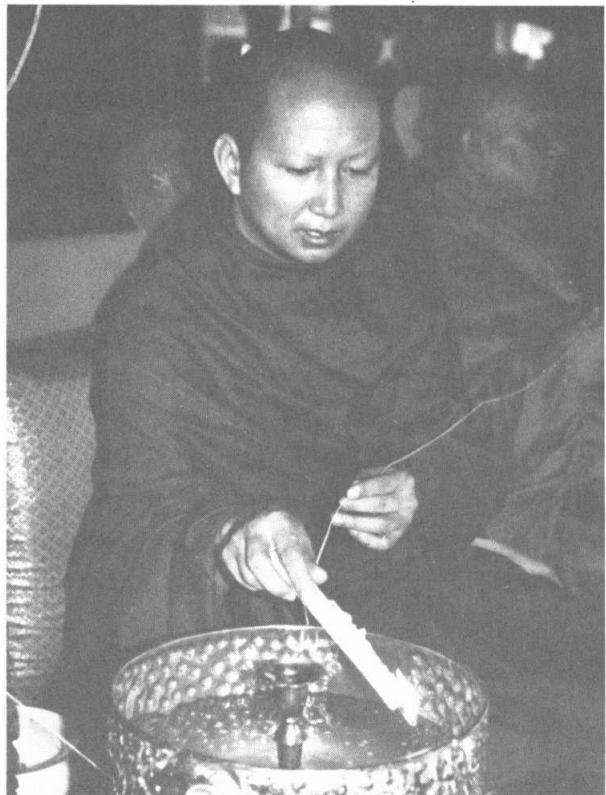
นี่เป็นข้อสรุปให้เห็นความแตกต่างที่น่า恐怖 ระหว่างโลกซีกยากจน และร่วมเพียงบางส่วน ซึ่งปรากฏในรายงานพัฒนาการของมนุษยชาติ (Human Development Report) ครั้งที่ ๓ ซึ่งเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมหาศาลในการปรับระบบตลาดโลก ให้มีความยุติธรรมยกระดับชีวิตของคนยากจนและให้เข้าถึงอาหารที่ดีขึ้น ไม่ใช่แค่การให้ความช่วยเหลือทางการเงิน แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ซึ่งต้องมีการร่วมมือระหว่างประเทศที่มีความต่างๆ ให้สามารถทำงานร่วมกันได้

โลกซีกใต้-ประเทศไทยด้อย/กำลังพัฒนา

- * อายุเฉลี่ยของประชากร ๖๓ ปี
- * ๗๕๐ ล้านคนต้องทนทุกข์ทรมานจากโรคอุจาระร่วงอย่างรุนแรงในแต่ละปี และในจำนวนนั้นมี ๔ ล้านคนที่ต้องเสียชีวิต
- * ๑.๓ พันล้านคนไม่สามารถหาที่ส่องประกายไฟ
- * ๒.๓ พันล้านคนไม่สามารถเข้าถึงบริการด้านสุขอนามัยได้
- * ๓๕ ล้านคนในที่ต่าง ๆ ได้รับผลกระทบจากการเกิดภัยธรรมชาติอย่างรุนแรง

ในรายงานได้เสนอให้มีการทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างประเทศไทยที่ร่วมเพียงบางส่วน เพื่อแก้ปัญหาความยากจน ได้มีการเสนอว่าการให้ความช่วยเหลือทางการเงินควรมาจากประเทศที่มีความสามารถทางการค้า เช่นจีน ญี่ปุ่น หรืออินเดีย ที่มีความสามารถทางการค้าสูง ซึ่งต้องมีการปรับเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจให้สามารถสนับสนุนประเทศยากจนได้ ไม่ใช่แค่การให้ความช่วยเหลือทางการเงิน แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ซึ่งต้องมีการร่วมมือระหว่างประเทศที่มีความต่างๆ ให้สามารถทำงานร่วมกันได้

จาก “The startling reality of rich and poor nations”
นสพ. บางกอกโพสต์ ๒๒ ก.ค. ๒๕๓๕



พุทธศาสนา กับประชาธิปไตย

สัมภาษณ์ พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธรรมจิตุโต)

ถาม : พุทธศาสนา มีความสัมพันธ์กับการเมืองการปกครองอย่างไร นับตั้งแต่อดีตเป็นต้นมา

ตอบ : ในสมัยพุทธกาล พระพุทธเจ้าทรงอุกฤษช์แล้วดังสถาบันอุดมคติกือ “สังคมสงฆ์” เหมือนกับจะให้เป็นสังคมแม่แบบแก่สังคมชาวราษฎร เป็นสังคมในอุดมคติที่ดีงาม อยู่กันอย่างมีสันติ มีกิจกิจของสังคมอยู่กันอย่างมีสืสานมั่นคงดูตา ถือ เสมอ กันในเรื่องความประพฤติ มีทิฐิวิสาหกิจดูตาเสมอ กันในเรื่องของความเห็น สามัคคี progression กัน มีการรับคนที่จะมาอยู่ในสังคมอย่างกลั่นกรอง นั้นคือสิ่งที่พระพุทธเจ้าได้ทำขึ้น เพื่อให้เป็นแม่แบบแก่สังคมภายนอกที่เราเรียกว่าเป็น “สาระ” เป็นที่พึ่ง ถือ เป็นแรงบันดาลใจให้กันเอาอย่าง แต่พระองค์ไม่ได้นำสถาบันที่ดีเยี่งดังขึ้นมา มาใช้เป็นกระ世家หรือกลุ่มพลังทางการเมือง ที่จะกลับเข้าไปเปลี่ยนสังคม ภูมิประเทศไม่ได้เป็นพลังอันนั้น เป็นแต่เพียงแม่แบบเท่านั้น ไม่เหมือนกับศาสดาของบางศาสนาที่นำสาวกและนาgapลุ่มพลังที่ศรัทธาด้วยกัน เข้าไปจัดการแก่ไปปัญหาทางการเมืองในลักษณะที่เป็นรูปธรรม

ดังกรณีมหาปรินิพنانสูตรจากล่าวถึงเรื่องที่พระเจ้าชาตศัตรู มีความประราณจะส่งกองทัพไปดีเมื่องวัชชี จึงส่งวัสสการพราหมณ์มาทูลถามพระพุทธเจ้าว่า สมควรจะตีเมืองวัชชีขึ้นนี้ดีหรือไม่ พระพุทธเจ้าท่านไม่ห้ามตรงๆ กลับตรัสตามพระอานันท์ซึ่งกำลังถวายงานพัดอยู่ข้างหน้าว่า “เดี๋ยวนี้เจ้าลิจฉวิ ผู้ปักครองเมืองวัชชี และชาววัชชี เองยังยังปฏิบัติตามธรรมะที่เราสอนไว้ แต่ก่อนคือ “วัชชีปริหานิยธรรม” ๗ ประการหรือไม่” พระอานันท์ตอบว่า “ยังยึดมั่นอยู่” พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ถ้ายังยึดมั่นอยู่ ก็มีแต่ความเจริญไม่มีความเสื่อม” ท่านตรัสแก่นี้ วัสสการพราหมณ์นำความไปกราบทูลพระเจ้าชาตศัตรู พระเจ้าชาตศัตรูรู้ว่าไม่ใช่เป็นเวลาสมควรที่จะเข้าตีเมืองวัชชี ภายในหลังจึงส่งวัสสการพราหมณ์ไปเป็นไส้ศึก ทำให้ชาววัชชีและพระเจ้าลิจฉวิแตกกันแล้วจึงส่งกองทัพเข้าไปบึดเมืองวัชชีได้ นั่นเกิดหลังจากที่พระพุทธเจ้าปรินิพนานแล้ว

มองในแง่หนึ่งเรื่องนี้เหมือนกับพระเจ้าชาตศัตรู

นำคำพูดของพระพุทธเจ้ามาวิเคราะห์ แล้วว่างบุตรธิชต่อไป แต่อีกแห่งหนึ่งพระเจ้าอชาตศัตรูอาจตีความได้ว่า พระพุทธเจ้าไม่เห็นด้วยกับการยกท้าฟ้าไปตีเมืองวังชี แต่จะเห็นได้ว่ามันไม่เล็กน้อยของ Active Participation เลยกิจกรรมของพระพุทธเจ้าไม่ได้เป็นการเข้าไปเก็บข้อมูล อย่างชัดเจนอย่างที่พระเจ้าอชาตศัตรูคาดหวัง เพราะฉะนั้น จุดยืนของพระพุทธเจ้าจึงชัดเจนตรงที่การให้กำเนิด ไม่สำคัญว่าจะได้ผลประโยชน์หรือไม่ แต่อาจเป็นด้วยกำหนดชั้นนำ

ลักษณะเช่นนี้ของพระพุทธเจ้า เป็นการมุ่งสอนให้ทั้งผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองอยู่อย่างมีธรรมาภิบาล คือ ลักษณะของ "ธรรมชาติปัจจัย" นั้นเอง เมื่อมีธรรมาภิบาล คือ ในสังคมจะอยู่เป็นสุข พระองค์ไม่ได้เข้าไปจัดการเงื่อนไขในทางสังคม หรือไม่ได้เป็นพลังทางสังคมที่จะทำการเปลี่ยนแปลงโดยตรง จึงทำให้บทบาทของพระองค์อยู่ในลักษณะที่เหมือนกับผู้ชี้นำทาง ซึ่งรวมทั้งเรื่องการปฏิบัติธรรม เพื่อเข้าสู่พระนิพพานรวมถึงในเรื่องของสังคมอุดมคติ ท่านบอกว่าสังคมอุดมคติเป็นอย่างไร แล้วคุณในสังคมก็พัฒนาไปสู่แบบที่เป็นอุดมคตินั้น โดยจะมุ่งไปในเรื่องของการปรับโครงสร้าง (ของสังคม) อย่างเช่น ระบบวรรณะ ท่านก็จะสอนว่า บุคคลจะดีจะเลว ไม่ได้อยู่ที่เรื่องของชาติครรภุก แต่อยู่ที่การกระทำหรือกรรมแทนที่พระองค์จะเข้าไปใช้อำนาจในการล้มระบบวรรณะโดยตรง ก็เพียงแต่สอนหรือแนะนำอย่าให้คนไปยึดติด ลืมล้างค่านิยมเก่าๆ เสีย

พระฉะนั้น แนวทางของพระพุทธเจ้าคือการปฏิรูปสังคมด้วยคำสอน โดยจะชี้นำเป็นแบบอย่าง แต่ที่พระพุทธเจ้าทำได้ผลมากกว่าสมัยนี้ก็ เพราะท่านมี "อาภินนาปัญหาราย" คือสอนแล้วสามารถจะเปลี่ยนความคิดคน เป็นคนที่ดี กรรมก็จะดี บุคคลก็จะดี ครอบครัวก็จะดี ประเทศก็จะดี โลกก็จะดี พระพุทธเจ้า จึงสามารถให้คำสอนที่เปลี่ยนพฤติกรรมทางการเมืองของชาติ เป็นคนที่ดี ครอบครัวก็จะดี ครอบครัวก็จะดี ประเทศก็จะดี โลกก็จะดี พระพุทธเจ้า

ถาม : ระบบการปกครองแบบใดที่พระพุทธเจ้าทรง

สรรเสริญ ซึ่งจะเทียบกับระบบการปกครองในปัจจุบัน ได้อย่างไร

ตอบ : พระพุทธเจ้าไม่ได้ครั้งเดียวระบบการปกครองที่ดีที่สุดไว้ จะเป็นประชาธิปไตยก็ได้ ราชาธิปไตยก็ได้ คอมมิวนิสต์ก็ได้ ไม่ได้พูดถึงด้วยระบบ สำหรับก็คือ ไม่ว่าจะปกครองด้วยระบบไหนก็ตาม จะต้องมีผู้นำที่มีอำนาจในการปกครองโดยธรรม ปกครองโดยธรรม ซึ่งจะสอนไว้ใน จักรพรรดิสูตร ราชสังคಹัตถุ ว่าพระเจ้าแผ่นดินจะต้องส่ง gere ที่ประชานอย่างไร นั่น ในลักษณะที่สอนให้ผู้ปกครองปฏิบัติธรรมเพื่อให้พสกนิกรมีความสุข เพราะฉะนั้น เวลาพูดถึงการปกครองที่ดีงามก็หมายถึงการได้ผู้ปกครองที่ดีมีคุณธรรม

พระองค์เปรียบสังคมไว้เหมือนกับฝูงโโคที่กำลังข้ามฟากแม่น้ำ ถ้าโโคหัวใจของฝูงเข้าไปตรงสูง ก็จะข้ามตรง ถ้าหัวใจไม่ตรง นักก็จะหัวใจไม่ตรงกัน ถ้าผู้นำประพฤติธรรม ผู้ด้านก็จะประพฤติธรรม ถ้าผู้นำไม่ประพฤติธรรม ผู้ด้านก็จะไม่ประพฤติธรรม เพราะฉะนั้น เวลาสอนพระพุทธเจ้าจะมุ่งไปที่การสร้างผู้นำที่ดี

ถาม : ในกรณีที่เกิดความขัดแย้งขึ้นดังกรณีเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม พุทธศาสนาได้พยายามสอนวิธีแก้ไขปัญหาความขัดแย้งไว้อย่างไรบ้าง

ตอบ : ความขัดแย้งอย่างที่คุณกล่าวมานี้เป็นเรื่องที่คนไทยต้องเผชิญหน้าในสมัยพระพุทธเจ้าก็มี เป็นเรื่องพระญาติของพระพุทธเจ้าเอง พระบิดาของพระพุทธเจ้าเป็นเจ้าเมืองกบินพัสดุ พระบิดามาจากกรุงเทพฯ เพราะฉะนั้น กบินพัสดุกับเทพฯ ก็เหมือนกับเมืองพัสดุกับเมืองนอง อยู่ๆ ก็ยกทัพมาประชิดจะตีกัน พระพุทธเจ้าก็เสด็จมาห้ามทัพ ตรัสตามสืบความไว้ว่า เมืองทั้งสองแห่งนี้จากแม่น้ำโรมันซึ่งแบ่งเขตแดนของเมือง ชาวนาทั้งสองเมืองค้างก์ใช้น้ำจากแม่น้ำเดียวกัน บังเอิญปีนั้นน้ำออกก็เลยแห้งแล้ง ก็ได้การกระทำกรุงเทพฯ หันกลับ เรื่องลูกคามเป็นการท้าทายให้เกิดสงคราม พระพุทธเจ้าจึงตรัสตามว่า "ที่รบกันเพื่อแห้งน้ำนั้น น้ำในแม่น้ำโรมันก็ต้องเสื่อมเสียด้วยการของกษัตริย์และทหารที่จะ

“พระองค์ไม่ได้เข้าไปจัดการเมืองไทย ในทางสังคม หรือไม่ได้เป็นพลัง ทางสังคมที่จะทำการเปลี่ยนแปลง โดยตรง บทบาทของพระองค์อยู่ ในลักษณะที่เหมือนกับผู้ช่างทาง”

หลังนองน้ำ สิ่งไหนมันมีค่ามากกว่ากัน” หั้งสองฝ่าย ก็บนกว่าเลือดในภายในของคนนี้ค่ามากกว่าน้ำ พระพุทธเจ้า ก็ตรัสว่า “ถ้าอย่างนั้นจะรับกันทำไว เอาสิ่งที่หาค่า ประมาณไม่ได้ มาแลกกับสิ่งที่มีค่าน้อย เมื่อเกิดปัญหา เหล่านี้ไม่มีทางจะตกลงกันโดยสันติวิธีหรือ” แล้วพระพุทธเจ้าก็ยังเล่าเรื่องสอนอะไรอีกมากมาย

เหมือนกับที่คนไทยคิดกัน ความสามัคคีของเรารถูก ทำลายไป แค่การเผารัฐพย์สินเพียงเล็กๆน้อยๆก็อาจมา เป็นเหตุให้มีภัย ในกรณีอย่างนี้พระองค์สามารถที่จะ พูดได้ เมื่อมีภัยกับที่พระพุทธเจ้าทำ พระองค์ก็มีความต้องการที่จะ ว่าการจะฟื้นกันเป็นเรื่องไม่ถูกไม่ดี บอกหั้งสองฝ่าย ให้ได้สติ พุทธธรรมะที่เป็นกลางๆไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่าย หนึ่ง พูดถึงประโยชน์ของความสามัคคี ไทยของความ แตกสามัคคี

ถาม : พระองค์ไทยหั้งในระดับสถาบันและระดับบุคคล ในปัจจุบัน มีท่าทีต่อกรณีนี้เป็นอย่างไร

ตอบ : ในระดับตัวบุคคล พระเราจะมีหลากหลายมาก มีทั้งที่ทำแบบพระพุทธเจ้าทำบ้าง อุยเขยฯบ้าง ส่วน ในระดับสถาบันนั้น ต้องพิจารณาว่าในสมัยพระพุทธเจ้า ท่านเป็น “สถาบัน” โดยพระองค์เอง พระเลิกพระน้อย อาจจะมีที่วางเฉยก็ได้ แต่มาในสมัยนี้ต้องยอมรับว่า สถาบัน (สงฆ์) น่าจะทำอะไรมากกว่านี้ คือออกมายัง เด่นชัดมากกว่านี้ ห้ามทัพมากกว่านี้ ซึ่งแรกก็พูดๆกัน

อยู่ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าพระองค์จะท้อญิ่นระดับสูง ท่านไม่คิด แต่ที่นี่บังเอิญมันเป็นปัญหารื่องระบบโครงสร้างการบริหารของคณะสงฆ์ เวลาจะทำอะไรประเภท อย่างนี้ เราจะให้อ่านใจยกคณะสงฆ์ออกมานอก หน้าที่ไม่ยกอันนี้ถูกยกไปจากพระ ไปอยู่ที่เลขานุการ มหาเถรสมาคมคืออธิบดีกรรมการศาสนา ซึ่งเป็นข้าราชการ ในสถานการณ์อย่างนั้นข้าราชการจะทำอะไรไม่ได้ ถ้าเทียบว่ามหาเถรสมาคม เป็นคณะรัฐมนตรี เลขาธิการมหาเถรฯ ก็คือเลขานุการคณะรัฐมนตรี ซึ่ง การที่คณะกรรมการจะตกลงตัดสินใจฉะนี้อะไรได้ มัน จะต้องมีฝ่ายที่ “ชง” ข้อมูลหรือส่งข้อมูลมาให้ พระราชนูญติดคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕ นี้ จำกัดอำนาจในการตัดสินใจ ข้อมูลค่าๆจึงไม่ถึงพระองค์ในระดับ ปัจจุบัน ถ้าเลขานุการไม่ทำ หรือส่งข้อมูลเพียงด้านเดียวดังในกรณีที่เกิด “พฤกษาภมิพ” แล้วจะไปหวังอะไรว่าจะมีมติออกมายังการณ์ มีข้อมูลรู้เรื่องชัดเจน

ถ้าจะวิเคราะห์หักว่าในสถานการณ์แบบนั้นทำไม่ สถาบันสงฆ์จะไม่มีออกมายัง ก็คือมันเป็นประเพณีปฏิบัติ (Tradition) มานานแล้ว ในฝ่ายบ้านเมืองก็ล้วนว่าเราจะ เข้าไปยุ่งมาก เลยทำให้สถาบันสงฆ์โดยด้วย ไม่ยุ่งกับ การเมือง ซึ่งอาจเนื่องจากความแรงที่ได้จากบทเรียน จากประเทศอ่อนหรือสมัยอ่อน เรายังต้องแยกกันแล้วว่า พระไทย พระลังกา และพระม่านนั้นค่างกัน ถึงจะเป็นตราที่ ด้วยกัน แต่ก็คุณลักษณะ ทางโน้นจะมีลิทธิ์ลงคะแนนเสียง สนับสนุนพระราชกรณีย์เมื่อชัดเจนออกมายัง เหมือนกับที่พระพม่าต่อต้านฝ่ายทหาร อันนี้เป็นเรื่องของประเพณีปฏิบัติที่ทำกันมาหลายนาน

ในเบื้องต้นประวัติศาสตร์ อย่างในลังกาถึงกับมี บันทึกไว้เลยว่า เมื่อคราวพระเจ้าทุกฤษฎาภรณ์อภัยจะ รถลงกีหัวช้างพุทธรวมตัวกันต่อต้านกษัตริย์ทมิพ มี การเอาพระนำหน้ากองทัพ ฝ่ายกษัตริย์บอกว่าการburn ครั้งนั้นไม่ใช่เพื่อความรุ่งเรือง ความมีอำนาจของข้าพเจ้า แต่เพื่อกอบกู้พระศาสนา เพาะมะนันทุกคนก็ร่วมกัน ในการburnมีการฆ่ากัน พระเจ้าทุกฤษฎาภรณ์อภัยนำกษัตริย์ ของทมิพตาย เกิดความไม่สงบใจก็มานามพระว่าที่

ทำไปนี่บ้าป่าหรือไม่ ฝ่ายพระก็ນอกกว่า “ไม่น่าประอกร พวคนี้มันพากมารณอกศาสนา” พุดกันถึงขนาดนี้ พระลังการุ่นหลังบอก “อึ้ง ! ทำไมพุดถึงขนาดนี้” เมื่อันอย่างบุคหนึ่งของเราว่า “จากคอมมิวนิสต์ไม่น่าป่า” เรายกโงมดีกันใหญ่เลย แต่ทางโน้นเขาดีใจ เขาชั่นชม เพราะว่าเขาปฏิบัติกันมาอย่างนั้น

แต่ในเมืองไทย ถ้าไปพูดลักษณะนี้ ก็เหมือนกับเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการก่อการกำเริบ สร้างความไม่สงบในประเทศ ให้ทันที แต่ถ้าเป็นของลังกา ของพม่า จะเห็นเป็นเรื่องธรรมชาติ ธรรมะในลักษณะเช่นเมื่อสมเด็จพระนเรศวรไปทำบุญที่หัวดีชันนะพม่ามาน แล้วทรงพิโตรนแม่ทัพนายกองที่คำน ไม่ทัน ปล่อยให้ต้องไปชนช้างเพียงลำพัง จึงสั่งประหารชีวิตด้วยกีบอน ๒๐ นาย ในกรณีอย่างนั้นพระจะเข้าไปยุ่งท่านสมเด็จพระพนรต วัดป่าแก้ว เข้าวังไปขออภัยนาตาดไว้ชีวิตแม่ทัพนายกอง ถ้าอย่างนี้ท่านจะทำไม่เหมือนกับลังกา เราจะทำในเรื่องความถูกต้อง อยู่ในกรอบระเบียบวินัยของพระ ในลักษณะเดียวกับเหตุการณ์ “พฤษภาทมิฬ” ต้องมีการออกมากเดือนไม้ให้ชีวิตความรุนแรง อย่างสมเด็จพระพนรตท่านเดือน หรืออย่างสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) ท่านก็ทำ ท่านเข้าวังไปเดือนสติพระเจ้าแผ่นดินในสมัยนั้น หรือเดือนผู้สำเร็จราชการ ก็อสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ เมื่อผู้สำเร็จราชการมีอำนาจมากกินและมีขาวว่าจะยึดอำนาจ สมเด็จโตท่านก็จะจุดตะเกียงเข้าวัง เจ้าพระยาฯ ต้องมาให้ความมั่นใจว่า จะไม่มีอะไรเกิดขึ้น

อันนี้คือประเพณีปฏิบัติของพระไทย พระจะเข้าไปตรงนี้ แต่ไม่มีลักษณะเหมือนกับบางศาสนาอื่นที่ต้องออก มาชัดเจนเลย เรียกว่าต้องมีการปลดปล่อย (Liberation) โดยศาสนา มองในแง่นี้พระไทยจะอยู่ด้อยด้วยเห็นของการเมือง คอยสอนในเรื่องมนธรรมสำนึกของคนในสังคม ซึ่งอาจมา เชื่อว่าทำได้ เมื่อเกิดเรื่องขึ้นมา พระบอกได้เดือนได้ เป็นค่านิยมที่สังคมไทยยอมรับ

ถาม : ในปัจจุบันโดยเฉพาะในเรื่องการอนุรักษ์ป่า จะมีพระสงฆ์หลายรูปที่ออกมากำพัชีบทวนดันไม้รักษาป่า และมีเรื่องราวที่เกี่ยวข้องทางการเมืองอยู่ กรณีที่เป็น

ข่าวโด่งดังออกมาก็มี ลักษณะอย่างนี้จะถือว่าเป็นการกระทำที่ “ล้ำเส้น” บทบาทของพระสงฆ์หรือไม่ตอบ : ถ้าทำแบบพระจะไม่ล้ำเส้นหรือ ในประเพณีที่เราทำกันมา เราอาจความครั้งชา ความเคารพนั้นถือเป็นเครื่องนำหน้า ไม่ว่าผู้ที่มาเกี่ยวข้องจะเป็นชาวบ้านหรือเป็นข้าราชการก็ตาม แล้วสมมติว่าครั้งชาที่เขามีต่อตัวเองยังไม่พอ ก็ต้องอาศัยพระผู้ใหญ่ พุดกันในระดับสูงๆขึ้นไป ก็ไม่ใช่ไปทำเอง บุกเดี่ยวไป เรายังประเพณีที่สั่งสมกันมาในวิธีที่แก่ปัญหาของพระ สมมติถ้าเห็นว่าทำแล้วมันจะเกิดปัญหาขึ้น เราต้องบอกพระผู้ใหญ่ให้แก่ใน ให้ช่วยกันทำ ถ้าข้าราชการและชาวบ้านไม่ถูกกัน แล้วเราไปยุ่งเข้างบบ้านฝ่ายเดียว ในที่สุดก็พุดกันราชการไม่รู้เรื่อง เราอยู่ในจุดยืนของพระสงฆ์ และให้พระสงฆ์อันๆเป็นฐานของremain ก็จะมีพลัง เป็นการคานอำนาจกัน ต่อรองกัน ชี้แจงเข้าถึงสื่อมวลชนได้ เพราะในฐานะพระองค์ เราจะพุดกันฝ่ายไหนก็ได้

แล้วพระเราจะต้องศึกษาวิธีการต่อสู้ของหลายๆที่ เลือกอาวิชีที่แก่ปัญหาได้ จริงๆแล้วพระเรามีประสบการณ์ที่ยาวนานในการทำงานแบบนี้มา เรื่องอนุรักษ์ป่าก็เป็นส่วนหนึ่ง ประสบการณ์นั้นก็คือ งานพัฒนาหมู่บ้าน พัฒนาชนบท พระนักพัฒนาในที่ต่างๆท่าน

“เหมือนกับที่คุณไทยติก พระสงฆ์สามารถที่จะพูดได้ เมื่อันกับที่พระพุทธเจ้าทำ พระออกมากพูดได้ว่า ไม่ถูกต้อง บอกทั้งสองฝ่ายให้ได้สติ พุทธธรรมะที่เป็นกลางๆ ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง”

จะต้องมีประสบการณ์ทำงานแบบนี้ เคยมีความขัดแย้ง ลักษณะนี้ในที่ต่างๆ เราจะต้องประมวลเอาอยู่วิธีที่ เคยทำมาแล้ว ซึ่งถ้าดูรวมๆแล้วก็คือการตั้งอยู่บนฐาน ของครรภ�性เสียก่อน แล้วจึงประสานงาน พระเราต้องไม่ กอดทิ้งชาวบ้าน แต่ในการต่อสู้ ไม่ใช่ว่าเราจะลงไปอยู่ ในนั้น เราสามารถเข้าไปในลักษณะของการประสานงาน ผู้ใหญ่ ทำความเข้าใจกับทุกๆฝ่าย ให้ทุกๆฝ่ายออกมายังกัน

ตามมาของว่าการรวมตัวกันของพระจะช่วยได้มาก อย่างที่เรารวมตัวเป็นกลุ่มพระนักพัฒนาในภาค อีสาน หรือกลุ่มเสบียงธรรม อย่างนี้ต่างหากที่จะช่วยได้ นี้คือวิธีที่ตามมาเห็นว่าจะเป็นวิธีที่ดี เราจะให้ข้อมูล ข่าวสารแก่กันและกัน แล้วบางทีในการแสดงเช่น ถ้า รวมเป็นกลุ่มจะช่วยได้มาก การศึกษาข้อมูล การอื้อ ข้อมูลต่อกัน บางที่รู้ปั้นนี้พูดไม่สะคลวย รูปนั้นช่วยพูด มันจะเป็นพลัง แล้วพระเป็นองค์กรอยู่แล้ว ในความ ที่เป็นพระมันจะถึงกันหมด บางที่เรารู้ดีไม่ได้ก็ให้พระ ผู้ใหญ่พูด ซึ่งต้องชี้แจงให้ท่านเข้าใจ

ทุกวันนี้เรามักไปเบยกิจการพัฒนาเป็นเรื่องใหม่ เราไม่ได้ใช้ประสบการณ์ต่างๆที่พระเคยทำมาเป็นตัวอย่าง ดังนั้นพระผู้ใหญ่จะไม่รับรู้ สมัยก่อนจะส่งพระเป็นสาย กันไป เมื่อกิจดิ่งไรขึ้นจึงสามารถช่วยเหลือกันได้ ถ้า เราจะไปเบิดสำนักสงฆ์ในป่าสักแห่งหนึ่ง ก็ต้องมีการ รายงานชี้แจง ขออนุมัติ บอกกันตั้งแต่เด้น ไปหาพระ อุปัชฌาย์อาจารย์ทั้งหลายเพื่อขอความช่วยเหลือ ปกป้อง เหมือนกับทำงานเป็นทีมเป็นระบบเครือข่าย นี่คือสิ่งที่ พระท่านทำ

อย่างพระพุทธเจ้าแม้จะส่งพระไปประกาศศาสนา ณ ที่ใดก็ตาม ครบปีต้องกลับไปหาพระพุทธเจ้า เช่น พระสังข์ ๑,๒๕๐ รูปที่มีประชุมพร้อมเพรียงกันโดย นิได้นัดหมายในการประชุมใหญ่ที่เรียกว่า “ชาตุรัตน์- สันนิบาต” จนกลายเป็นประเพณี ไม่ว่าไปทำงานที่ไหน ก็ต้องกลับมารายงานว่าไปพบอุปสรรคอะไร ผลดีของ วิธีการทำงานแบบนี้ คือ มีการกลับมาโขยงกัน ไม่แยก กันโดยสิ้นเชิง โดยมีผู้ใหญ่ฝ่าย sang ร่วมรับรู้ การทำ

“ในส่วนนี้ต้องยอมรับว่าสถาบัน(ลงมือ)
น่าจะทำอะไรมากกว่านี้ คืออุดมการให้
เดินชัดมากกว่านี้ ห้ามทิพมากกว่านี้”

แบบนี้จะช่วยลดปัญหาต่างๆลงๆ ได้มาก ตาม : อย่างกลับไปที่ประเด็นเมื่อสักครู่ว่า เมื่อเกิดเหตุ- การณ์รุนแรงทางการเมืองลักษณะนี้ขึ้น (หมายถึงเหตุ- การณ์ “พฤษภาคมพิพ”) จะมีการพูดเรื่องสันติวิธีมาก ในเมื่นี่พุทธศาสนาเป็นหลักการอะไรบ้างที่เอื้อต่อปฏิบัติการ สันติวิธี

ตอบ : เวลาที่เกิดความรุนแรงขึ้นในสังคมพุทธ เรา Mack จะผิดหวัง เพราะประวัติศาสตร์พุทธศาสนาเป็นประวัติ- ศาสตร์ของสันติ เราไม่มีสังคมรามาศาสนา ศาสนาที่เริ่ม สอนศาสนาด้วยสันติ ใช้ชีวิৎประนีประนอมกับศาสนา พระมหาพญ์ อย่างความเชื่อเรื่อง “พระหม” ท่านบอกว่า ทางฝ่ายเราก็มี แต่ไม่ใช่พระหมเป็นผู้สร้างโลก แต่เป็น “พระหมโลก” ซึ่งสามารถหมดอยุขัยได้ หรือมี “พระหม- วิหารธรรม” ธรรมะของพระหม ในลักษณะคำสอนเช่นนี้ ความขัดแย้งในศาสนาจึงไม่มี

คำสอนเรื่องให้คนอยู่ร่วมกันอย่างสันติที่เราใช้ใน ปัจจุบัน คือ สารามីธรรม ๖ ข้อ คือ ให้มีเมตตาภัย- กรรม, เมตดาวิจกรรม, เมตตามโนกรรม, มีการแบ่งสรร ปันลาภที่ได้มารอย่างยุติธรรม มีสีลมามัญญา คือ ความ ประพฤติเสมอๆกัน มีศีลคล้ายๆกัน และมีกิจธิสามัญญา- ค่า มีความเห็นไม่แตกแยก เห็นพ้องสอดคล้องกัน

ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในช่วงต้นเป็นผลมาจากการทิภูมิ- ศาสนาญัญญา ในเรื่องรัฐธรรมนูญ ระบบการปกครอง แม้กระทั้งฝ่ายที่ประชุมต่อต้านเองก็ยังเกิดมีทิภูมิมานะ แม้ระบบประชาธิปไตยไทยจะสถาปนามาถึง ๖๐ ปี แล้ว แต่นักวิชาการทางรัฐศาสตร์เองก็ยังไม่ได้คิดให้ ชัดว่า ประชาธิปไตยแบบไทยฯที่พึงปรารถนาสำหรับ

“พระจะอยู่ในลักษณะของผู้ประธาน ระหว่างช่วงบ้าน และข้าราชการ ไม่ ใช่ไปอยู่ทั้งฝ่ายได้ฝ่ายหนึ่ง”

สังคมไทยควรจะเป็นเช่นไร บางครั้งการซึ่งดำเนินสิ่ง
จำเป็น เพราะจะทำให้เกิดทิฐิสามัญญาติ เพราะหาก
ทิฐิสามัญญาติไม่เกิด จะมีผลผู้ให้สิ่งสามัญญาติหรือ
ข้อปฏิบัติแตกต่างกันไป จึงกล้ายเป็นความขัดแย้งกัน
เมตตาว่าจีกรรม เมตตาภัยกรรมไม่มี กล้ายเป็นเรื่องรุนแรง
เรื่องผลประโยชน์ไป

ความรุนแรงในพฤษภาคมพิที่เกิดขึ้น เกิดเพราะ
คนมีทิฐิฐานะ ความดึงเครียดไม่ได้รับการแก้ไขปล่อย
ให้เพิ่มใหญ่หนักกัน ต่างฝ่ายต่างประเมินฝ่ายตรงข้ามผิด
จึงทำกันเป็นการเพิ่มความประมาท ไม่ได้เตรียมมาตร
การใดๆ ไว้ป้องกัน

ถาม : เกี่ยวกับการเลือกตั้งที่กำลังจะมาถึงนี้ พระสงฆ์
ในระดับปัจเจกชน สามารถมีบทบาทอย่างไรได้บ้าง

ตอบ : ก่อนอื่นจะกล่าวถึงคำสั่งของมหาเถรสมาคม
เรื่องไม่ให้พระบูรณะกับการเมือง เช่น เรื่องการห้ามพระ
เป็นหัวคะแนน จุดนี้เป็นจุดที่แสดงธรรมเนียมปฏิบัติ
ของประเทศไทยคือความเป็นกลาง หรืออย่างที่พระสามารถ
มีส่วนเกี่ยวข้องได้โดยขอให้มีความสุจริตยุติธรรม อย่า
โกรธ อย่าทุจริตการเลือกตั้ง และเราสามารถสอนประ-
ชาชนได้ว่าให้เลือกคนดี อย่าไปสนับสนุนคนที่ชื้อเสียง

พระสามารถช่วยบ้านได้มากในเรื่องนี้ เพราะพระ
ท่านเข้าถึงประชาชน พูดแล้วประชาชนเชื่อฟัง แต่บาง
ครั้งท่านอาจไม่เข้าใจว่าเลือก สส. เข้าไปทำอะไร ถ้า
คนที่เลือกเข้าไปไม่ดี มันจะกระทบกับประเทศชาติบ้าน
เมืองอย่างไร การลงคะแนนเสียงที่ไม่ถูกต้อง การเลือก
ระบบพาร์กจะมีผลอะไร จึงต้องเอาพระมาคุยกันก่อน
ให้เกิดความประชาธิปไตยที่ถูกต้อง บางที่เราต้องเอา

เรื่องงบประมาณเข้ามาพสมในเรื่องของประชาธิปไตย
ด้วย เราไม่เคยขอให้พระช่วยเหลือ มีแต่เรียกพากศิลปิน
มาขอให้ช่วย

จุดนี้พระต้องช่วยกัน สอนให้ประชาชนมีความ
สำนึกรากฐานการเมือง หมายถึง อย่าอนาคตทันทีที่
ต้องไปลงคะแนน อย่างนี้พระสอนได้ เพราะไม่ไปขัดผล
ประโยชน์ใคร อย่างว่างอุบกษา เพราะการวางแผนแบบ
นั้นเป็น “อัญญาณบกษา” ก็อ ฉะพระไจ

พระพุทธเจ้ายังสอนเรื่องการคุณไว้อีก สส. ที่ดี
ต้องมีลักษณะ ๔ ประการดังนี้ ๑) มีศีล ๒) มีความ
สะอาด ๓) มีความกล้าหาญ ๔) มีปัญญา

๑) มีศีล ก็อย่าเลือกคนทุจริตประพฤติไม่ดี อย่าง
พากงานไฟย เจ้าพ่อทั้งหลาย พากลงทุนซื้อเสียง พากนี้
ไม่มีศีลและโง

๒) ความสะอาด สะอาดในที่นี้หมายถึงเจดนา
ที่ สส. เขาทำเพื่ออะไร ทำเพื่อธุรกิจ เพื่อเอาอำนาจทาง
การเมืองมาทำให้เขารวยขึ้น ๆ แต่ช่วงบ้านยังไม่ลง นัก
การเมืองธุรกิจขายลงทุนให้น้อยที่สุด แต่หัวใจตอบแทน
ให้มากที่สุด ล้วนนักการเมืองอาชีพ ยังถือผลประโยชน์
ของบ้านเมืองเป็นที่ตั้ง

๓) ความกล้าหาญ การเลือกคนที่เข้ามาด้วย
เจ้าจะยอมเป็นปากเป็นเสียงให้กับเราหรือเราจะเลือกคน
ที่เข้ามาด้วยนั้นเข้าไปทำอะไร เลือกเข้าไปคุณรู้น้ำด้วย
ถ้าเป็นคนขาด รู้น้ำด้วยเจ้าจะไร้กับเจ้าได้

๔) เลือกคนขาด คนที่จะไปคุณเข้าไปตรวจสอบ
เจ้าได้

พระจะนั้น สิ่งพกนี้พระพุทธเจ้าท่านได้สอนไว้
ศีลจะรู้ได้ด้วยการอยู่ร่วมกัน ความสะอาดรู้ได้ด้วยการ
เจรจา ความกล้าหาญรู้ได้ในยามมีภัย ปัญญารู้ได้ด้วย
การสอนท่าน ดังนี้เป็นดังนี้

สัมภาษณ์วันที่ ๖ สค. ๒๕๓๕

ณ บุษราษฎร์ วัดประยุรวงศาวาส

นุชรี ศรีวิโรจน์ และ พิพพ อุ่มอิทธิพงศ์

ผู้สัมภาษณ์และย่อความ

ไม่ มีหัวใจระยะเวลาใดอีกแล้ว ที่ทั้งสถาบันทาง
ศาสนาและหลักศาสนาธรรมเรอง จะถูกท้าทาย

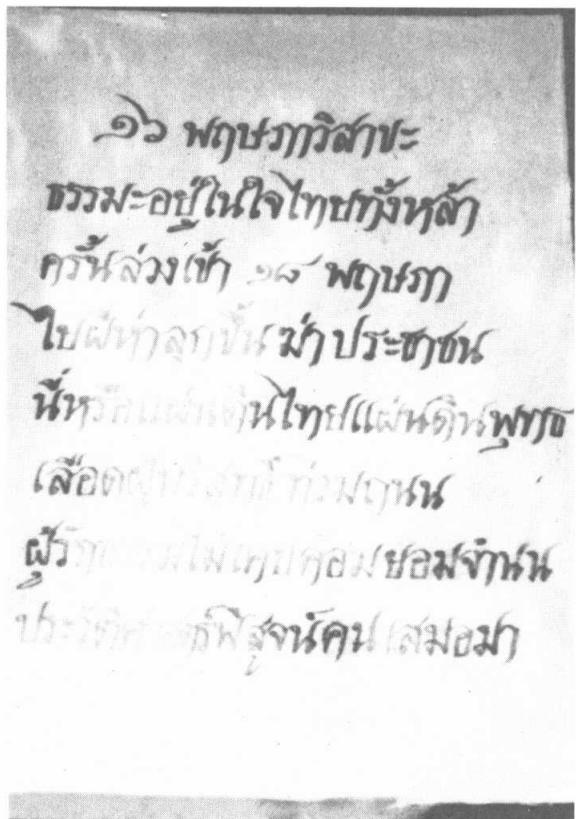
จากทางฝ่ายอิสลามข้ามกรอบการเข้ามาเมืองไทย
ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในสังคม เช่นดังกรณี
ของเหตุการณ์ความรุนแรงในเดือนพฤษภาคมที่ผ่านมา

ภาพของพระสงฆ์จากวัดแห่งหนึ่งในใจกลางกรุง-
เทพมหานครที่ไปนั่งรายล้อมอยู่รอบบริเวณอนุสาวรีย์
ประชาธิปไตย สถานที่ชุมนุมประวัติศาสตร์ ภายหลัง
เหตุการณ์รุนแรงไม่กี่วัน นอกจากจะยังคงความ和平ปลื้ม
ปิติแก่ผู้สูญเสียจากวิกฤตการณ์นั้นแล้ว ยังสร้างความ
สะเทือนใจแก่พุทธศาสนาชนอื่นเป็นจำนวนมาก ที่
ให้หมายเหตุในทางอธิบายธรรมของพระ ของผู้ครอง
ผ้ากาสาวพัตรอันเป็น象征ของพุทธศาสนา ที่จะเข้า
มาเกี่ยวข้อง ป้องกันหรือกระตุ้นแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง
ก่อนที่จะถูกตามไปเป็นความรุนแรงถึงขั้นสูญเสียเลือด
เนื้อชีวิต

ยิ่งไปกว่านั้นหากถือว่าวันวิสาขบูชา เป็นวันสำคัญ
ของพุทธศาสนาอย่างยิ่งยวดแล้ว เราจะสามารถหาคำ
อธิบายต่อเหตุการณ์นี้มาปานาชิตาต ที่เกิดขึ้นคล้อยเหลียง
เพียงวันสองวันหลังจากนั้นได้อย่างไร

ในระดับสถาบันแล้ว พระสงฆ์ที่จะเข้ามาเกี่ยวข้อง
กับเรื่องทางการเมืองเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะโดยองค์กร
ของคณะสงฆ์เอง คือ มหาเถรสมาคมจัดตั้งขึ้นตามพระ
ราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๕๐๕ ซึ่งหมายถึง
ว่าเป็นส่วนหนึ่งของระบบราชการ ดังนั้น ในเหตุการณ์
ที่เกิดฝ่ายอิสลามขัดแย้งฟ้าษประชาชนและฝ่ายผู้ปกครอง
อันหมายถึงฝ่ายรัฐบาลนั้น การออกแถลงการณ์ได้ตาม
คุณเมื่อนจะไม่มีผลในทางโดยตลอดนิติใจมหาชนที่กำลัง
มีความรู้สึกต่อต้าน ได้มานัก ทั้งหากเนื้อหานั้นยังเอ็น
เอียงไปในทางปากป่องฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดอีกด้วย ยิ่งจะไม่
เป็นที่ยอมรับได้ของทุกฝ่าย และโดยที่หากสืบสานกัน
ยิ่งขึ้นไป การพยายามแยกคณะสงฆ์ออกจากเรื่องทาง
การเมืองซึ่งมีมาเป็นเวลานานแล้วนั้น ทำให้การแสดง
บทบาทอุกมาในระดับสถาบันของพระ ทำได้ยากยิ่ง

พระสงฆ์กับการ แก้ไขความขัดแย้ง^๑ ในสังคม



ขึ้น นี้คงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งกระมังที่ทำให้ทางการคณะสังฆ “พุดไม่ได้เต็มปาก” นัก ในช่วงก่อนหรือระหว่างการเกิดวิกฤตการณ์

เสียงของพระที่พожะเล็ດลอดอกลมในช่วงก่อน และระหว่างเกิดความรุนแรง จึงเป็นเสียงจากปัจเจกบุคคลที่มีลักษณะแตกช้านครรสึร้ายสาย ไม่เป็นเอกภาพ ซึ่งไม่มีพลังพอเพียงในการหยุดยั้งอารมณ์อันคลั่งเห็นของทั้งสองฝ่ายที่กำลังเผชิญหน้ากันด้วยความรุนแรงได้

ที่สำคัญคือจุดยืนของพระที่ออกมาพูด หากท่านไม่มีความรู้เท่าทันต่อความซับซ้อนของปัญหาความขัดแย้งอย่างแท้จริง หรือขาดวิธีการนำเสนอที่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ทั้งยังไม่ยืดมั่นในการนำเสนอธรรมะที่เป็นกลางๆ ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เป็นธรรมานุสติดังที่พระพุทธเจ้าเคยทำเมื่อครั้งในอดีต ดังกรณีการแก้ไขความขัดแย้งเรื่อง “แม่น้ำโรหิต” แล้ว การพูดออกไปกรังแต่จะทำให้ความขัดแย้งนั้นนานปลายยิ่งขึ้น เมื่อนอกบันไดครั้งพุทธภามหาริบปิโภคที่ผ่านมา แม้จะมีพระในระดับปัจเจกบุคคลออกมาพูด แต่ด้วยความไม่สอดคล้องเหมาะสมทั้งหลายทั้งปวงดังกล่าว จึงทำให้ไม่สามารถจะกอบกู้สถานการณ์ได้ๆ ได้เลย

อันที่จริงถ้าเกิดว่าพุทธศาสนาไม่ได้เป็นส่วนภัยหลักของชาติไทยมาช้านาน และกระทั้งเราไม่มักรู้จักอ้างอุด เอาคุณงามความดีของศาสนาพุทธที่เป็นศาสนาประจำชาติของเรามาสมอ โดยเฉพาะที่มักอ้างว่าเรามีศีล ๕ ข้อ และปฐมศีลคือ ปณาดิบata - การละจากการม่าฟัน คำถามหรือคำรำพันด้พ้อของศาสนาพุทธในไทยคงไม่เกิดขึ้น แต่การลับเป็นตรงข้าม เพราะโดยที่เรามักรู้จักอ้างสมอว่า มีประชารัฐร่วมให้ญี่นั้นถือศาสนาพุทธ และมีพระสงฆ์เกือบ ๓ แสนรูป และวัดมากกว่า ๒ หมื่นวัด และศาสนาพุทธที่ฝัง根柢ในทางวัฒนธรรมนานนานเป็นศตวรรษ คำหวานถามถึงความผิดปกติของกลไกทางศาสนาธรรมที่จะเข้ามาจัดการกับปัญหาความขัดแย้งในสังคมสมัยใหม่จึงเกิดขึ้น โดยเฉพาะที่หมายอาภัยบริษัทแรกของพุทธศาสนาคือ พระสงฆ์ ด้วยเหตุที่เดิมโบราณ

เราได้แยกสังคมบรรพชิตออกจากสังคมชาวราวาส และเกิดทุนยกย่องสังคมบรรพชิตมากกว่าในด้านการเป็นส่วนภัยหลักทางศีลธรรม และทางโลกธรรมของสังคม

เมื่อพิเคราะห์ดูตามประวัติศาสตร์ไม่นานมานี้จะเห็นว่า เหตุการณ์ “พุทธภามหาริบปิโภค” ครั้งนี้ มีความแตกต่างน้อยเหลือเกินกับเหตุการณ์เดือนตุลาคมที่เกย์เกิดขึ้น ๒ ครั้งคือเมื่อ ๑๕ ปีและ ๑๖ ปีก่อนหน้า ตามลำดับ โดยเฉพาะในบริบททางสังคมช่วงก่อนเกิดวิกฤตการณ์ ซึ่งมีลักษณะที่แตกแยกเป็นฝักเป็นฝ่าย และมีการยุบงำนให้ใช้ความรุนแรงต่อกันอย่างเนื่องๆ เหตุการณ์ก่อนการนองเลือด ๖ ตุลาคม ๒๕๔๕ ก็มีลักษณะไม่ผิดเพี้ยนไปจากนี้มากนัก ดังข้อความที่ปรากฏใน “บทนำ” ของ “ป้ายยาสาร” ฉบับเดือน พ.ค.- มิ.ย. ๒๕๔๕ ซึ่งบรรยายถึงสภาพสังคมขณะนั้นว่า

“(เป็น) ช่วงที่สังคมไทยอยู่ในความสับสน มีการแบ่งแยกเป็นฝักเป็นฝ่าย เป็นชั้ยเบี้ยนข้าชั้นทุกทิ่ ... ในขณะที่เพลงปลูกใจให้คนไทยเมามันต่อการเข่นฆ่ากันเองของฝ่ายขาวจัด ดังก้องตามสถานีวิทยุและโทรทัศน์ ต่างๆ แข่งกันเสียงเพลงปฏิวัติโคนล้มทำลาย ปลูกความเดียดแครันของฝ่ายชัยจัดซึ่งดังกระหึ่มอยู่ในหัวใจของคนหนุ่มสาวผู้ห่วงดีต่อบ้านเมืองจำนวนไม่น้อย แต่เมื่อพวกพ้องของตนถูกเข่นฆ่าและทำลายล้างล้มตายมากขึ้นทุกที่ (พวกเข้า) จึงหันมาหาและเชื่อมันวิธีรุนแรงยิ่งขึ้นทุกทิ...

อย่างไรก็ได้ในบริบทก่อนเกิดวิกฤตการณ์อีกเกือบ ๒๐ ปีก่อนลังนี้ แม้จะได้มีการแบ่งแยกออกเป็นฝักเป็นฝ่ายอย่างชัดเจน เช่นเดียวกัน แต่การแสดงออกทางสัญลักษณ์หรือความรุนแรงต่างๆ ดังเสียงเพลงปลูกใจ ยุบงำนให้แตกแยกกันระหว่างฝ่ายต่างๆ ก็ได้ การเข่นฆ่าสังหารผู้น้ำชาวนาย่างโหดร้ายโดยที่ทางรัฐบาลไม่ให้ความสนใจอย่างเต็มที่ในการจับมาตกรก็ได้ ลางบอกเหตุเหล่านี้ ไม่ได้ก่อตัวเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนมากนัก ก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์นองเลือดในเดือนพฤษภาคมที่ผ่านมา และดังที่ก่อนเหตุการณ์รุนแรงจะประทุขึ้น ๑ วัน ยังมีคนไปเวียนเทียนในวันวิสาขบูชา กันตามปกติที่ห้อง-

สารานุหาดง ภายหลังจากการจัดงานสัปดาห์ส่งเสริม พระพุทธศาสนาเป็นเวลาถึง & วันเดือนฯ

แต่ในขณะเดียวกันจากสภาพความขัดแย้งอันเกี่ยบ
สัมภาระคลื่นใต้ทะเลนั้น กลับก่อให้เกิดความรุนแรงของ
เหตุการณ์มากกว่าเมื่อครั้งวิกฤตการณ์ในอดีตเสียอีก
จำนวนผู้ที่เสียชีวิตจากเหตุการณ์พุทธศาสนาหายไปโดย
แม้จะยังไม่มีการสรุปเป็นตัวเลขสุดท้ายที่ชัดเจนของมา
แต่เชื่อได้ว่าคงมากกว่าที่เกิดจากเหตุการณ์คุลามหายไป
โดยเน่นอน นี้ยังไม่นับรวมความเสียหายทางทรัพย์สิน
เศรษฐกิจและจิตใจของประชาชนอีกด้วย

และที่สำคัญยิ่งคือเราไม่สามารถแยกต่อการไล่ยังกัน
กลางท้องถนนอย่างป้าเตือนด้วยอาชญากรรมร้ายแรง
ในสังคมอารยะที่ถือว่ามีความเจริญทางวัฒนธรรมชูเศรษฐกิจ
และเทคโนโลยีเพิ่มขึ้นอย่างมากมากกว่าในช่วง ๒ ศวรรษ
ที่แล้ว

นี้เป็น เพราะเราขาดองค์ความรู้ที่จะใช้เพื่อตรวจสอบ
วิเคราะห์ถึงลักษณะความขัดแย้ง และการก่อตัว
ขึ้นของความรุนแรงที่ทวีความสาบสัปบั้นมากขึ้นใน
สังคมการเมืองปัจจุบัน อ.ประเวศ วงศ์ นักคิดทางสังคม
สำคัญในยุคนี้ ได้เรียกเหตุการณ์ความรุนแรงที่ปะทุขึ้น
ครั้งนี้ว่าเป็น “ความรุนแรงโดยโครงสร้าง” (Structural
Violence)* ดังที่ให้บรรยายไว้ว่า

“ที่เรียกว่า “โครงสร้าง” นี้คือโครงสร้างอำนาจ
ถ้าโครงสร้างอำนาจไม่ได้ดุลก็จะเกิด ความรุนแรงขึ้น
แต่หากอำนาจต่างๆ ได้ดุลกัน ก็จะเกิดความสงบไม่รุนแรง”

(“บทเรียนจาก ๑๘ พฤติกรรมหายไปโดยกับการฟื้นฟู
บูรณะชาติบ้านเมือง” ศ.นพ.ประเวศ วงศ์, ออมรินทร์
พริ้นดิ้งกรุปจำกัด, ๒๕๓๕ หน้า ๒๔)

ดังนั้นความรุนแรงในสมัยนี้ แม้จะไม่มีลางบอก
เหตุการณ์ หรือไม่สามารถมองเห็นความเสียสมดุลได้
อย่างชัดเจน เพราะเป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโครง
สร้างทางอำนาจของสังคมซึ่งซับซ้อนมากขึ้น จนบาง
ครั้งเราไม่สามารถรับรู้อย่างเท่าทันได้ แต่หากว่าถึงจุด
ที่ระเบิดปะทุออกมานา จะเกิดเป็นเหตุการณ์รุนแรงซึ่ง

รุนแรงยิ่งขึ้นกว่าครั้งในอดีต

ประเด็นสำคัญจึงอยู่ที่การเรียนรู้ให้เข้าใจถึงความ
เปลี่ยนแปลงที่ซับซ้อนมากขึ้นของความขัดแย้งในสังคม
การศึกษาถึงการก่อตัวขึ้นของความดึงเครียดที่ทวีขึ้น
เรื่อยๆ ก่อนที่จะปะทุออกมานา โดยที่นับบทสำคัญของ
ศาสตราจารย์ก่อการเข้าไปประกอบด้วยและลดความดึงเครียด
นั้น เพื่อป้องกันไม่ให้ถูกalam เป็นความรุนแรงขึ้นมา
เหล่านี้ล้วนต้องอาศัยศาสตร์ที่เกี่ยวเนื่องกับการคิดลาย
ความขัดแย้ง ซึ่งทั่วโลกกำลังให้ความสนใจเป็นอย่าง
มาก โดยเฉพาะที่รุ่งเรืองในวงวิชาการทางตะวันตก
ว่าแต่ในเรื่อง “ปฏิบัติการสันติวิธี” ก็มีการคิดถึงได้เกือบ
๒๐๐ วิธี และยังแนวคิดปฏิบัติการไว้ความรุนแรงที่ได้
รับการพัฒนาขึ้นจนถึงระดับเป็นนโยบายของประเทศดังที่
เรียกว่า “การป้องกันประเทศไทยโดยฐานพลเรือน” (Civilian
Base Defense) ซึ่งหมายถึงเป็นการปกป้องอธิปไตย
ของรัฐ โดยไม่พึงพาสรพาวาร์ชัยแรงต่างๆ ดังวิธีการ
ดังเดิมนั้น ก็ควรที่เราจะได้สำเนียงนำมารับใช้ให้
เหมาะสมกับบริบททางสังคมและศาสนาของเราต่อไป

แม้ว่าในศาสนาธรรมเราอาจจะเน้นถึงศานติธรรม
กล่าวคือ หลักศีลธรรมอันควรปฏิบัติเพื่อการอยู่ร่วมกัน
โดยสันติ โดยสูงสุขอยู่แล้ว ดังใน สารามิยธรรม ๖
ประการ หรือ หลักปริหานิยธรรม ๗ ประการ ก็ดี แต่
“กระบวนการวิธีการ” ที่จะเพชญรับกับเหตุการณ์ความขัดแย้ง
ในรูปแบบที่ซับซ้อนขึ้นในปัจจุบัน ยังเป็นสิ่งที่เราต้อง
เรียนรู้จากทางฝ่ายตะวันตกให้มาก เพื่อประยุกต์ให้เข้า
กับหลักธรรมของราษฎรย่างสมสมัย และมีประสิทธิภาพ
มากขึ้น เพื่อเป็นมรรควิธีอันดำเนินร้อยตามหลักแห่ง
อหิงสธรรมโดยแท้

อนึ่งพึงทราบไว้ด้วยว่า การศึกษาศาสตร์การคิดลาย
ความขัดแย้งเหล่านี้ ย่อมต้องอยู่บนฐานคิดที่ว่า ความ
ขัดแย้งในทางสังคมนั้นเป็นเรื่องปกติธรรมชาติ ดังที่ปี-
เจกนุกคติที่เป็นปุลุชนก็ยังมีความขัดแย้งเหล่านี้ในจิตใจ
เป็นเนื่องนิตย์อยู่แล้ว ประการสำคัญจึงอยู่ที่ว่าเราจะ
จัดการกับความขัดแย้งเหล่านี้ด้วยวิธีใด หาใช่จะมา



“กำจัด” ความขัดแย้งเหล่านี้ให้หมดสิ้นไป และโดยที่ในระบบสังคมประชาธิปไตย ก็ยอมรับเอาลิ่งเหล่านี้ ว่าเป็น “ความหลากหลาย” ในทางสังคมอยู่แล้ว ดังนั้น ทักษะการมองที่ค้นพบของฝ่ายปักครองต่อฝ่ายที่ต่อต้านหรือไม่เห็นด้วยกับแนวคิดนโยบายของตน โดยมักหาว่าเป็นพวกชอบสร้างความวุ่นวายบ้าง พากเพียรการจราจลบ้าง แล้วใช่จิงนี้เพื่อแสดงความชอบธรรมในการใช้ความรุนแรงเข้าปราบปราม จึงเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณา ก่อนเป็นเบื้องแรกด้วยว่า เป็นความคิดที่ถูกต้องหรือไม่ เพื่อจะเปิดมโนทัศน์รับแนวความคิดของสันติวิชี ได้อย่างแท้จริง

ถ้าประวัติศาสตร์และหลักการของศาสนาพุทธ วางอยู่บนรากฐานแห่งศานติธรรม และถ้าสังคมไทย จำเริญรุ่งเรืองควบคู่กับศานติธรรมมาช้านาน ดังที่ไม่เคยเกิดเหตุการณ์รุนแรงขึ้นให้เป็นที่สะเทือนใจพุทธศาสนิกชนชาวไทย คงจะส่งเสริมให้เป็นบริษัทหลักและเป็นสังคมแห่งศานติธรรม อันพระพุทธเจ้าสร้างขึ้นมาเพื่อเป็นแบบอย่างในอุดมคติแก่สังคมมรรคาส จะมีบทบาทที่จะเข้ามาเพื่อเป็น “คนกลาง” ในการไก่ล่ากেลี่ความขัดแย้งทางสังคมเหล่านี้ได้อย่างไร เพื่อไม่ให้อุบัติช้ำรอยขึ้นมาอีกในท่านกลางกระทำการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และการเมืองอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน

ทั้งหลายทั้งปวงคงต้องอาศัยการพยายามเรียนรู้ให้

เท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมและการเมืองก่อน เป็นเบื้องแรกนั่นเอง จากนั้นจึงศึกษาวิธีการต่างๆ จากโลกที่วิชาการฝ่ายนี้รุ่งเรืองแล้ว เพื่อผสมผสานกับหลักคานธิรัมโดยรากเหง้าพื้นฐานของเรา เท่านั้นเองสถาบันสังฆจะจะกลับคืนสู่สถานะที่เป็นหลักในการ gobn กู้สถาบัน การณ์บ้านเมืองในยามวิกฤตได้

*คำว่า “ความรุนแรงโดยโครงสร้าง” (Structural Violence) นี้ อันที่จริงได้ถูกคิดกันขึ้น และใช้ในความหมายที่ต่างออกไปโดยนักวิชาชีพสันติภาพคนสำคัญของโลกกือ โจหัน กัลตุง (Johan Galtung) ซึ่งปรากฏครั้งแรกในบทความเรื่อง “Violence peace and peace research” Journal of Peace Research ก.ศ.๑๕๙๕ โดยเขาได้ให้ข้อมูลความรุนแรงเชิง (โดย) โครงสร้างนี้ว่าเป็น “สิ่งที่ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างศักยภาพของมนุษย์” (Potentiality) กับสิ่งที่มนุษย์เป็นอยู่จริง (Actuality) ซึ่งกิตในลักษณะที่ “ประเทศชาติกระทำที่ซัด蹭และดำรงอยู่ในช่วงระยะเวลาอันยาวนาน ต่อเนื่อง” ดังกรณีที่เกิดสถานการณ์ความอดอยากของเด็กในประเทศไทย ทั้งๆที่ประเทศไทยส่งข้าวออกสู่ตลาดโลก เป็นอันดับที่สองของโลก อย่างนี้ถือว่าเป็น “ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง” (เพื่อความกระจ่าง โปรดดู “ท้าทายทางเลือก ความรุนแรงและการไม่ใช้ความรุนแรง” ขับวัฒน์ สถาอันนนท์ สพ. มูลนิธิโภณคณทอง, ๒๕๓๓ หน้า ๒๕-๓๘) ซึ่งในที่นี่ อ.ประเวศ นำความหมายของความรุนแรงเชิงโครงสร้างนี้มาใช้เป็น “ความรุนแรงแบบเย็บ” (โปรดดู “บทที่ ๓ ความรุนแรงในรูปแบบอื่นๆ”, บทเรียนจาก ๑๘ พฤกษาหน้า ๖๔-๗๐)



สันติภาพ กับ ประชาธิปไตย

ดร.ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ อาจารย์คณบดีรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้ก่อตั้งศูนย์ข่าวสารสันติภาพ มองว่าสันติภาพเป็นสิ่งที่ประชาชนต้องพยายามสร้างสรรค์ให้ปรากฏขึ้น หากได้เป็นภารกิจของคน ซึ่งต้องปกปักรักษาเอาไว้ ช่วงระหว่างและหลังจากเหตุการณ์ ลูกศิษย์ขึ้นของประชาชน มีผู้กล่าวถึงคำว่า อหิงสา กันมาก คำถามคือว่าเราจำเป็นต้องอาศัยสิ่งนี้เพื่อการชุมนุมโดยสันติหรือไม่

“ข้อแตกต่างอีกประการหนึ่งระหว่างปฏิบัติการด้วยความรุนแรงและปฏิบัติการไร้ความรุนแรงคือ วิธีแรกมีลักษณะของการลงโทษอยู่ด้วย แต่วิธีหลังมุ่งหมายที่จะเปลี่ยนจิตเปลี่ยนใจ ไม่ได้มุ่งลงทันทีฝ่ายตรงข้าม”

“อหิงสา เป็นเพียงหนึ่งในหลาย ๆ แนวคิดในแนวทางปฏิบัติการไร้ความรุนแรง ซึ่งเป็นกลุ่มของวิถีการต่อสู้ต่างๆ โดยปราศจากการใช้อาวุธ หรือความรุนแรง มหาตมะ คานธี พัฒนาแนวคิดอหิงสา และวางแผนปฏิบัติอหิงสา ให้มีลักษณะเฉพาะตามกฎเกณฑ์การปฏิบัติการของมันเอง

* อะไรเป็นหลักการสำคัญของปฏิบัติการไร้ความรุนแรง (Nonviolent Actions)

ปฏิบัติการไร้ความรุนแรงจะแยกผู้กระทำออกจากผู้กระทำ เรายังไม่จ้องมองเกี่ยวกับผู้กระทำ เพราะบางครั้งเขาก็ตกเป็นเหยื่อเช่นกัน คนชั่ว ก็เป็นผลิตผลของสังคม ดังนั้นจึงไม่มีสุคธรรมนักที่จะกล่าวด่าหนนิติเดียว หรือตั้งท่ารังเกียจเดียดคนที่พวกราเสียหักหมัด สังคมต้องมีส่วนรับผิดชอบต่อสิ่งที่เกิดขึ้นด้วยเช่นกัน เราต้องสู้กับการกระทำชั่ว ไม่ได้ต่อสู้กับคนชั่ว

ทักษะแม่นทบทวนความคิดเช่นนี้ได้นำเสนอวิธีการที่หลากหลาย ส่งผลต่อการสร้างสรรค์ใหม่ๆ และเปิดรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ตัวอย่างเช่นที่ชาวบ้านนิมนต์ให้พระบวชดันไม่ใหญ่ เพื่อรักษาไม่ให้ถูกโกรธ ทำลายลงหรือการใช้มาตรฐานการลงโทษโดยผู้บริโภคก็เป็นอีกวิธีหนึ่ง แต่ประชาชนมักนึกถึงเพียงการเดินบนถนนท้องถนน ทั้งที่การใช้มาตรฐานการลงโทษโดยผู้บริโภคนั้น จะสามารถขยายขอบเขตการมีส่วนร่วมของประชาชนในวงกว้างได้มากกว่า

ปฏิบัติการไร้ความรุนแรงไม่ได้นำการได้มาซึ่งพื้นที่ ไม่ได้เป็นการปักธงชาติอาณาเขตใดๆ ไว้ แต่ มุ่งปักป้องสังคมและวิถีชีวิตของประชาชนต่างหาก

* เมื่อความชัดแย้งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ในระบบประชาธิปไตย คุณเห็นว่าปฏิบัติการไร้ความรุนแรง เป็นสิ่งจำเป็นต่อความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงในทางประชาธิปไตยโดยปราศจากความเลือหายาได้ หรือไม่

ผมเห็นว่า ปฏิบัติการไร้ความรุนแรงเป็นระบบที่อันเดียที่ช่วยเสริมสร้างประชาธิปไตย ในหลาย ๆ ประการ เพราะแนวทางการต่อสู้โดยไม่ใช้ความรุนแรงโดยตัวมันเองประกอบด้วยความเป็นประชาธิปไตย อันหมายถึงความสำนึกในคุณค่าสาระณัชและเน้นการมีส่วนร่วมของมวลชน

เมื่อความรุนแรงถูกใช้เพื่อเป็นวิถีทางสู่ประชาธิปไตย ก็จะสร้างบาดแผลร้าวเลือดให้กับทั้ง ๒ ฝ่าย ส่ง

ผลให้ความรุนแรงน้ำของประชาธิปไตยเชื่องช้ำลงและยากลำบากยิ่งขึ้น เพราะทั้ง ๒ ฝ่าย ต่างต้องผ่านกระบวนการ การเยียวยารักษาตัวเองก่อนเป็นข้อแรก และสิ่งที่ได้จากการเปลี่ยนแปลงจะเที่ยบไม่ได้กับความสูญเสียที่เกิดขึ้น แต่ปฏิบัติการไร้ความรุนแรงโดยทั่วไปจะสร้างบาดแผลต่อสังคมน้อยกว่า

ความแตกต่างอีกประการหนึ่งระหว่างการใช้ความรุนแรงและปฏิบัติการไร้ความรุนแรง คือ วิธีการมีลักษณะของการลงโทษอยู่ด้วย แต่วิธีหลังมุ่งหมายที่จะเปลี่ยนจิตเปลี่ยนใจ ไม่ได้มุ่งลงทัณฑ์ฝ่ายตรงข้าม

* การอดอาหารเป็นรูปแบบหนึ่งของปฏิบัติการไร้ความรุนแรงใช่หรือไม่

ใช่แน่นอนครับ แต่มันเป็นแบบของคนอื่น ที่เรียก กันว่า อดิษฐา ซึ่งเป็นอีกเรื่องหนึ่ง การประท้วงโดยการอดอาหารมีนานาแล้ว ตัวอย่างเช่น เด็กวัยรุ่นที่เห็นไม่ลงรอยกับพ่อแม่ก็จะปฏิเสธไม่กินอาหาร แต่ทั้งนี้ ทั้งนั้นคนอื่นจะเลือกใช้วิธีอดอาหารเป็นหนทางสุดท้าย และวิธีการนี้จะประสบผลเมื่อใช้กับอีกฝ่ายซึ่งมีความรักต่อบุคคลที่อดอาหาร

ในกรณีของเรา ถ้าผู้เดินบนโครงสร้างถึงการใช้วิธีการอื่น เพื่อเสริมสร้างพลังให้กับการรณรงค์โดยปราศจากความรุนแรงของพวกราษฎร์ ก็จะทำการอดอาหาร เช่นนี้อาจก่อให้เกิดประโยชน์มากกว่า

* ลองช่วยประเมินการชุมนุมที่ผ่านมาเมื่อเร็วๆ นี้ ในแง่ของปฏิบัติการไร้ความรุนแรงได้ไหมคะ

แม้ผู้ชุมนุมประท้วงอาจไม่เข้าใจลึกซึ้งเกี่ยวกับปฏิบัติการไร้ความรุนแรง แต่ส่วนใหญ่แล้วก็ทำได้ไม่เลว จากการนองเลือดอาจทำให้บังคับพูดว่า “ดูซิ ปฏิบัติการไร้ความรุนแรงใช้ไม่ได้ผลที่นี่หรอก” แต่ยอมยากจะขอเขย่งว่า ที่เห็นนั้นเป็นความล้มเหลวของผู้ใช้อาวุธต่อผู้ชุมนุมประท้วงต่างหาก

* คิดว่าประชาชนจำนวนมากรู้สึกไม่พอใจกับคำพูดหยาดหยาดของผู้ชุมนุมประท้วงบางคน

ผู้ชุมนุมต้องเรียนรู้จุดที่จะเอื้อ貸อ่อนของวิธีการนี้

“หลักเกณฑ์ประการหนึ่งของปฏิบัติการ ไร้ความรุนแรงคือ คุณไม่สามารถใช้มันร่วมกับ การกระทำที่รุนแรง มิฉะนั้นจะทำให้ตระกูล การเลือกใช้ปฏิบัติการไร้ความรุนแรงมี พลังน้อยลง และกลับเพิ่มความชอบธรรม ให้แก่การปราบปรามด้วย”

คนที่ยืนสู้อยู่ในแนวหน้าจะต้องได้รับการฝึกฝนมาอย่างดี และต้องไม่แสดงลักษณะการเข่นปุ่กุกุความต่อฝ่ายตรงข้าม จากเหตุการณ์ที่ผ่านมาเมื่อเร็วๆนี้ แม้กระหึ่งกันที่ขึ้นไปพูดบนเวทีของบังคับ ก็คุ้นเหมือนบังคับเข้าใจปฏิบัติ การไร้ความรุนแรงดีนัก จึงแสดงกริยาที่ก้าวร้าว เข่นใช้คำพูดด่าทอให้เสียหายๆ กอกมา

*แล้วเกี่ยวกับการตัดสินใจเคลื่อนย้ายผู้ชุมนุมประท้วงไปที่ต่างๆล่ะคะ ?

ผู้ชุมนุมประท้วงที่เข้าร่วมการเคลื่อนไหวครั้งนี้ ทำโดยสมัครใจจริงๆ และจะว่าไปพากษาที่ต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเอง แต่ขณะเดียวกันก็เป็นความรับผิดชอบของผู้นำการชุมนุมด้วยที่จะต้องออกกับผู้ชุมนุมถึงความเสี่ยงของการเคลื่อนของบวน เช่นนี้ เพื่อให้โอกาสเข้าตัดสินใจด้วยตัวเอง มิฉะนั้นอาจจะไม่ยุติธรรมต่อพวกรา

*การเผชิญหน้าเป็นเรื่องที่ต้องเลี่ยงโดยเด็ดขาด ในการชุมนุมประท้วงอย่างสงบทุกกรณีใช่หรือไม่

การเผชิญหน้า (Confrontation) เป็นยุทธวิธีอย่างหนึ่งของปฏิบัติการไร้ความรุนแรง การมองดูกันไม่แก่ทหารที่กำลังถือปืนเป็นวิธีการเผชิญหน้าแบบหนึ่ง ซึ่งกระทำด้วยความมุ่งหวังที่จะซักถามความนัยธรรมของทหารออกมานะ ไม่ใช่เพื่อยุบงส่งเสริมให้เกิดความรุนแรง

หลักเกณฑ์ประการหนึ่งของปฏิบัติการไร้ความรุนแรงคือ คุณไม่สามารถใช้วิธีการนี้ร่วมกับการกระทำที่รุนแรง เพราะจะทำให้ตระกูลของการเลือกใช้ปฏิบัติการ

ไร้ความรุนแรงมีพลังน้อยลง และกลับเพิ่มความชอบธรรมให้แก่การปราบปรามของอีกฝ่ายหนึ่งด้วย

ประชาชนควรศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดนี้ให้มากขึ้น ฝ่ายที่มีหน้าที่ปราบปรามก็เช่นกัน จะต้องศึกษาว่าก่อนได้กำลังใช้ปฏิบัติการไร้ความรุนแรง ซึ่งถ้าเข้าใจเรื่องนี้แล้ว เขาจะไม่ดื้อกล้า (คือผู้ชุมนุมโดยสันติวิธี) การยิง การฆ่ากันที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะความดื้อกล้าของพวกรา

ความรุนแรงเป็นปฏิกรรมห่วงโซ่ พอประชาชนเห็นคนตาย จะทำให้สถานการณ์ยากแก่การแก้ไข กระบวนการทางสาธารณะได้รับการศึกษาเป็นอย่างดีในเรื่องปฏิบัติการไร้ความรุนแรง อันตรายต่างๆจะลดลงอย่างมาก

*เราจะจัดการกับพวกรที่รับจ้างมา ก่อการ ซึ่งอาจสร้างปัญหาให้แก่การรณรงค์โดยสันติวิธีได้อย่างไร

ความรับผิดชอบนั้นอยู่ในมือของผู้ชุมนุม และผู้นำบวน ถ้าผู้ชุมนุมประกาศยืนกรานในท่าทีการชุมนุมโดยสงบอย่างเด่นชัดแล้ว มาตรการที่นำมาใช้ของทั้ง ๒ ฝ่าย ก็น่าจะสอดรับกับสถานการณ์ ผู้ชุมนุมเองก็ต้องเตรียมพร้อมที่จะจัดการกับปัจจัยนั้น (หมายถึงผู้ก่อการ)

ปฏิบัติการไร้ความรุนแรงต้องอาศัยความคลาด ความอดทน และความกล้าหาญ เช่นเดียวกับการต่อสู้แบบอื่นๆ

*จะไร้គือจุดด้อยและจุดเด่นของปฏิบัติการไร้ความรุนแรง

จุดด้อยของปฏิบัติการไร้ความรุนแรงคือ ไม่ใช่วิธีการที่สำเร็จ ๑๐๐% ตลอดเวลา ไม่มีการผิดพลาด แต่ขณะเดียวกันวิธีการอันรุนแรงก็ไม่มีหลักประกันที่นองน้ำ เช่นกัน ในระยะยาวปฏิบัติการไร้ความรุนแรงจะให้ผลลัพธ์ที่ดีกว่า เพราะเป็นความพยายามที่จะแก้ปัญหาความขัดแย้งในลักษณะที่มีมนุษยธรรม ปฏิบัติการไร้ความรุนแรงมองฝ่ายตรงข้ามว่าเป็นมนุษย์นิใช้สัตว์ประหลาด และพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงปรัชญามากกว่าที่จะหายนหันหรือลงโทษพวกรา

ปฏิบัติการไร้ความรุนแรงยังเป็นมิตรต่อระบบนิเวศ

วิทยา เพราะเมื่อไม่ใช้อาชญากรรมก็มักไม่ทำลายสภาพแวดล้อม และไม่ทำให้เกิดการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติอันเนื่องมาจากกรรมแห่งการทำลาย ถ้าประชาชนอ่อนโยนค่อนขุนย์ด้วยกันแล้ว ก็น่าจะอ่อนโยนต่อสิ่งมีชีวิตทั้งหมดเช่นกัน

*ในระดับสากลมองค์การทางวิชาการได้บังที่ทำงานเพื่อส่งเสริมวิธีการนี้

สมาคมวิจัยสันติภาพสากล (IPRA) เป็นศูนย์กลางหนึ่งสำหรับนักวิจัยและนักศึกษาเรื่องสันติภาพ องค์การนี้มีคณะกรรมการและกลุ่มศึกษามากมายในกว่า ๓๐ ประเทศทั่วโลก ผู้มองเป็นประธานกลุ่มศึกษาวิจัย เรื่องสันติของสมาคมนี้

*อาจารย์จะเร่งสร้างความเข้าใจเรื่องปฏิบัติการไร้ความรุนแรงได้อย่างไร

เราสามารถทำได้โดยผ่านกระบวนการศึกษา การเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยไม่ใช่กำลัง จะเป็นทางออกที่ทำให้สถาบันทางการเมืองของเราแข็งแกร่งมากขึ้น

*มหาวิทยาลัยในบ้านเรามีการเรียนการสอนเกี่ยวกับเรื่องนี้บ้างหรือเปล่า

หัวข้อนี้มีการสอนในบางสถาบัน โดยมากจะเป็นส่วนหนึ่งของสันติศึกษา

ผมเริ่มนิยันวิชาชีพนี้ในปี ๒๕๒๖ ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นวิชา ๑ หน่วยกิต ชื่อว่า “ความรุนแรงและการไม่ใช้ความรุนแรงทางการเมือง” ทางมูลนิธิโภมลคีมทอง หรือ กลุ่มประสานงานศาสนาเพื่อสังคม (กศส.) เองที่จัดกิจกรรมส่งเสริมความคิดเรื่องนี้ เช่นกัน

แต่อย่างไรก็ตาม การศึกษาเรื่องสันติวิธีควรจะจัดไว้ในเก้าโครงการศึกษาของประเทศไทยด้วย โดยจัดในขอบเขตที่พ้องสนองกับองค์ความรู้อันกว้างขวาง ปฏิบัติการไร้ความรุนแรงช่วยให้เกิดวิธีที่จะจัดการกับความขัดแย้งในสังคมได้อย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์ ทุกวันนี้เรามีมีตำราเกี่ยวกับวิชาชีพนี้ หรือถ้ามีก็น้อยมาก ในขณะที่ความรุนแรงด่างๆ กลับมีการเผยแพร่อย่างดีในสื่อมวลชนทุกชนิด

สถาบันการศึกษา อาจจะเริ่มนโดยสนับสนุนการวิจัยหรือการศึกษาในแขนงวิชานี้ให้มากขึ้น เพื่อให้ประชาชนสามารถแยกแยะได้โดยตัวเองว่าส่วนใดที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ เราได้ทุ่มเทงบประมาณจำนวนมหาศาลในการพัฒนาสรรพาวุธของประเทศไทย ปฏิบัติการไร้ความรุนแรงก็ควรจะได้รับโอกาสอย่างนั้นบ้างเช่นกัน

นุชรี ศรีวิโรจน์ ผู้แปล

จาก The Conflict Between Peace and Democracy โดย Wipawee Otaganonta จาก นสพ.บางกอกโพสต์ วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๓๕

*บทความนี้ปรับปรุงและแก้ไขโดย ดร.ชัยวัฒน์ สถาานันท์



ปฏิบัติการดื่อแพ่ง และปฏิบัติการ ไร้ความรุนแรง

พิภพ อุดมอธิพงศ์ ผู้แปล

ผู้แปลขอขอบพระคุณ อ.กรุณา ถุคลาสัย ที่ให้ความกรุณาแนะนำเรื่องและช่วยตรวจสอบต้นฉบับ



- ๑ -

ไมหันทาส กรรมจันท์

คานธี ไมได้เป็นผู้คิดกับปฏิบัติการดื่อแพ่ง คัญปการนี้ ต้องยกให้แก่ เช่นร์ เดวิด ชาโอล นักปรัชญาและนักเขียนผู้มีลักษณะนิสัยแบปลพิกัด ชาวนิวอิงแลนด์ แต่ทั้งชาโอลและอาจารย์ของเขาก็อ าร์เมอร์สัน ต่างก็เคยเขียนแนวคิดนี้มาจาก “ภาควัตถีดา” กัมภีร์ทางศาสนา Hinayana และคานธีที่เป็นชาว Hinayana ก็เคยเขียนความคิดของชาโอลมาเพื่อปรับปรุงและประยุกต์ให้เข้ากับบริบททางสังคมอินเดียเช่นกัน

อิกหลายปีด้วยมาการแลกเปลี่ยนข้ามทวีปเช่นนี้ ได้เกิดขึ้นอีกเมื่อ มาร์ติน ลูเธอร์ คิง ได้นำอาเจานเขียนของคานธี มาเพื่อใช้ชี้นำแนวทางของขบวนการสิทธิมนุษยชนซึ่งต่อสู้โดยไม่ใช้ความรุนแรงของเขามาในสหรัฐฯ ปัจจุบันได้มีกลุ่มของหนังสือมากมายอันน่าประทับใจที่เกี่ยวกับหลักปรัชญาและวิถีปฏิบัติของการต่อต้านโดยไม่ใช้ความรุนแรงต่ออำนาจจารชน และงานนิพนธ์ของคานธี



“สัตยาเคราะห์เป็นทางสายกลางระหว่างการยอมจำนนอย่างน่าละอาย และการต่อต้านโดยใช้ความรุนแรง”

ก็ถือเป็นหัวใจสำคัญในเรื่องนี้

แนวคิดของชอโตรได้ถูกเสนอไว้อย่างเรียบง่ายในเรื่องความอันมีชื่อเสียงชื่อ “ปฏิบัติการดื้อแฝง” (Civil Disobedience) ที่ว่า หากรัฐบาลประพฤติดอนอย่างปราศจากความยุติธรรมทวยรายภูริทั้งหลายย่อมมีสิทธิ์ หรือกระทั้งเรียกได้ว่าเป็นภาระหน้าที่ที่จะต้องทำการต่อต้านเขาเป็นนิว่า “มันเป็นพันธกิจอันซึ่งข้าพเจ้ามีสิทธิ์ที่เลือกจะกระทำได้ทุกเมื่อ ที่ข้าพเจ้าคิดว่าเหมาะสม” เมื่อกฎหมายของรัฐขัดแย้งกับโนนธรรมของแต่ละคนเราแต่ละคนมีพันธกิจที่จะต้องทำการละเมิดกฎหมายนั้นด้วยความยึดมั่นในมนธรรม ดังนั้นเพื่อเป็นการประท้วงต่อระบบทางการรุกรานของสหรัฐฯ ต่อเมืองชิโกชอโตรจึงได้ปฏิเสธการจ่ายภาษีและถูกจับคุกบ้าง

กานนี้ได้วัฒน์แนวคิดของชอโตรให้เกิดผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมครั้งแรกในประเทสแอฟริกาใต้ และต่อมาในอินเดียประเทสบ้านเกิดของเขาวง แต่ไม่ใช่เพียงชอโตรเท่านั้นที่มีอิทธิพลต่อเขา ครุฑองคานนี้ยังได้แก่ ชอโตรและตลอดสอง, รัศกินและพระเยซูเจ้า, กัมภีร์กวักที่ด้วยความรักในตัวผู้นำอันน่าเชื่อถูกต่อต้านดังพระวจนะของพระเยซูเจ้าที่สอนให้รักคนทั้งปวงที่จะเกลียดชังท่าน และสาดมนต์กวนหาดเด่นทั้งปวงที่บุญวาณิคลั่นแหล่งท่าน ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของแนวคิดเช่นนี้

ด้วยส่วนตัวกานนี้เองเป็นผู้ถือคร่ำในศาสนา ศาสนาจึงเป็นราษฎร อันเป็นเครื่องสร้างชีวิตขึ้นมา มันเป็น

ศาสนานานาสังวาส เนื่องจากว่าแม่เขาวงจะเกิดมาเป็นชาหินดู เขายังไก่ได้สามารถแนวคิดจากศาสนาหลักๆ ทุกศาสนาในการประชุมสุดยอด เขาจะทำการอ่านบทสวดจากทั้งพระคัมภีร์ในเบลล์และอัลกุรุอ่าน รวมทั้งกวักที่ด้วยากามาเกี่ยวกับเรื่องการนับถือศาสนา เขายังตอบว่า “ผมเป็นคริสตชนและอินดู ทั้งเป็นมุสลิมและบิว”

เมื่อมีคนกล่าวหาว่าเขายังเป็นนักบัวผู้กระสันทำด้วยเป็นนักการเมือง เขายังตอบโดยว่า “มันกลับกันด่างหาก กล่าวคือเขายังเป็นนักการเมืองที่พยายามอย่างที่สุดที่จะเป็นนักบัว เขามีความศรัทธาปางทางอันมั่นคงในพิธีทางศาสนาของพระเจ้าและศักยภาพของมนุษย์ และข้อพิจพลดากของเขายังได้รับส่วนใหญ่ที่จะมีสาเหตุมาจากภารที่เขายังประเมินธรรมชาติอันดีงามของมนุษย์สูงส่งกันไป

เขายังปรัชญาของความไม่รู้ความรุนแรงว่า “สัตยาเคราะห์” คือ “การยึดมั่นในสังจะ” เมื่ัวโดยมากมันจะถูกเปลี่ยนเป็น “พลังแห่งจิตวิญญาณ” มันเป็นทางสายกลางระหว่างการยอมจำนนอย่างน่าละอายและการต่อต้านโดยใช้ความรุนแรง เมื่อมีการผ่านกฎหมายอันอยุติธรรมออกมาน กานนี้จะตอบโดยว่า การละเมิดกฎหมายนั้น และยิ่งจำนวนคนซึ่งเขามาร่วมชักนำให้ทำการละเมิดกฎหมายร่วมกับเขามากเท่าไร มันก็ยิ่งเป็นการตี

“ละเมิดกฎหมาย และเตรียมเข้าคุก” เป็นกลยุทธ์ขั้นพื้นฐานของเขายัง ต่อสิ่งนี้เขายังได้เพิ่มขุนธิวิธีเสริมอีก ๓ ประการคือ การเดินบนโดยสูง, การนัดหยุดงาน และการคว่ำมาตรฐาน เป็นเรื่องน่าตกลงที่ว่า กานนี้ซึ่งได้รับการศึกษาในอาชีพพนักงานมาในประเทสอังกฤษ ได้ใช้วิถีทางการเมืองของเขาช่วยหนึ่งเพื่อละเมิดกฎหมายอังกฤษเอง

สัตยาเคราะห์วางแผนหลักการอันเข้มงวดต่อตัวผู้ปฏิบัติ

“มันเป็นเรื่องยากที่ใจจะอดทนได้ต่อการถูกดูหมิ่นด้วย ตะบงคำวิจารณ์ หรือทนเห็นเพื่อนของตนถูกดูในลักษณะ เดียวกัน แต่ค่านี้เรียกร้องในสิ่งนี้และมากกว่านี้เสียอีก”

เอง หลักการพื้นฐาน ๓ ประการ ก็คือ “ไม่ขัดขืนการ
จับกุม, ยอมรับโดยดุษฎีต่อการทุบตีจากเจ้าหน้าที่ และ
ประพฤติตามหลักศีลธรรมและอนามัย” มันเป็นเรื่อง
ยากที่ใจจะอดทนได้ต่อการถูกดูหมิ่นด้วยตะบง
คำวิจารณ์ หรือทนเห็นเพื่อนของตนถูกดูในลักษณะเดียวกัน
แต่ค่านี้เรียกร้องในสิ่งนี้และมากกว่านี้เสียอีก นัก
สัมภาษณ์ที่ไม่เพียงแต่ต้องกล้ากลืนความเกลียดชัง,
ความขี้นและความโกรธเคืองต่อผู้มีอำนาจเจ้าไว้เท่า
นั้น หากแต่ยังต้องบ่นเพาะความรู้สึกประดุจนาดี, ความ
มีเมตตา และความรักต่อเขาด้วย เราต่อต้านตัวกฎหมาย
ที่อยู่ในธรรม แต่สำหรับผู้มีหน้าที่ออกกฎหมายและผู้
ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายเหล่านั้น เราถือว่าเขาก็เป็น
เพื่อนร่วมทุกข์กับเรา ซึ่งความผิดพลาดที่สำคัญคือการ
ที่เขามีนิจชาติสุ่มท่ามั้น นั่นหมายถึงว่าค่านี้ได้ขึ้นสืบ
แบ่งกันไปกับผู้กระทำบาปออกจากกัน บางนั้นควร
แก่การเครื่องเสียงและทำการต่อต้าน ส่วนผู้กระทำไป
นั้นควรได้รับการเปลี่ยนแปลง และอาจชนะด้วยการ
ต่อต้านอย่างสันติและมีพื้นฐานที่ความรัก เห็นได้ชัดว่า
ทัศนคติของค่านี้ต่อปรปักษ์นั้น เป็นเช่นเดียวกับของ
พระเยซูเจ้าขณะถูกตรึงลงบนไม้ “เราพระบิดาให้อภัย
แก่พวกเข้า ด้วยว่าเขามีรู้อะไรเกี่ยวกับการกระทำของ
เขามาเลย”

ขณะเดียวกันนักสัมภาษณ์ที่ต้องมีความเข้มแข็ง,
ความเด็ดเดี่ยว มั่นคงและความอดทนอันไม่มีสิ้นสุด “การ
ยึดมั่นในสังฆะ” ไม่ใช่ว่าจะประสบผลในเวลาอันสั้น

หากแต่เป็นกระบวนการอันยาวนานและต้องใช้ความ
อดทนในการกล่อมเกลาปรปักษ์ จนกระทั่งเขาไม่ประณณ
จะต่อสู้ด้วยอีก “มันเปลี่ยนสิ่งชั่วร้ายให้เป็นสิ่งดีงาม”
หลุยส์ ฟิลเซอร์ ผู้เขียนอัตชีวประวัติของคานธีเขียนไว้
“จนกระทั่งคนที่ทำงานปัจ្យสีประจำกันนาปั้นนั้น” ความ
สำเร็จของมันไม่สามารถวัดได้จากจำนวนผู้ปฏิบัติ แต่
วัดได้ด้วยความเด็ดเดี่ยว มั่นคงของผู้ปฏิบัติต่างหาก

ทั้งหลายทั้งปวงเหล่านี้อาจเป็นการเรียกร้องมาก
เกินไปค่อนขุนย์ปุลุชนที่มีเลือดเนื้อทั่วไป และบางที่
ค่านี้อาจมีความเชื่อมั่นมากเกินไปในธรรมชาติของ
มนุษย์ ทว่าคนร่วมชาติของเขาก็สามารถท้าทายยืนยัน
สิ่งนี้ และโดยมากมักไม่ทำให้ขาดดิบหวัง

แม้กระบวนการรณรงค์โดยไร้ความรุนแรงของ
คานธี บางครั้งก็ถูกให้เกิดผลลัพธ์เป็นความรุนแรงได้
นั่นคือเหตุการณ์ครั้งหนึ่งที่เกิดขึ้นในอินเดีย เมื่อต่อวัน
หมู่นหนึ่งได้รับความยิงใส่จำนวนผู้ประท้วงผู้ประท้วงจากอาชญา
จากนั้นก็ต้องหลบหนีเข้าไปในศาลากลางจังหวัดเพราเว
กระสุนหมัด ผู้ประท้วงที่บุ่นเบนพากันวางเพลิงศาลา
กลางนั้น และเมื่อมีตำรวจที่พยายามหลบหนีก็จะถูก
จับหันเป็นชินๆ และโยนชินส่วนชาติคนนั้นเข้าไปใน
เปลวเพลิง ปฏิกิริยาของคานธีต่อเหตุการณ์อันทรุณนี้
คือการสั่งยกเลิกการรณรงค์ครั้งนั้นโดยทันที เขาไม่
ยอมเออกออกห้องนอนไปกับความรุนแรงใดๆ ด้วยว่าเขา
จะดำเนินการรณรงค์โดยปราศจากมันหรือมีเช่นนั้นก็จะ
ไม่ทำเลย

- ๑ -

สัตยาเคราะห์ ได้รับการทดสอบเป็นครั้งแรกในประเทศไทยได้ เมื่อมีการผ่านพระราชบัญญัติ การขึ้นทะเบียนคนเชื้อชาติเอเชีย ปี ๒๔๕๑ ตามกฎหมายนี้ชาวอินเดียอายุมากกว่า ๘ ปีขึ้นไป จะต้องไปขึ้นทะเบียน พิมพ์ลายนิ้วมือและพกบัตรรับรองการขึ้นทะเบียนนี้ไว้ตลอดเวลา คานธีเห็นว่าการกระทำเช่นนี้เป็นการดูหมิ่นชาวอินเดีย เขาจึงทำการจัดตั้งชุมชนชาวอินเดีย และนำหน้าพวกเขาร่วมในการปฏิเสธที่จะขึ้นทะเบียน

พระภารน์เข้าใจถูกจับกุมคุณชั้ง แต่นายพล แจน คริสเตียน สมัทส์ ผู้ปกครองแอฟริกาใต้ก็ได้ส่งตัวแทนมาเพื่อเจรจา กับเขา ท้ายที่สุดสมัทส์เห็นพ้องที่จะเลิกกฎหมายนี้เสีย หากว่าชาวอินเดียจะยินยอมขึ้นทะเบียนโดยสมัครใจเสียก่อน และคานธีก็ยอมรับข้อประนองนี้

แต่เพื่อนร่วมชาติของเขารู้ว่าคานธีในแอฟริกาได้มานานกว่าคานธี และรู้จักสมัทส์ดีกว่าไม่เห็นคล้อยตามง่ายๆ เช่นนั้น จะมีประโยชน์อะไรหากสมัทส์ผิดสัญญา ? คานธีตอบว่า นักสัตยาเคราะห์ “ไม่เคยกล้าที่จะเชื่อใจปรปักษ์ของเขารู้ว่าปรปักษ์จะหลอกลวงเขามาก ๒๐ ครั้ง นักสัตยาเคราะห์ที่พร้อมที่จะเชื่อใจเขาก็อีกในครั้งที่ ๒๑ เพราะความเชื่อมั่นอย่างเต็มเปี่ยมในธรรมชาติของมนุษย์เป็นหัวใจในหลักการของเขาก็

ดังนั้นคานธีจึงยอมขึ้นทะเบียน และคนอีกจำนวนมากก็ทำตามเขา แต่หลังจากนั้นสมัทส์ก็ทวนคำสัญญาของเขารู้ว่าจะรับรองการขึ้นทะเบียนนั้น คานธีรู้สึกเสียหน้ามาก แต่ไม่สามารถเขาก็เป็นผู้นำชาวอินเดียมากกว่า ๒,๐๐๐ คนในการพยายามบังคับการขึ้นทะเบียนนั้นเสีย และเขายังทำมากกว่านั้น เมื่อรัฐบาลได้ออกข้อห้ามไม่ให้ชาวอินเดียจากเมืองนาดาล อพยพเข้าสู่เมืองกรานสวัลล์ เขาก็ได้หักหานญ์นำบวนชาวอินเดียจากเมืองนาดาลเข้าสู่เขตแดนของเมืองกรานสวัลล์ โดยปราศจากบัตรรับรองการขึ้นทะเบียน

พระภารน์เข้าและเพื่อนพ้องนักสัตยาเคราะห์ที่ต้องโทษคุณชั้งอยู่ ๓ เดือน เมื่อได้รับอิสรภาพพวกเขางานมากก็เดินทางกลับไปทันทีและทำการละเมิดกฎหมายนั้นอีกครั้ง พวกเขางานคนต้องโทษคุณชั้ง ๘ ครั้งเพราการกระทำเช่นนี้ และ ณ ที่แห่งหนึ่งมีชาวอินเดีย ๒,๕๐๐ คนถูกคุณชั้ง สิ่งนี้ได้เกิดขึ้นเป็นต่อมาเวลา ๔ ปี โดยที่ไม่มีการยอมรับ

ท้ายที่สุดรัฐบาลได้เพิ่มแรงกดดันด้วยการปฏิเสธที่จะยกเลิกการเก็บภาษี อันไม่เป็นที่ยอมรับของประชาชนซึ่งใช้ปฏิบัติต่อคนงานชาวอินเดียที่มีสัญญาผูกมัดและด้วยการประกาศว่าการแต่งงานตามพิธีของคริสต์เดียนเท่านั้นที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งหมายถึงว่าการแต่งงานตามพิธีของอินดู มุสลิมและโปรตุเกสเป็นโมฆะทั้งหมด ถึงตอนนี้สตรีชาวอินเดียเริ่มรู้สึกโกรธ พวกเขอได้เข้าร่วมการรณรงค์แบบสัตยาเคราะห์ ด้วยการเดินขบวนเข้าสู่เมืองกรานสวัลล์และถูกจับ ขณะเดียวกันคนงานเหมืองถ่านหินที่มีสัญญาผูกมัดชาวอินเดียจำนวน ๕,๐๐๐ คน ได้ทำการนัดหยุดงาน ภายใต้การนำของคานธี ผู้หยุดงานประท้วง ๒,๐๐๐ คน พร้อมด้วยลูกเมีย ได้เดินขบวนเข้าสู่เมืองกรานสวัลล์ สุดท้ายพวกเขากลับถูกคุณชั้งและส่งกลับทางเรือไปยังเมืองในเมืองนาดาล โดยถูกคุณชั้งยื่นในโรงเรือนไม้ที่สร้างขึ้นเป็นการชั่วคราว

แต่เมื่อผลเพียงทำให้สถานการณ์ลุกคามมากยิ่งขึ้น การนัดหยุดงานเริ่มขยายวงออกไป และมีการส่งทหารเข้ามาปราบปราม ไม่ช้าไม่นานคนงานชาวอินเดีย ๕,๐๐๐ คน ได้นัดหยุดงานและอีกหลายพันคนถูกคุณชั้ง เมื่อเข้าแพร่ไปลึกลับเดียว ชาวอนุทวีปทั้งหมดรู้สึกโกรธแก่น และผู้สำเร็จราชการชาวอังกฤษเองก็ได้มีบังคับบัญชาให้มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่ง เพื่อทำการสอบสวนหาข้อเท็จจริง และได้มีแรงกดดันอย่างหนักต่อรัฐบาลแอฟริกาใต้โดยคณะผู้ปกครองอังกฤษในกรุงลอนדון

สุดท้ายรัฐบาลแอฟริกาใต้ก็ได้อ้อนอ่อนต่อแรงกดดันนั้น และจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อสอบสวน

“นักสัตยาเคราะห์ปราณາที่จะกล่อมเกล้าความคิด และ เอาชนะจิตใจ (คู่ต่อสู้) ด้วยการทรงมานตนเอง, ความจริงใจ และความเป็นสัตบุรุษ ไม่ใช่จะไปทำร้าย, ลบหลู่ หรือ ทำให้ฝ่ายตรงข้ามต้องเข้มข้นใจ”

แต่กานีช่องได้รับบทเรียนอย่างเจ็บแสบมาแล้ว ย้อน ไม่เชื่อใจรัฐบาลมากันนัก เขาลองพิจารณาโครงสร้างของ คณะกรรมการแล้ว ก็ตรายิห้อว่าเป็น “คณะที่ถูกจัดตั้ง ขึ้นเพื่อที่จะหลอกความคิดเห็นประชาชน” เขายังต้องการ ให้ชาวอินเดียจำนวนหนึ่งได้รับแต่ตั้งเข้าเป็นกรรมการ คณะนี้ด้วย และเมื่อรัฐบาลปฏิเสธ เขายังประณีตแผนการ ที่จะนำการเดินบนครึ่งใหญ่อีก

ขณะที่รัฐบาลกำลังมัวระวังอุบัติภัยที่จะเข้ามายังประเทศไทย ได้มีกระแสเดือนมากจากทิศทางอื่นอีกด้วย คุณงาน ชาวดิวิชาของกรุงเทพฯ แห่งออฟฟิศได้ประชุม นัดหยุดงาน พอกลั่นจุดนี้กานีช่องได้ทำบางอย่างซึ่งเป็นที่ น่าประหลาดใจอย่างลึกลับ เขายังพยายามเลิกการเดิน บนถนน โดยอินบายว่า “สัตยาเคราะห์ไม่เคยคิดเอาเบรี่ยນ ขณะที่ฝ่ายตรงข้ามอ่อนแอด หรือจะร่วมเป็นพันธมิตรกับ กลุ่มนี้” ที่มีใจมีจุดหมายเดียวกันนั้น นักสัตยาเคราะห์ “ปราณາที่จะกล่อมเกล้าความคิด และเอาชนะจิตใจ (คู่ต่อสู้) ด้วยการทรงมานตนเอง, ความจริงใจ และความ เป็นสัตบุรุษ ไม่ใช่จะไปทำร้าย, ลบหลู่ หรือทำให้ฝ่าย ตรงข้ามต้องเข้มข้นใจ”

การกระทำอันน่าพิศวงนี้มีผลกระทบมากกว่าการ เดินบนหัวใจการนัดหยุดงานทั้งหลายทั้งปวง ที่กานีช่องได้จัดตั้งขึ้นก่อนหน้านี้ เขายังได้รับสารแสดงความอินดี มากมายจากทั่วโลก สมทักษ์มองก์ให้รู้สึกจนตรอก เพราะ

ต้องยุ่งกับการนัดหยุดงานของคุณงาน เขายังคงที่ จะพูดคุยกับคนอีก

การพูดคุยครั้งนั้นได้กล่าวเป็นการเจรจาอันยาวนาน อันเป็นช่วงที่คุณนี้และสมทักษ์กลับกลายเป็นมิตรต่อกัน พวกรเข้าได้บรรลุถึงข้อประนีประนอมที่กฎหมายอันหมาย เกียรติทั้งหลายถูกยกเลิกไปเกือบหมด เช่นการยกเลิกภาษี ที่เก็บกับคนงานที่มีสัญญาผูกมัด และให้กือว่าการแต่งงาน ตามแบบอื่นๆ ที่ไม่ใช่แบบชาวคริสต์ มีผลสมบูรณ์ตาม กฎหมาย แต่ยังมีการห้ามชาวอินเดียไม่ให้อพยพเข้าสู่เมือง กรุงเทพฯ อย่างไรก็ตามโดยทั่วไปหลักการที่เกียวกับ ความเท่าเทียมระหว่างคนต่างสืบิว ได้รับการยอมรับปฏิบัติ คุณนี้ถูกยกย่องให้เป็นวีรบุรุษในยุคหนึ้น แต่เขากลับสร้าง เศรษฐีชั้นนำจากการพัฒนาประเทศ “เป็นพลัง ที่ช่อง” เขายังบอกว่า “หากมันกลับเป็นสถาบัน มันจะปฏิวัติ อุดมการณ์ทางสังคม และไม่ทำให้เกิดลักษณะเดียวกัน ตลอดจนลักษณะนิยมที่กำลังเพื่องพู และกำลังทำให้ หล่ายประเทศในตะวันตกต้องพิลาปร้าไห้อยู่” ทั้งนี้ไม่ จำกัดองกล่าวถึงบางประเทศในโลกภาคตะวันออก

“ปฏิบัติการดีอีเพงและปฏิบัติการไร้ความรุนแรง” เป็น บทความ ๒ ตอนเขียนโดย นายปรามานันทะ ปะหารี ช่องได้ไว้เคราะห์ปรัชญาความรู้ความรุนแรงหรือสัตยา- เคราะห์ ของมหาตมา คานนี ที่ปฏิบัติในประเทศแอฟริกา ได้และอินเดีย

คุ้มครองนักเทคโนโลยีใหม่

พระมหาสมชาย กุสโลจิตุโต
พระเมธีธรรมราภรณ์



ไม่ว่าจะเป็นในยุคที่มี หรือยุคที่ประเทศไทยพยายามจะเป็นนิก การสื่อสารหรืออีกนัยหนึ่งคือการสร้างความเข้าใจระหว่างคนในสังคม ไม่ได้ลดลงในความสำคัญลงไป นับวันมีแต่จะทวีความสำคัญมากขึ้น อาจกล่าวได้ว่ายุคนี้เป็นยุคที่การโฆษณาชวนเชื่อในรูปแบบต่างๆ กำลังครอบงำสังคมไทย แต่ทั้งนี้การโฆษณาดังกล่าวสามารถจะถูกใช้ไปได้ทั้ง ๒ ด้าน ด้านหนึ่งย่อมเป็นไปเพื่อเป้าหมายอันสังคมถึงซึ่งพระนฤพานดับทุกข์เบญ្យ ขณะที่อีกทางหนึ่งจะถูกใช้เป็นเครื่องมือเพื่อสนองตอบการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมบริโภคในอันห่างออกจากเป้าหมายของพระศาสนา

พระสงฆ์มีบทบาทเป็นผู้นำชุมชนมาแต่เดิม แม้ว่าจะถูกลดลงบทบาทดังกล่าวลงไปบ้าง ทั้งจากที่กระทำโดยสังคมมาราชาสกีดี และจากที่ท่านเองขาดความเชื่อมั่นและไม่ตระหนักในบทบาทของ “ผู้ชี้ทาง” ดังกล่าวก็ได้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นการเรียนรู้เพื่อที่จะเข้าใจ “กฎ-นิค” การสื่อสารธรรมะให้มีประสิทธิภาพ จะเป็นการช่วยส่งเสริมบทบาทผู้นำนั้น เพื่อใช้ธรรมะของพระพุทธ-องค์มาช่วยชี้นำสังคมให้เข้าสู่อริยมรรคได้ พระมหาสมชาย กุสโลจิตุโต ภัณฑ์คณธรรมนุษยศาสตร์ และพระเมธีธรรมราภรณ์ (ประยูร ธรรมจิตุโต) ภัณฑ์บัณฑิต

วิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ให้ทัศนะในเรื่องนี้อย่างน่าสนใจ ดังรายละเอียดพอสังเขปดังนี้

ความสำคัญแห่งการเผยแพร่

เรื่องสื่อสารหรือการเผยแพร่ หมายถึง การเอาสิ่งที่ยังไม่รู้มาบอกให้ผู้อื่นฟัง ต้องการจะรู้ได้รู้ การเผยแพร่มีความจำเป็นมาตั้งแต่สมัยพระพุทธเจ้าตรัสรู้ หากพระพุทธเจ้าไม่มีปัญหาคือมายเป็นประจักษ์พยานยืนยัน โดยการบรรลุธรรมตามที่พระพุทธเจ้าสอน การตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าก็เท่ากับล้มเหลว ที่เราเชื่อว่า อริยสัจ ๔ เป็นความจริง ปฏิบัติตามแล้วดับทุกข์ได้จริง เป็นสาขาวิชาโถ เป็นการลิโก ทรงครัสดีแล้วไม่ประกอบด้วยกาล เป็นปัจจัดดัง เวทิพโพ เป็นสัจจะ เพราะว่ามีสักขีพยานยืนยันและช่วยกันรักษา ทำนุบำรุง เผยแพร่จนกล้ายเป็นองค์กรของพระพุทธศาสนาขึ้นในอินเดีย

การเผยแพร่พุทธศาสนาไปในบ้านเมืองใด หากยังไม่มีคนในห้องดินเข้ามารับผิดชอบ หรือเลื่อมใสครรภชาบทะเป็นสมาชิก การพระศาสนาในบ้านเมืองนั้นถือว่ายังไม่มั่นคง ไม่ตั้งมั่น อย่างพุทธศาสนาของลังกาซึ่งแรกๆ ไม่มีคนลังกานาวช จนตอนหลังมีคนลังกานาวชแล้วช่วยรักษา พระศาสนาจึงคงอยู่สืบต่อมา

“พุทธศาสนาเหมือนกับสินค้าคุณภาพดีได้มาตรฐาน แต่เราไม่ค่อยได้โฆษณาหรือทำแบบไม่มีระบบ...จึงอยากย้ำว่า ถึงพุทธศาสนาดีก็จำเป็นต้องได้รับการเผยแพร่”

พระพุทธศาสนาถ้าจะเปรียบเทียบกับศาสนาอื่น เช่น ศาสนาคริสต์ ยังเป็นรองอยู่มากทั้งวิธีการเผยแพร่ การใช้สื่อสารมวลชน สิ่งพิมพ์ การพูด การเขียน หรือแม้กระทั่งอาสาสมัคร ถ้าเปรียบเทียบกันดู พุทธศาสนาเหมือนกับสินค้าคุณภาพดีได้มาตรฐาน แต่ไม่ค่อยได้โฆษณาหรือทำแบบไม่มีระบบ ตรงกันข้ามบ้าง ขัดแย้งกันบ้าง ชาวบ้านจึงเข้าใจข่าวเชิง จึงอยากย้ำว่า ถึงพุทธศาสนาดีก็จำเป็นต้องได้รับการเผยแพร่

ข้อควรคำนึงในการเผยแพร่

หลักการเผยแพร่ในพุทธศาสนา ประการแรกควรเริ่มด้วยการจำแนกแยกแยะพื้นฐานจิตใจอุปนิสัยของคนพระพุทธเจ้าเผยแพร่ให้ผล เพราะท่านมีภูมิปัญญาในทศพลภูมิ ๑๐ เรียกว่า อินทริยปรับปรุงตตัญญาน และ นานาธิมุตติกัญญา กำหนดครรชุนิสัย เพื่อทekenให้สอดคล้องกับจริตของแต่ละคน ราจารย์ต้องใช้สุกกระนฐานะ หรือมนานุสติ ในพุทธประวัติ ตอนเข้าเมืองทุกวันพระองค์จะใช้พระภูมิปัญญาสอดส่องดูสรรพสัตว์ว่า ใครมีอุปนิสัยที่ควรจะไปโปรด หรือจะบรรลุธรรมได้บ้าง การไปโปรดมีวิธีการหลายอย่างเพื่อให้เหมาะสมกับบุคคลที่จะไปโปรด เช่น องคุลิมาด พระองค์เพียงใช้คำพูดเดือนว่า “เราหยุดแล้วเด่าท่านยังไม่หยุด” องคุลิมาลจึงได้สดีสำนึกด้วย หยุดทำงาน เป็นมารับการอุปสมบท ท่านไปโปรดทางปฎิญาจารฯ เพียงแต่นอกว่า “น้องหญิงให้กลับได้สดีเด็ด” นางก็ได้สดีหายบ้า และยังไปโปรดมัทกุณดีซึ่งป่วยมากแต่ไม่ยอมไปตาม吩咐มารักษา เพราะความตระหนี่ แม้ตอนนอนก็ออกมานอนที่รรเบียงเพราะกลัวคนที่มาเยี่ยมจะเห็นสมบดีในห้อง เมื่อพระพุทธเจ้าเดี๋ยวไป มัทกุณดีรีบอนหันหลังให้พระพุทธเจ้า พระองค์จึง

แสดงปาฏิหาริย์ให้ภาพของพระองค์ไปติดที่ผ้าผนัง เมื่อเห็นภาพพระพุทธเจ้าจึงเกิดพุทธานุสติ ถือพระพุทธเจ้าเป็นสรณะทำให้มัทกุณดีกรกลายเป็นชาวนพุทธขึ้นมา ตายแล้วจึงไปเกิดเป็นเทพนุตรได้

ประการต่อมาที่ควรพิจารณา กือ ความโน้มเอียงที่แตกต่างกันของมนุษย์ ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น ๔ ประเภท กือ

๑. กันที่เลื่อมใสในรูป ถือรูปเป็นประธาน เรียกว่า รูปปัปมาṇika เช่น ญาติโยมที่เลื่อมใสในรูปทั่วคงงานของท่านกิตติวุฒิโโค หรือท่านลักษริที่เห็นพระพุทธเจ้าเพียงครั้งเดียว ยังติดในรูปลักษณ์ของพระองค์มาก ถึงกับไปขอวชเพื่อเฝ้าดูพระพุทธเจ้า ทั้งที่มิได้รู้ธรรมหรือเลื่อมใสในพระพุทธเจ้า

๒. โอมสัปปมาṇika กือผู้ที่นิยมชุมเสียงหรือท่วงทำนองการแสดงธรรมที่ໄพเราะ อักษรชัดเจน มีจังหวะจะโคนดี หรือเม้มกระทั้งพวกที่เผยแพร่ธรรมด้วยการแหลก เทคน์ หรือใช้ทำนองสรากัญญา ก็จัดเป็นโอมสัปปมาṇika

๓. ถุขปัปมาṇika กือผู้ที่ชอบเกรง ชาวบ้านมักจะวางสมนติฐานว่าในกรุงเทพฯ ไม่ค่อยมีพระปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ชาวบ้านปัจจุบันจึงพยายามออกไปหาพระที่อยู่ในป่า อย่างท่านอาจารย์ขันดร์หรือหลวงพ่อที่อยู่ในวัดป่าทั้งหลาย จนกล้ายเป็นค่านิยม

๔. หัมมปัปมาṇika ถือธรรมะเป็นประธาน เช่น ผู้ที่เลื่อมใสท่านอาจารย์พุทธทาส ถือเป็นพากหัมมปัปมาṇika เพราะท่านจะพูดเรื่องเหตุ เรื่องผล อธิบายธรรมะให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน

พระพุทธเจ้าทekenหัมมจักกับปัวตตนสุตร กัณฑ์

“การเผยแพร่ต้องมีเป้าหมาย และเนื้อหาธรรมต้องสอดคล้องกับเป้าหมาย และเหมาะสมกับจริตนิสัยของผู้รับ...เพื่อให้ผู้ฟังเกิดสัมภาระ ปานะ ภารนา อนุรักษนา ข้อใดข้อหนึ่ง”

แรกใน ๕ ท่าน มีอัญญาโถกหัญญาท่านเดียวที่ได้ดังว่า เห็นธรรม แต่พากเราไม่ได้ตรัสรู้ ที่เรียนมาถือว่าเป็น “สุต卯บัญญา” หากสามารถพูดธรรมะให้คนฟัง ๑๐๐ คน ได้ผลลัพธ์ ๑๐ คน ก็ถือว่าท่านประสบความสำเร็จ ขึ้นอยู่กับว่าผู้ฟังมีความพร้อมที่จะฟัง ที่จะศึกษาเพียงไร

เมื่อเราสามารถจำแนกแยกแยะอุปนิสัย และเข้าใจ ความโน้มเอียงที่แตกต่างกันของมนุษย์ได้แล้ว สิ่งสำคัญ อีกประการหนึ่งที่จะทำให้การเผยแพร่ประสบผลลัพธ์เรื่อง การสอน ในทางพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้ายกย่องว่า เรื่องการสอนเป็นเรื่องสำคัญที่สุด ท่านได้กล่าวถึงเรื่อง ป崖วิหาร ๓ อย่าง กือ อิทธิป崖วิหาร อาจารย์ อาทิตย์ป崖วิหาร และ อนุสาวันป崖วิหาร ไว้ใน เกตตสูตร ว่า การแสดงถูกที่อำนวยที่เปล่งตัวให้ เหาเหินเดินอาการ ได้ (อิทธิป崖วิหาร) หรือการดักไขทายใจได้ เป็นนัก คาดการณ์หรือหมอดู (อาจารย์ป崖วิหาร) เป็นเรื่องที่น่า ละอาย น่าระอา น่าเบื่อหน่าย พระพุทธเจ้าท่านชอบ เรื่องสอนคน เพาะการสอนก่อให้เกิดเป็นมหัศจรรย์ คือผลลัพธ์ที่ใหญ่ ทำให้คนเป็นคนดี เลื่อมใสในสัจธรรม และเหตุผล อันเป็นการวางรากฐานพระศาสนาให้มั่นคง

พระพุทธเจ้ามีหลักในการสอนอยู่ ๔ ประการคือ

๑. สันทสสนะ แสดงธรรมรชัดเจน อ้างเหตุผล ให้เข้าใจได้ ทำของยกให้เป็นของง่ายได้ ทำของเล็กน้อย ให้เป็นของดี ให้ดี

๒. สัมปหังสนะ การสอนธรรมะให้ถึงธรรมต้อง ทำให้ผู้ฟังร่าเริง เพราะพระนิพพานเป็นความสุข ทุก ศาสนาถือว่า ปรัมพัสดุสัจจะ ต้องมีสาระอย่างหนึ่งคือ ความสุข และความร่าเริง

๓. สมุตเดชนะ ทำให้อาจหายแกล้วกล้า ให้กล้า ใจ ปลุกใจให้สักเหมือน

๔. สมາทปนะ จูงใจให้คนปฏิบัติตามได้

จากนั้นท่านอาจารย์พระเมธีธรรมารถน์ ได้แสดง ทัศนะเพิ่มเติมว่า การเผยแพร่ต้องมีเป้าหมาย และเนื้อหา ธรรมะต้องสอดคล้องกับเป้าหมายและเหมาะสมกับจริตนิสัย ของผู้รับ โดยเลือกใช้วิธีการให้เหมาะสม และต้องมี การประเมินผลการสอนแต่ละครั้ง ด้วยว่ามีจุดบกพร่อง ตรงไหน เทคน์อย่างมีเป้าหมายหรือไม่ เพื่อให้ผู้ฟังเกิด สัมภาระ ปานะ ภารนา อนุรักษนา ข้อใดข้อหนึ่ง

๕. เกิดสัมภาระ ยกตัวอย่างเช่น คนยังไม่สูบบุหรี่ บังไม่ดื่มสุรา แต่กำลังคิดจะดื่ม จะสูบ พอพ่อหรือครู เดือนเรื่องไทยของบุหรี่ ความคิดเช่นนี้ก็ลดลง เพราะ เสียงธรรมะช่วยชะล้างกระเส และก่อให้เกิดการสัมภาระ ระหว่างที่ไม่ทำชา

๖. เกิดปานะ ยกตัวอย่างเช่น ถ้าเขาทำลังทำ ความช้ำอยู่ เช่น กำลังดื่มสุรา ตัดไม้ทำลายป่า เราพูด ทำให้เขานุกคิดขึ้นมา ได้สติ เลิก ละ ไม่ทำช้ำต่อไป

๗. เกิดภารนา ในงานพัฒนาหมู่บ้าน มีบัว ๔ เหล่า บางกอกที่เป็นบัวพันธุ์ เราแค่ไปปลูกประการความคิด ขึ้นมา เขาจะทำทันที แต่บางกอกที่เป็นบัวเสมอ ถ้า เราไม่ไปพูดอะไร ก็จะไม่เบ่ง ไม่บาน บางกอกเป็นบัว ได้น้ำ ต้องพูดกันมาก กันทั้ง ๓ กลุ่มนี้ ถ้าเราไปกระตุ้น เขายังจะทำ จะเกิดภารนา ทำความดี แต่สำหรับกอกที่ ไม่ทำแล้วขึ้นด้วยความรู้สึก คือ บัวในโคลนดม เราเกิดด่องแยก

๘. เกิดอนุรักษนา หมายถึง การรักษาความดีเหมือน กับเกลือรักษาความเกื้ืม

การนำเสนอก็เช่นกัน ถ้าสอนกรรมฐานต้องคุjurิต จริต ๖ กัน ไนท์ราคากะจิต โภสະจิต โมหะจิต ศรัทธา- จิต สุกหิจิต วิตกจิต สอนไม่เหมือนกัน กันไนท์ สนใจในรูป เป็นรูปปัปปามณิกา เห็นอะไรแล้วจำ ต้อง

“เรามาไม่ได้สอนทั้งหมดที่เราครู เราสอนเท่าที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ฟัง สอนเท่าที่เป็นไปเพื่อเบื้องหน้า เพื่อคลายกำหนด เพื่อดับทุกข์ เพื่อนิพพาน”

ทำให้คุณสาธิดให้เข้าสามารถนำไปปฏิบัติได้เลย เด็กบางคนอ่านหนังสือในใจไม่จำ ต้องห่องดังๆ เพราะหูเขารับความจำได้ดี พวคนี้เป็นโอมสัปปนาณิกา ให้อาทีปะฟัง คนไหนชอบซึมมัปปนาณิกา เชิญก็ได้อ่านก็ได้แต่ต้องให้เลือกชั้น อีกทั้งเป็นหลัก มีคติ มีคำกลอนคนไทยเคร่งเป็นลูกขัปปนาณิกา เอาพระพุทธรูปไปกราบไหว้ เอาผ้าเหลืองไปถูกดันไม้

ดังในเรื่องของพระจุฬาปัณฑะ พระพี่ชายคือพระมหาปัณฑะเป็นพระอรหันต์ สอนพระจุฬาปัณฑะ ๓ เดือนให้ห่องค่า ๔ แล้ว แล้วที่ ๑ ใชเวลาหนึ่งเดือนพอยื่นแคล้วที่ ๒ ลีมแคล้วที่ ๑ พอยื่นแคล้วที่ ๓ ลีมแคล้วที่ ๒ สิ้นพระราไม่ได้สักแคล้ว วันหนึ่งเศรษฐีมานิมนต์พระไปเทศน์ พระมหาปัณฑะจึงกล่าวว่า “โอม พระทั้งวัดนิมนต์ไปได้ แต่เวนไวสักองค์” ท่านจุฬาปัณฑะได้ฟังจึงเสียใจ เดินร้องไห้กลับบ้าน บังเอิญไปพบพระพุทธเจ้าตรัสสถานว่า “จะไปไหน” พระจุฬาปัณฑะตอบว่าจะไปสัก พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า “ไม่ต้อง เอาผ้าแดงนี่ไป หานุสูงบันนัคลำผ้า แล้วบอกว่า รา祚 หรัน รช หรติ “เปื้อนผุ่น” ให้ไหหมแก่นนี้” ท่านจุฬาปัณฑะจึงกล่าวว่า “ถ้าไม่ห่องก็ทำได้” พอกลับไปนั่งใต้ต้นไม้เพ่งผ้าแดง จึงบรรลุเป็นพระอรหันต์ในวันนั้น

วันหนึ่งพระพุทธเจ้าสตีไปที่ป่าประคุณลุ่ยกับพระกลุ่มหนึ่ง ทรงหิบในไม้แห้งขี้นมาแสดงให้พระทั้งหลายดู แล้วตรัสว่า “กิกขุทั้งหลาย ในไม้ในมือของเรากันในไม้ในป่าจะไรมากกว่ากัน” กิกขุจึงตอบว่า “ในมือของพระองค์น้อยกว่าในป่ามาก” พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า “ข้อนั้นนั้นไดกิกขุทั้งหลายที่ว่าในไม้ในมือของเราน้อยกว่าในไม้ในป่า ความรู้ที่เราสัพพัญญูตราชรู้นั้นมากามาลประดุจดั้งในไม้ในป่า แต่ที่เรานำมาสอนเชอพุทธบริษัททั้งหลายนั้นน้อยนิดประดุจดั้ง

ใบไม้กำมือเดียว เรามาไม่ได้สอนทั้งหมดที่เราครู เราสอนเท่าที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ฟัง สอนเท่าที่เป็นไปเพื่อเบื้องหน้า เพื่อคลายกำหนด เพื่อดับทุกข์ เพื่อนิพพาน” ศาสตร์ทั้งหลายที่พระพุทธเจ้าสอน เป็นเพียงเพื่อเสริมธรรมะให้เกิดสันติสุนจะ-แจ่มแจ้ง สมາทปะนจะ-จูงใจ สมุต-เดชนะ-แก้ลักษ์ แล้วสัมปหังสุนจะ-ร่าเริง

กลยุทธ์ในการเผยแพร่

รูปแบบในการเผยแพร่ธรรมะมีอยู่หกหลากหลาย ที่สำคัญอาจแบ่งได้เป็น ๔ ประเภท คือ

๑. ชั้นมากัจชา ในสมัยพระพุทธเจ้า ก่อนที่พระพุทธเจ้าจะเสด็จลงในธรรมสถาน พระจะนั่งสันหนานธรรมกัน ยกเรื่องนั้นเรื่องนี้เป็นประเด็นขึ้นมา ผลักกันซักถาม เมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จมา ก็ซักถามพระพุทธเจ้าอีกที นี้เรียกว่าท่านมีชั้นมากัจชา

๒. ธรรมเทศนา หรือธรรมกถา คือ การพูดองค์เดียวเหมือนกับการบรรยายเวลาที่พระพุทธเจ้าเทศน์ แต่ละคนจะรู้สึกว่าพระพุทธเจ้าเทศน์ให้เราฟัง เพราะท่านมีเจตobiปริญญาณ กือรู้ใจคน แต่เราซึ้งไม่มีเจตobiปริญญาณอย่างพระพุทธเจ้า ดังนั้นก่อนที่จะสอนชาวบ้าน เราต้องสำรวจดูว่าหมู่บ้านนี้มีปัญหาเรื่องอะไรก่อน พอวันพระขึ้นธรรมานกีเทศน์ให้มั่นคงทุกเรื่อง

๓. อุปนิสั�นกถา หรือ ธรรมมาสน์เตี้ย คือ การเผยแพร่กันแบบตัวต่อตัว เช่น เมื่อพระพุทธเจ้าตรัสกับพระเจ้าปะเสนทิโภสก เมื่อครั้งไปยึดทรัพย์เศรษฐีมีว่า “มหาพิตร คุณไม่ได้เป็นเช่นนั้น หากทรัพย์สินไว้มากามาย แต่ก็ไม่ได้เช่นนั้น ทางที่ดินรักษาไว้ในบ้าน ไฟไหม้บ้าน พระราชาบริจาบบ้าน เปรียบเหมือนสรระน้ำ ใส่สะอาดอยู่กลางป่าลึก สักวันร้ายห้อมล้อมชุมชน ให้เข้าไปดื้มไม่ได้ สารดีเสียเปล่า แต่หากประโยชน์มีได้

ประยุกต์ธรรมเพื่อสังคม

เหมือนกับทรัพย์สมบัติของคนโง่ที่สะสมไว้แต่ไม่เป็นประโยชน์”

๔. ธรรมนิพนธ์ กือ งานเขียนที่เผยแพร่ออกมาก หรือแม้แต่ภารกิจที่ดีตามดันไม่ก็ถือเป็นธรรมนิพนธ์

จากนั้นท่านอาจารย์พระเมธีธรรมกรรณ์ได้นำมาเรื่องการเริ่มเทศน์เพิ่มเติมว่า ถ้าตนคือปูนสินนกตา หรือ สนใจธรรมะ อาจจะเริ่มพูดจากประสบการณ์ หรือธรรมะจากด้านในก่อน แต่ถ้าขึ้นธรรมานั้นสูง หรือแสดงธรรมะ กิจกรรม กิจกรรมใดๆ ก็ตาม ควรเริ่มโดยคุ้ว่า ผู้อื่นขาดความรู้สึก หรือ เช่น พัฒนาอยู่ใน มุทกันต์ เมื่อท่านเทศน์ครั้งยังเป็นเยาว์ ท่านจะเลือกเอา กิจกรรมใดๆ ก็ตาม ที่ท่านจะหัวตัดหัวตัดท้าย เป็นของตัวเอง แล้ว ท่องสัก ๒-๓ กิจกรรม จนสามารถพูดเองได้ สรุปว่าถ้า ท่านห้องการจะเป็นนักพูด ท่านต้องฟังให้มาก แต่ถ้า ท่านต้องการจะเป็นนักเขียน ท่านต้องอ่านให้มากแล้ว บันทึก ย่อไว้ทั้งสุภาษิต คำคมค่าๆ

การอธิบายธรรมะ ท่านต้องคำนึงถึงหลักธรรมานุธรรมปฏิบัติ คือ ปฏิบัติธรรมให้สมควรแก่ธรรมปฏิบัติธรรมน้อยไปก็ล้อຍธรรมใหญ่ เช่น เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกษา มาจากพรหมวิหารหรืออัปปมัญญา ถ้า ท่านเป็นผู้ปกครอง ท่านจะต้องปฏิบัติให้สอดคล้อง เมื่อ ได้การใช้เมตตา เมื่อได้การใช้กรุณา เมื่อได้การใช้มุทิตา เมื่อได้การใช้อุเบกษา ถ้าท่านเป็นพ่อแม่ ลูกมีความน่ารักน่าเอ็นดูให้รักษา ถ้าเขาเจ็บป่วยให้กรุณาเขา ถ้า เขาเจริญมั่งคั่งรุ่งเรืองให้มุทิตาเขา ถ้าเขากำรงงานมีครอบครัว อย่าไปทะเลกับลูกเขยลูกสะไภ์ ตรงนี้ต้องใช้อุเบกษา ต้องระวังไม่ให้เกิดเป็นอัญญาณบุกเข้า เผยแพร่ ไม่ แต่ต้องให้เกิดญาณบุกเข้า คือ วางแผนให้เหมาะสมและสมควรแก่ก่อ

ในสมัยพระพุทธเจ้า ท่านอุปมาไว้ว่า “ธรรมะ เป็นเหมือนแพซึ่งมีไว้ข้ามแม่น้ำ คือ โอมะสังสาร เพื่อ ไปนิพพาน หากไตรข้ามแพแล้ว มีไตรแยกแพเดินไป ไปทั่วบ้าน ข้อนี้ฉันได้ ไตรที่ปฏิบัติความดีความชอบจนไปถึงฝั่งแล้ว ยังเที่ยวอาความดีไปอวดชาวบ้าน ก็เปรียบได้กับคนแบกแพไปเที่ยวอวด”

หรือเมื่อครั้งที่สมเด็จพระนราชาธิราชกองทัพ ไปบนกับน้ำที่ดำเนินลงของสาหร่าย ทรงทำยุทธหัตถี ฟื้นพระมหาอุปราชากองช้าง และได้สร้างอนุสาวรีย์ขึ้นที่ดอนเจดีย์เมื่อปี พ.ศ.๒๖๓๕ เหตุการณ์ครั้งนั้นเป็นเรื่องบังเอิญ คือ ทัพหน้าฝ่ายไทยซึ่งมีพระยาศรีไชย ทรงกิจเป็นแม่ทัพ ไปพบกับทัพหน้าของพม่า เกิดรบกัน แตกพ่ายกลับมาจนถึงทัพหลวง สมเด็จพระนราชา ตีทัพหน้าของพม่าจนถอยร่นไป แต่บังเอิญช้างของพระนราชาและช้างของพระเอกาทศรถเกิดตกมัน วิงตะลุยตามข้าศึกไปยืนประจันหน้าในวงล้อมของทัพหลวงแห่งพระมหาอุปราชากองลำพังเพียง ๒ พระองค์ แต่ด้วยปฏิภาณของสมเด็จพระนราชา ทรงไส้ช้างเข้าไปหาพระมหาอุปราช่าที่ได้ร่วมไม้มและรักกับพระมหาอุปราช ว่า “พี่ท่านไหนารามาพบกันวันนี้ Rena มาทำยุทธหัตถี ให้เป็นเกียรติประวัติสืบไป” การรบครั้งนั้นฝ่ายไทยได้รับชัยชนะ พระมหาอุปราชสันตธรรมนั่นก็ช้าง ส่วนมัง Jacobs ได้รับชัยชนะ พระนราชาที่รุกพระเอกาทศรถประหารเมื่อทัพม่า แตกพ่ายไป พระนราชากรกลับสู่พระนคร ได้มีรับสังประหารชีวิตแม่ทัพนายกองถึง ๒๐ นาย トイฐานปล่อยให้แม่ทัพเสียงักเข้าไปอยู่ในวงล้อมของข้าศึก ข่าวนี้ แพร่ไปถึงสมเด็จพระพนรัต วัดป่าแก้ว ในวันรุ่งขึ้นจึงเข้าวังพร้อมด้วยพระราชคณะอีก ๒๕ รูป เพื่อกราบถูลว่า

“มหาบพิตร เหตุการณ์ครั้งนี้อ่ย่างเพิ่งนึกน้อยใจไปเลยว่า ทหารไทยไม่กล้าเดชะพระบารมีของพระองค์ อาทมาพิเคราะห์ดูแล้ว เป็นพระบารมีของพระองค์ จะมีเกียรติยกกำจัดเจ้าไปในอนาคตเป็นแน่แท้ จึงทำให้เกิดเหตุการณ์ครั้งนี้ขึ้น เช่นเดียวกับสมัยของพระพุทธเจ้าในวันที่จะตรัสรู้ ตอนนั้นยังมีเทวดา อินทร์ พระมหาเพลิงพระบารมี พอตอนเข็นกลางลับหมุด มารยกทัพมาแทน มีเพียงพระพุทธเจ้าองค์เดียวรับกับมาร และชนเผ่าโดยไม่มีเทวดา อินทร์ พระมหาช่วย การชนเผ่าของพระองค์ก็จะไม่เป็นที่อัศจรรย์ พระองค์ก็จะไม่ได้ขอว่าเป็นพระมารชิโน ผู้ชนะมารไม่ได้ขอว่า เป็น สัมมาสัมพุทธ ผู้ครรภ์รู้ชื่อบาได้โดยพระองค์เอง แต่

เพราะเหตุว่าพระองค์อยู่โดยลำพัง รับโดยลำพัง เกียรติยก จึงกำจัดจำกไป ได้ชื่อว่าเป็นพระผู้พิชิตมาร ข้อนี้ เมื่อนอกบ้านหาบพิตรนั่นเอง ถ้ากองทัพได้อยู่ช่วยพระองค์ แล้ว พระองค์จะชนะศึกก็ไม่สู้อัศจรรย์ แต่ครั้นนี้เหตุที่จะทำให้พระองค์ชนะpmgaโดยลำพังนั่นเอง จึงทำให้เกียรติยก ปรากฏไปช่วยลูกช่วยหลาน นี่แหลกเป็นเดชะพระบารมี ของพระองค์โดยแท้ จึงเกิดเหตุการณ์ครั้งนี้ เช่นเดียวกับ สมัยของพระพุทธเจ้า”

“ดังนั้นอตามาของบันทາดชีวิตแม่ทัพ
นายกอง ๒๐ นา)y”

“เมื่อพระคุณเจ้าของบันทາดชีวิต เราเก็จจะไว้ชีวิต แต่มีข้อเมื่อย่างหนึ่ง พากนี้ต้องไปดีเมื่อยาวายกันเมื่อง มะริดแก่ตัวก่อน ถ้าชนะแล้วเราจึงจะไว้ชีวิต”

อุปมาครั้งนี้นับว่าเยี่ยมยอดนัก ได้ชีวิตแม่ทัพ นายกองติดกัณฑ์เทศน์มา ถือได้ว่าเป็นขอดแห่งพระธรรมเทศนา

สำหรับผู้ที่ปรารถนาจะเจริญรอยตามปฏิปทาแห่ง สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ข้อคิดเล็กๆน้อยๆที่กล่าว มาข้างต้นนี้ อาจช่วยให้การเผยแพร่องค์พระคุณเจ้า ประพСПพลได้มาก โดยอาจเริ่มด้วยการวางแผนดูคุณ กันท่า บัวพันธ์ ดูจิตร เลือกเรื่องให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ ตีประเด็นให้แตก โดยอาจใช้คำจำกัดความ หรืออุปมา อุปนัย นิทาน สุภาษิต การสาขิต ประกอบกับประ สบการณ์ ชั้นเชิง และดำเนินการตามเป้าหมาย ๕ ข้อ ที่กล่าวมาแล้ว เพื่อให้เกิดการเลิกละ สำรวมระวัง เจริญ กือทำความดีให้มาก และรักษาความดีต่อไป อันจะนำ ไปสู่เป้าหมายสูงสุดในการขัดทุกข์เข็ญให้กับสังคม

*เก็บความจากกรอบ “พระสังฆกับสิ่งแวดล้อม”
ครั้งที่ ๓ วันที่ ๒๗ มี.ค. ๒๕๓๘ ณ อาศรมวงษ์สนิท
นครนายก

พระกับป่า ความจริงที่หายไป

สรุปการเสวนา

พระสังฆกับความสอดคล้องระหว่างพระธรรมวินัยและกฎหมาย

“เป็นหนังสือเกี่ยวกับกรณีพระกับป่าแล่มแรก โดยกองเหลานุการ กลุ่มเสียงธรรม ให้ความกระจังหึงในด้านพระธรรมวินัยและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ป่าของพระสังฆ ในเนื้อหาประกอบด้วยเรื่อง “พระธรรมวินัยกับป่า” “วัดรปภบดีของพระสังฆใน การอยู่ป่า” และ “พระสังฆกับกฎหมายป่าไม้” และรวมบทความ, ทัศนะของพระสังฆ และผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน อาทิ ท่านพุทธกาสภิกุ, พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปุญโต), พระโพธิรังษี, พระอธิการพงษ์ศักดิ์ เดชชุมโน, อ.นิยม ติวตานนท์ ฯลฯ”

สั่งซื้อด้วยตรงที่คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา ลดจากเล่มละ ๒๕ บาท
เหลือ ๒๐ บาท (รวมค่าจัดส่ง)



ศาสสนิก กับการพัฒนา ประชาธิปไตย

นิพนธ์ แจ่มดวง

จัดโดยสถาบันวิจัยและประเมินผลศาสตร์ฯ ประจำปีไทย

7-9 พฤษภาคม 35



เพื่อ เป็นการรายงานงานศาสสนิกที่ระบุว่า
ศาสนาหลักของไทย อันได้แก่ พุทธ-
ศาสนา, กริสต์ศาสนา-คาಥอลิก, โปรเตสแตนท์และ
ศาสนาอิสลาม ทางศพพ. ร่วมกับองค์กรทางศาสนา
อีกหลายองค์กร จึงได้ร่วมกันจัดงานสัมมนา “บทบาท
ศาสนิกต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประชาธิปไตย”
ขึ้น ในระหว่างวันที่ ๗-๙ พฤษภาคม ๒๕๓๕ ณ บ้านพัก
พื้นฟูจิตใจชาเลเซียน หัวหิน ประจวบคีรีขันธ์ ทั้งนี้
เพื่อเป็นการค้นหาบทบาทที่พึงประสงค์ อันสอดคล้อง
กับบุคลสมัยของประชาธิปไตยที่กำลังรุ่ดหน้าอย่างรวดเร็ว
โดยมีเนื้อหาพอสังเวชดังนี้

ประเด็นอันเป็นหัวใจแห่งเนื้อหาการประชุมสัมมนา

อาจกล่าวถึงอย่างสรุปรวมรัดได้ในขอบเขตความคิด
๓ ประการ อันได้แก่เรื่องความหมายอันแท้จริงว่าด้วย
๑) ศาสนา ซึ่งเกี่ยวเนื่องมาถึงตัวของศาสนิกหรือผู้ซึ่ง
นับถือปฏิบัติตามหลักการและคำสอนแห่งศาสนานั้น ๆ
๒) ประชาธิปไตย ที่ประชุมสัมมนาซึ่งประกอบด้วย
วิทยากรและผู้เข้าร่วมสัมมนา ได้ให้ข้อมูลตรงกันว่า
ประชาธิปไตยย่อมหมายถึง ระบบ กฎหมาย หรือ
หลักการในทางสังคม อันเมื่อประพฤติปฏิบัติไปตามนั้น
แล้วย่อมเอื้ออำนวย อำนวยความสะดวกสามารถดำเนินวิธีชีวิตไป
ตามวัตถุประสงค์ของตน บนพื้นฐานของความเคารพ
ต่อการดำเนินวิธีชีวิตและจุดหมายของบุคคลอื่น ๆ ที่อยู่
ร่วมกัน ๓) อำนาจ ที่ประชุมสัมมนาได้ทำความเข้าใจ
ในเรื่อง “อำนาจฝ่ายโลก” และ “อำนาจในฝ่ายธรรม”
อำนาจที่แท้จริงและสูงสุดในทัศนะของฝ่ายพุทธ คือ
ธรรมที่เป็นอำนาจซึ่งเรียกว่าธรรมชาติปัจจัย เป็นธรรม-
นิยาม เป็นไปตามกฎของธรรมชาติอันไม่มีการขัดขวาง
ได้ (ผู้เข้าร่วมสัมมนา) เช่นเดียวกับที่ในทางคริสต์-
ศาสนาถือว่า อำนาจสูงสุดนั้นอยู่ที่พระผู้เป็นผู้ทรงพิทธิ-
ฐานภาพทุกอย่างทุกประการ และทรงใช้พลังอำนาจนี้
ผ่านมาทางมุขย์ โดยประทานพรพิเศษให้มุขย์อย่าง
เท่าเทียมกัน (วิทวัสดุคุก : มุหม่องของแต่ละศาสนา
ต่อประชาธิปไตย) สำหรับอิสลามิกชนนั้น ชានุสลิม
ถือว่าอิสลามเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับวิธีชีวิต และวิธีชีวิต
ย่อมดำเนินไปบนหนทางที่ได้ทางไว้ในคัมภีร์อัลกุรอาน
อย่างครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว โดยครอบคลุมทั้งหมดดังเดิม
ระดับของสังคมจนถึงชีวิตของปัจเจกชนในระดับของ
จิตวิญญาณ (อัรัญ มะกูลีม : มุหม่องของแต่ละศาสนา
ต่อประชาธิปไตย)

อำนาจและประชาธิปไตย

ในส่วนเนื้อหาของการสัมมนาฯ นั้น ได้ถูกกำหนด
ให้กับล่าถึงขอบเขตของศาสนา (และศาสนิก), กระแส
ประชาธิปไตย และอำนาจ ใน ๓ ระดับ คือ ๑) ระดับ
ของโลก ๒) ระดับของประเทศ และท้ายที่สุดคือ ๓)
ในระดับของห้องถัง

ในระดับของโลกนั้น ที่ประชุมสัมมนาพูดถึงอำนาจในทางรูปแบบที่แสดงออกโดยประเทศมหาอำนาจและบริหารในค่าย ที่เรียกตนเองว่าทุนนิยมเสรีกับค่ายที่เรียกตนเองว่าสังคมนิยม หรือฝ่ายที่เรียกตนเองว่าตะวันตก-ตะวันออก ผู้ขาว-ผิวสี อารยะ-ป้าเลื่อน พัฒนาแล้ว-ด้อยพัฒนา ฯลฯ อย่างไรก็ตาม อำนาจในโลกที่เป็นเนื้อหาสาระนั้น ได้แฝงเรื่องอยู่ในอำนาจในทางรูปแบบทุก ๆ ประการโดยไม่คำนึงว่าจะต่างค่ายต่างฝ่าย หรือแพกสีผิวภักหรือไม่ อำนาจในทางเนื้อหาสาระย่อมได้แก่ อำนาจเงิน หมายถึงการซื้อ การกระดุนให้เกิดความอยากร้าว ขี้เข้าให้เกิดกิเลสในความโลก อำนาจอาวุธหมายถึงอำนาจในการบังคับบุี้เบี้ยคุกคาม ให้บังเกิดความกลัวภัยอันตราย อำนาจในการทำลายล้าง จัดเป็นกิเลสในทางความโกรธ อำนาจทางอุดมการณ์ ความรู้,

“รัฐประสมัยใหม่ได้เข้ามาใช้อำนาจทางโลกอย่างอยู่เหนือนิ้อำนาจในทางธรรม และตั้งตนเป็นผู้ใช้อำนาจแทนพระผู้เป็นเจ้าหรือกฎหมายชาติไปในทิศทางที่ส่วนกันกับเนื้อหาสาระของอำนาจทางธรรมหรือศาสนา”

ข่าวสาร หมายถึง อำนาจในการโฆษณาชวนเชื่อ การสะกดให้เชื่อฟัง การทำให้相信ยอมโดยการหลอกลวง ให้เชื่อ บิดเบือนอ้ำพรางข้อเท็จจริงในทางความรู้และข่าวสารข้อมูล อันเป็นกิเลสในทางความหลงหรือโมห

อำนาจเงินนั้น ได้แสดงออกผ่านทางระบบเศรษฐกิจ อำนาจกำลังอาวุธนั้นแสดงออกผ่านทางระบบการเมือง อำนาจความรู้ข่าวสารนั้นแสดงออกผ่านทางสถาบันและระบบการศึกษาและสื่อสารมวลชน อันเป็นตัวกำหนดในทางคุณธรรมหรือคุณค่าให้เกิดสังคมยุคปัจจุบัน (สมชาย วิรุพห์รักษ์ และ ไชยา เก็บบุญเกิด : สถานการณ์โลกและประเทศไทย) ในปัจจุบันอำนาจทั้ง ๓ ได้ถูกรวบรวมผูกขาดไว้และใช้ผ่านทางผู้ปกครองหรือรัฐประชานิปัตย์ ไม่ว่าจะเรียกว่ารัฐบาล พระครุฑ์การเมือง ราชานิบดี หรือผู้ผด็จการ ฯลฯ ก็ตาม (ไชยา เก็บบุญเกิด) ซึ่งนี้ย่อมหมายความว่า รัฐประสมัยใหม่ในโลกได้เข้ามาใช้อำนาจทางโลกอย่างอยู่เหนือนิ้อำนาจในทางธรรม และตั้งตน

เป็นผู้ใช้อำนาจแทนพระผู้เป็นเจ้าหรือกฎหมายชาติ ซึ่งการบังคับใช้อำนาจโดยฝ่ายรัฐประชานิปัตย์เหล่านี้ ย่อมเป็นไปในทิศทางที่ส่วนกันกับเนื้อหาสาระของอำนาจทางธรรมหรือศาสนา กล่าวคือศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม ให้ความสำคัญในเรื่องของการให้การแบ่งปันและเอื้อเฟื้อเพื่อแผ่กัน ยิ่งกว่าการสั่งสมความร่ำรวย ให้ความสำคัญกับความรัก ความเมตตา ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ยิ่งกว่าความอาฆาตพยาบาททำร้ายกัน ให้ความสำคัญกับการซื่อสัตย์จริงใจตรงไปตรงมา ยิ่งกว่าการปิดกันหลอกลวงหรือบิดเบือนคลบคละແลง

นัยแห่งศาสนานั้นย่อมเป็นไปเพื่อการเคราะห์พันบดี ความเป็นมนุษย์ ภายในกฎของธรรมชาติหรือพระศักดิ์สิทธิ์ที่พระผู้เป็นเจ้าประทานให้ไว มนุษย์จึงมีหน้าที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในฐานะที่เท่าเทียมกัน นี้ย่อมเป็น

สิ่งอันอื้อเฟื้อต่อหลักการในทางประชานิปัตย์ ตรงกันข้าม กับอำนาจในทางโลกที่ดำเนินการผูกขาดอยู่ภายใต้เงื่อนมือของกลุ่มผู้นำ เพื่อชีคุณไว้ชั่งผลประโยชน์ในทางเงิน และอำนาจ รวมทั้งคำสั่งสอน ไม่ดำเนินการใช้อำนาจนั้น ให้สอดคล้องกับหลักการแห่งประชานิปัตย์ได้ แต่โดยที่กระแสของประชานิปัตย์เป็นสิ่งที่ถูกเรียกว่าองค์กรที่ต้องการโดยชนล้วนใหญ่ในโลก จึงได้มีความพยายามจำกัดความหมายของประชานิปัตย์ไปในทางที่แคน (โดยใช้เงิน อำนาจหรือกำลังอาวุธ และระบบการศึกษา อุดมการณ์ (คุณธรรม) หรือการใช้ข่าวสาร) ทำให้ประชานิปัตย์ลดรูปแบบลง เหลือเพียงการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง ที่กล่าวเป็น “พิธีกรรม” ของระบบประชานิปัตย์ หรือรัฐสภาที่ทำหน้าที่เป็นดังสถานอันศักดิ์สิทธิ์ที่ต้องทราบให้กับการพูชา โดยเมื่อผ่านขั้นตอนของการเลือกตั้งไปแล้วรายภูรกีเป็นอันหมดซึ่งสิทธิเสรีภาพในการแสดงความเห็นใด ๆ อีกด่อไป ดังเช่นคำอ้างของสามาชิกสภาก-

ผู้แทนรายภูมิได้รับการเลือกตั้งเข้าไปนั่นเอง (อภิชัย พันธุ์เสน : การวิจารณ์รายงานก่อรุ่มย่อ)

ในระดับของประเทศไทยนั้น ปัจจุบันกระแสของเงิน อำนาจกำลังว่าด้วยงาน ความรู้, กำนิยม ที่กำลังหลังไว้หลังสังคมไทยอย่างรวดเร็ว ดังกล่าวล่าวที่ว่า “ไทยกำลังเป็นนิกส์ (NIC) เร็วกว่าที่เรานึก” (สุริชัย หวานแก้ว : สถานการณ์โลกและประเทศไทย) โดยมาตราดความสำเร็จในการความก้าวหน้าของสังคมได้เปลี่ยนจากคุณภาพชีวิตของมนุษย์ ไปเป็นตัวเลขมวลรวมรายได้ประชาชาติ (GNP) อาการที่ปรากฏเกิดสังคมไทยย่อมได้แก่ การแสดงอาการดูถูกเหียดหายนัก การเมืองจากชีกของบรรดาพ่อค้านักธุรกิจ การเกิดปัญหาโซเคนี้ ปัญหานักกุ่มหุ่น ปัญหางานเด็กและแรงงานไทยอพยพ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

ในการเศรษฐกิจ การปกครองตนเอง (การเมือง) และการศึกษาความรู้ ตลอดถึงข้อมูลข่าวสารโดยแทนไม่ต้องอ่ยถึงชนกุ่มหุ่นอยู่ในทางเชื้อชาติและการนับถือศาสนาเลขด้วยซ้ำ ความลักษณ์นั้นก็ในทางจิตสำนึก ความเข้าใจและวัฒนธรรมของการอยู่ร่วมกันแต่ด้วยระบอบที่ว่าด้วยศูนย์กลางการปกครอง อันรวมไปถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในชนบทกับรายภูมิสามัญระดับล่างจึงบังเกิดขึ้น ในที่สุด จึงเกิดการดูถูกคนว่าชาวบ้านในท้องถิ่นไม่สามารถเข้าใจต่อประชาธิปไตย ตัวอย่างรูปธรรมที่ถูกหยิบยกขึ้นมาใช้เป็นข้ออ้างย่อมได้แก่ พฤติกรรมการซื้อสิทธิขายเสียงของชาวบ้านนั่นเอง (รายงานก่อรุ่มย่อ : บัญหาระดับท้องถิ่นต่อการพัฒนาประชาธิปไตย) ทั้งที่แท้ที่จริงระบบประชาธิปไตยในการการเลือกตั้งนั้นย่อมมีเป้าหมายสูงสุด ในทางการมองหมายอำนาจให้ตัวแทน

“การออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งภายเป็น “พิธีกรรม” ของระบบประชาธิปไตย หรือรัฐสภาพที่ทำหน้าที่เป็นดังสถานอันศักดิ์สิทธิ์ที่ต้องกราบไหว้ เคารพบุชา”

ปัญหาและทางออก

ในการแสวงหาทางออกจากปัญหาในระดับประเทศไทย ได้มีการชี้ชานให้กลับมามาแสวงหาความภาคภูมิใจในทางคุณธรรมความดียิ่งกว่าการมีโภคทรัพย์เงินทอง แต่ในเชิงโครงสร้างของสังคมก็ย่อมจำต้องสร้างกลไกในการกระจายรายได้ และส่งเสริมสิทธิเสรีภาพของคนในสังคมทุกกลุ่มระดับ (สมชาย วิรุพห์รักษ์) โดยเฉพาะการที่ให้เกิดการมีส่วนร่วมในการประชาธิปไตยของคนระดับท้องถิ่นเพื่อการจัดตั้งองค์กรประชาชนเพื่อการพัฒนาในระดับชาวบ้าน (สุริชัย หวานแก้ว) .

โดยการขาดความคำนึงถึงความเป็นประชาธิปไตยในความหมายที่แท้จริง ศูนย์กลางการปกครองในระดับประเทศจึงได้กระทำการในลักษณะยัดเยียดจิตสำนึกในเรื่องประชาธิปไตยในความหมายแคบให้กับรายภูมิในระดับชาวบ้าน อันหมายถึงประชาชนผู้ด้อยโอกาส

ของรายภูมิไปทำหน้าที่ในทางสร้างตัวบทกฎหมายและนโยบายที่เป็นไปโดยหลักแห่งนิติธรรม เพื่อย้อนกลับมาขึ้นยังคุณธรรมประโยชน์สุขของรายภูมิโดยทั่วถึงกัน ซึ่งประชาธิปไตยในความหมายเดิมที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้นั้น ไม่เคยเอื้อไปสู่สุขหมายนี้ หน้าที่สำคัญที่สุดใช้เป็นกระบวนการสร้างความชอบธรรมในการปกครองให้แก่ทุกคน หรือกองทัพ นักธุรกิจ นักการเมือง เพื่อผูกขาดการใช้เงิน (เศรษฐกิจ) อำนาจ (การเมืองหรือทหาร) และระบบคุณค่าอุดมการณ์ (ศาสนา การศึกษา สื่อมวลชน) มาโดยตลอด

และเพื่อให้ประชาธิปไตยในความหมายที่แท้จริงกลับคืนมาประชาชนจำต้อง

๑) ในระดับโครงสร้างของประเทศไทย ต้องผลักดันให้สถาบันในทางอุดมการณ์ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรทางศาสนา สื่อมวลชน หรือระบบทางการศึกษา ปลดพันจากอุดมและการครอบงำของผู้กุมอำนาจจากการปกครอง

**“ศาสนาในความหมายเชิงเนื้อหากระบวนการ
ของจริยธรรมและศีลธรรมนั้น ต้องได้รับการนำมาใช้กับประชาธิปไตย
และการเมืองในทุก ๆ มิติ เพื่อดำเนินไปสู่ความเป็นอิสระ มิใช่การถูก
ครอบงำ เพื่อให้เกิดความรู้ในทางปัญญา มิใช่อวิชชา”**

โดยสถาบันทางศาสนานี้จะต้องจำแนกความเกี่ยวข้อง กันระหว่างศาสนา กับ การเมือง ให้ชัดเจน ที่สัมมนานี้ ความเห็นว่า ศาสนาสามารถเข้ามายield เสริมสร้างระบบ กระบวนการในทางประชาธิปไตยให้เป็นไปอย่างทั่วถึง ได้ โดยจะต้องแยกศาสนาในความหมายเชิงสถาบันออกจาก การเมือง ซึ่งหมายความว่า จะต้องผลักดันให้สถาบัน ศาสนา และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสถาบันนี้ กระทำการ ให้ เป็นอิสระ เลิกขยายตัว ต่อศูนย์กลางอำนาจที่ ก่อขึ้น ให้สถาบันทางศาสนาสนับสนุน ตลอดมา โดยทางด้าน เป็นกิจกรรมจากอำนาจอธิบดี ในทุก ๆ รูปแบบ และเลือก อยู่ข้างคนยกคนจน กันตือยโอกาสซึ่งถูกเอารัดเอาเปรียบ ในสังคม

ขณะเดียวกัน ศาสนาในความหมายเชิงเนื้อหากระบวนการ ก็ต้องดำเนินการตามที่ระบุไว้ในรูปของจริยธรรมและศีลธรรมนั้น ต้องได้รับการนำมาใช้กับประชาธิปไตย และ การเมือง ในทุก ๆ มิติ เพื่อดำเนินไปสู่ความเป็นอิสระ มิใช่การถูกครอบงำ เพื่อให้เกิดความรู้ในทางปัญญา มิใช่ อวิชชา ความไม่เข้าใจ หรือความไม่รู้ โดยในระบบ สื่อมวลชน และ การศึกษา ซึ่งมีบทบาทในทางเผยแพร่คุณค่า คุณธรรม ที่ย่อมต้องดำเนินไปตามนัยนี้ เช่นกัน

(๒) ในระดับท้องถิ่น รายภูมิ ต้องรวมกลุ่มกัน เป็น องค์กรระดับชาวบ้าน เพื่อปกป้องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ในรูปของการพึ่งพาตนเอง ดังที่บัดนี้ได้เกิดกระบวนการ ของกลุ่มออมทรัพย์ เกรดิตยูเนี่ยน, สาหابล้าว, สาหานา กวาง, ศูนย์เด็กเล็ก, กลุ่มเยาวชน, กลุ่มแม่บ้าน, ธนาคาร อิสลาม (Islamic Banking)ฯลฯ ซึ่งเป็นการรวมตัว กันขึ้นเองของชาวบ้าน โดยมีวัด, โบสถ์, มัสยิด ในท้องถิ่น เป็นผู้นำมากยิ่งขึ้น ทุกที่แล้ว ในด้านการใช้ชื่อมูลข่าวสาร

ชาวบ้าน จำเป็นจะต้องพัฒนาระบบการกระจาดข้อมูล ของหมู่บ้าน ในลักษณะของหนังสือพิมพ์ หมู่บ้าน โดย อาศัยรูปแบบหอกระจายท่า ซึ่งปัจจุบันก็มีอยู่เป็นจำนวนมาก มากแล้ว สำหรับด้านการเมือง ชาวบ้านจะต้องสร้าง ฐานการปกครองบริหารตนเอง ในระดับราษฎร์

(๓) ในความสัมพันธ์ เชื่อมโยงกันของระดับท้องถิ่น กับระดับ โครงสร้างของประเทศไทย จำเป็นต้องพัฒนาระบบ การเมือง ในระดับราษฎร์ (grass root) ให้เกิดขึ้น เพื่อ สร้างประชาธิปไตย ในระดับประชาชน จนนำไปถึงการ ก่อตั้งพรรคการเมืองของประชาชน โดยแท้จริง

(๔) 在การแก้ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการ ทั้งในระดับโครงสร้างและท้องถิ่น ต้องใช้มาร่วมกัน หรือ ธรรมะในทางศาสนา เป็นเครื่องนำทาง กล่าวคือหิ่งสา หรือสันดิเรียม หลักการของเหตุและผล รวมทั้งประกอบ ด้วยข้อมูลที่ชัดเจน (นเศศ อการณ์สุวรรณ และอภิชัย พันธุ์เสน : วิจารณ์ร้ายงานก่อรุ่มม่อยา และข้อเสนอแนะ)

บทบาทศาสนิกต่อประชาธิปไตย

กล่าว จำกัดเพาะศาสนิกนั้น ที่ประชุมสัมมนานี้ ความเห็นว่า บทบาทศาสนิกต่อการกำหนดวิถีชีวิต ในระบบ ประชาธิปไตยนั้น อาจแสดงผ่านกลุ่มสังคม ท้องถิ่น ได้ ใน ๓ ระดับ กล่าวคือ ชุมชน, ครอบครัว และกลุ่ม เยาวชน

ในระดับของชุมชนนั้น ได้ให้ความสำคัญอย่างมาก กับผู้นำในทางศาสนา ซึ่งเป็นเสมือนศูนย์กลางจิตใจ ของชุมชน ใน การเร่งสร้างจิตสำนึกในทางประชาธิปไตย ผู้นำเหล่านี้ สามารถประยุกต์วัฒนธรรมและพิธีกรรมของ ศาสนา เพื่อนำมาปรับใช้ ทำความเข้าใจ ประชาธิปไตย

ที่แท้จริงให้แก่รายฎูรในชุมชนได้

ปัจจุบัน ไร้กีตام ผู้นี้ในทางศาสนา ย่อเม็ดอ่องแลเห็นความสำคัญในสิ่งนั้นเสียก่อน ซึ่งจะกระทำบนนั้นได้ ก็ต่อเมื่อเนื้อแท้คุณค่าและสถาบันทางศาสนา ต้องแยกออกจากกอคติในทางการเมือง

ในระดับของครอบครัว ที่ประชุมสัมมนาให้ความสำคัญกับบทบาทของผู้หญิงในฐานะของมารดา ผู้หน้าที่อบรมเลี้ยงคนในครอบครัวให้ไฟในการความตี炬 งานแต่งสันติ และผู้หญิงเป็นผู้ได้รับเกียรติและความเคารพในทางวัฒนธรรม บทเรียนที่ผ่านมาการเกี้ยบัญหาภิกุติ การณ์ในระดับของห้องถันหลาย ๆ กรณี ผู้หญิงได้เข้ามานี้ส่วนเป็นอย่างมาก เพราะได้อาสาคุณธรรมและวัฒนธรรมพื้นฐานดังกล่าววนั้นเอง

นอกจากนี้บทบาทของผู้หญิงยังสามารถแสดงออกได้ โดยการจัดองค์กรเฉพาะขั้นมาให้การฝึกฝนอบรมความรู้ความชำนาญเป็นการเฉพาะทาง ออาทิ กลุ่มแม่บ้านและสตรีนักบัวชินห้องถันด้วย ๆ

ในระดับของเยาวชน โดยที่กลุ่มเยาวชนเป็นส่วนที่สังกัดคุณเองห้องในเบื้องของสามาชิกในชุมชน และครอบครัว ซึ่งเนื่องจากมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในระดับห้องส่องอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม ที่ประชุมสัมมนามีความห่วงใยต่ออนาคตของเยาวชน ซึ่งคงอยู่ในท่ามวัฒนธรรมบริโภคในยุค โดยที่อนาคตของชุมชนและครอบครัวจะเป็นอย่างไร ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยบันบือของเยาวชนเหล่านี้ด้วย

การจัดตั้งกลุ่มเป็นการเฉพาะของเยาวชนก็เป็นเรื่องที่ได้รับการคำนึงถึง ดังเดิมการมีโรงเรียนหรือศูนย์การศึกษาที่เอื้อในการความตี炬ความงามของเยาวชน ตลอดจนการรวมกลุ่มฝึกฝนเพื่อพัฒนาความชำนาญเฉพาะด้านให้แก่เยาวชน ก็เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องจัดการดูแลให้มีขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

(รายงานกลุ่มย่อย : บทบาทศาสนาต่อการกำหนดวิถีชีวิตในระบบประชาธิปไตย)

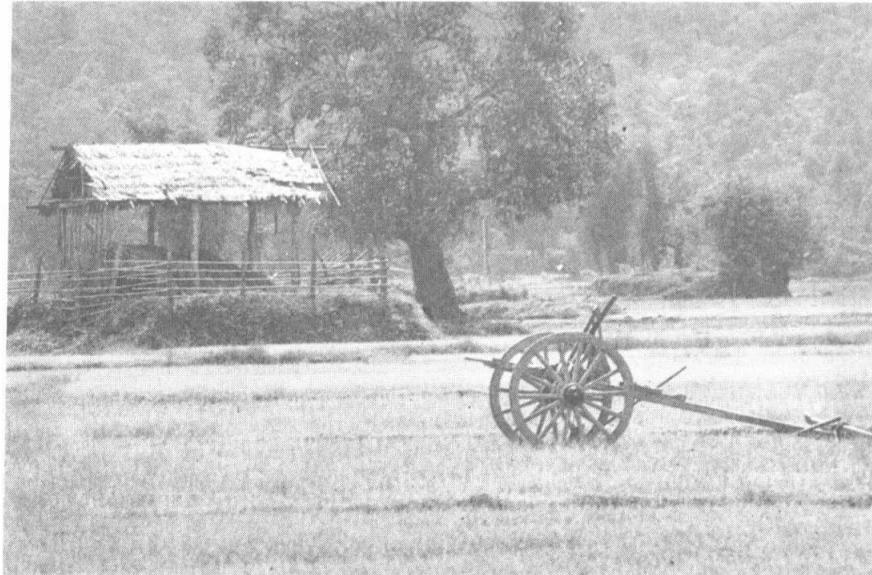
บทสรุป

จากลำไليس่การสัมมนา “บทบาทศาสนาต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประชาธิปไตย” ได้นำไปสู่การทำความเข้าใจ จนสามารถสร้างข้อสรุปในเรื่องความสำนึกรู้ของ “ศาสนา” ในกระบวนการประจักษ์ถึงความเชื่อมโยงสอดคล้องของศาสนาธรรมในแต่ละศาสนา กับอำนาจอธิปไตยซึ่งเป็นไปตามกระบวนการในระบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง โดยอำนาจอธิปไตยนี้ย่อมมาจากประชาชนชาวไทยโดยเฉพาะรายฎูรผู้ด้อยโอกาสในชนบท ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทย โดยที่รายฎูรเหล่านี้ (ในฐานของศาสนาด้วย) จะสามารถกำหนดชะตากรรมในทางเศรษฐกิจ การเมือง และคุณค่าอุดมการณ์ของตนเองได้ บนครรลองของหิ้งสาและสันติวิธี ยังเป็นไปโดยนัยทางศาสนาและวัฒนธรรม และการกระทำการช่วยเหลือนี้จะต้องปลดพันจากอิทธิพลของเงิน อำนาจอาชญา และการครอบงำในทางอุดมการณ์ จากระบบทุนย์กลางเดิม ซึ่งสำคัญของการซื้อการขายให้กลัวเกรง และการมองมาทางด้านค่านิยม

ทั้งนี้ให้ร่ายฎูรผู้เป็นศาสนิกในศาสนาหั้งคลาย ให้เรียกวังสถาบันทางศาสนา หรือ “ศาสนาจักร” ซึ่งเกย์อิงแอบในลักษณะนี้จะต้องปลดพันจากอิทธิพลของเงิน อำนาจอาชญา และระบบความเชื่อที่ส่วนทางกับอุดมคติในทางศาสนา ให้แยกตัวออกจากโดยการเลิกสัญยอมกับศูนย์อำนาจดังกล่าว และกลับมาเกื้อหนุนให้พัฒนาทางศาสนาธรรม และวัฒนธรรม มีบทบาทในทางสร้างเสริมการพัฒนาอย่างในทางเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง และระบบคุณค่าของราษฎรธรรมศาสนมณฑล ผ่านองค์กรสังคมที่มีอยู่แล้ว เช่น วัด โบสถ์ และมัสยิด ซึ่งเป็นเสมือนหัวใจของชุมชนห้องถัน โดยอาศัยผู้นำทางศาสนาในแต่ละชุมชน ประสานสัมพันธ์กับหน่วยสังคมระดับครอบครัว (สหกรณ์) และกลุ่มเยาวชน (เด็ก)



ชนบทกับการพลิกฟื้นคืนธรรมชาติ



ปรีดา เรืองวิชาคร



หาก มองถึงสภาพปัจจุหาวิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมในบ้านเราแล้ว จะพบความแตกต่างของสภาพปัจจุหาน่าที่เกิดขึ้นระหว่างเมืองกับชนบท ดังที่ปัจจุหานี้สิ่งแวดล้อมในเขตเมืองจะเป็นเรื่องของอากาศเป็นพิษ น้ำในแม่น้ำลำคลองเน่าเสียเนื่องจากการกระทำของโรงงานอุตสาหกรรมและจากครัวเรือน การใช้พลังงานอย่างฟุ่มเฟือย และอีกหลายประภัยการณ์อันมีรากฐานมาจากวิถีชีวิตของคนเมืองและความจำเริญเดินโดยทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรม แต่สำหรับในชนบทแล้ว ชาวบ้านโดยส่วนใหญ่ยังมีแบบแผนชีวิตที่เรียนรู้ง่าย มีเกษตรกรรมเป็นอาชีพพื้นฐาน ปัจจุหานี้สิ่งแวดล้อมจึงแห้งมากับการเกย์ตระรรมเป็นส่วนใหญ่ เช่น การใช้สารเคมีเพื่อควบคุมศัตรูพืชและใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มพูนผลผลิต เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ย่อมนำมายังการทำลายระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องในดุลยภาพมานานหลายช่วงอายุคน แต่ในบางกรณีชาวชนบทเองกลับไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญ

ในการทำลายสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะป่า ชายต่อชายครั้งพวกเข้าถูกกล่อมลอกให้เป็นเครื่องมือของผู้มีผลประโยชน์ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม ก็ตาม

เฉพาะภาคอีสานมีการเอาัดเอาเปรียบภาคชนบทนานนานับแต่รัฐบาลประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ เป็นต้นมา หากวิเคราะห์ถึงปัจจุหานี้ด้านนิเวศวิทยาในชนบท เราจะพบว่า มีรากเหง้าปัจจุหามาจากความไม่เท่าเทียมกันในสังคม การเห็นภาคชนบทเป็นเพียงแหล่งอุดหนุนและแรงงานราคาถูก นั่นแสดงถึงการไม่เกรพในคุณค่าของมนุษย์ด้วยกันเอง แต่กลับไปยกย่องเชิดชูค่านิยมที่ชักนำไปสู่การทำลายล้างธรรมชาติ ดังเช่นการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมตามแบบฉบับของประเทศโลกที่ ๑ โดยเฉพาะสังคมอเมริกัน แม้จะมีหลักฝ่ายในสังคมนั้นเริ่มไม่เห็นด้วยกับการพัฒนาที่เป็นอยู่บ้างแล้วก็ตาม แต่รัฐบาลไทยก็ยังคงสนับสนุนการพัฒนาดังกล่าวต่อไปอย่างไม่มีการรับฟังการวิพากษ์วิจารณ์จากประชาชนผู้ถูกเอาเปรียบบ้างเลย

“แต่สำหรับชนบทแล้ว ชาวบ้านโดยส่วนใหญ่ยังมีแบบแผนชีวิตที่เรียบง่าย มีเกษตรกรรมเป็นอาชีพพื้นฐาน ปัญหาสิ่งแวดล้อมจึงแฝงมาด้วย การเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่”

หากทัศนะพื้นฐานของการพัฒนาสังคมยังคงเนื้อหาไว้อย่างเดิมแล้ว การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นมิติด้านใด ก็ย่อมเป็นเพียงแค่การแก้ไขขั้นปลายเหตุ หรือแก้ไขเฉพาะหน้าในขณะที่ต้นตอปัญหางบังคับอยู่และพร้อมที่จะสร้างปัญหาให้กับธรรมชาติต่อไป ที่นักข้อขึ้นไปอีกเป็นเท่าทวี ก็ต้องกรณีที่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) มีแผนการจะสร้างโรงงานไฟฟ้าประมาณในอนาคตอันใกล้นี้ เป็นดัน เมื่อเป็นดังนี้แล้ว การรณรงค์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม ก็ยังคงจำเป็นต้องกระทำอย่างต่อเนื่องต่อไป

ในช่วงระหว่างวันที่ ๒๔-๒๘ มิถุนายน ๒๕๓๕ มีการจัดสัมมนาถวายความรู้แด่พระภิกษุสงฆ์ในหัวข้อ “วัดกับการอนุรักษ์และพัฒนาสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ในเขตชนบท” ณ วัดท่าลາດ อ.กุดชุม จ.ยโสธร โดยมีกระทรวงสาธารณสุข พระสงฆ์กลุ่มเสบียงธรรม และคณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศ.พ.พ.) ให้การสนับสนุน

การสัมมนาครั้งนี้เริ่มด้วย นพ.สำเริง แพทย์ระโภก จากโรงพยาบาลสรรพสิทธิประดิษฐ์ จ.อุบลราชธานี และนพ.ชลอ ศานติวรรงคณา จากโรงพยาบาลกุดชุม จ.ยโสธร มาบรรยายในหัวข้อ “สิ่งแวดล้อมกับคุณภาพชีวิต” วิทยากรได้เน้นหนักในประเด็น “อันตรายจากสารเคมีก้างจากเกษตรกรรมของชาวบ้าน” ซึ่งพระสงฆ์สามารถอธิบายให้ชาวบ้านได้เข้าใจถึงพิษภัยที่เกิดจากสารเคมีหรือปุ๋ยเคมีที่ใช้กันอย่างเป็นลำาเป็นสัน และส่งเสริมให้ชาวบ้านหันมาใช้กลไกธรรมชาติ เป็นตัวควบคุมมากกว่าที่จะเข้าไปควบคุมเอง หากไม่แล้วไม่เพียงแต่ความสมมูลนี้หน้าดินจะลดน้อยถอยลงแล้ว ชีวิตของเราก็ไม่อาจรักษาไว้ได้เนื่องจากพิษของสารเคมี ดังในขณะนี้ มีการตรวจสอบว่า นมมารดาที่ใช้เลี้ยงบุตรนั้นมีสารเคมี

ที่เป็นอันตรายต่อทารกเจื้อปันอยู่ ชาวบ้านจึงควรให้ความสนใจมากกว่าที่เป็นอยู่

ในช่วงต่อมา นพ.รังสฤษดิ์ กาญจนวนิชย์ และคุณมั่งกร เต็งประวัติ ได้บรรยายถึง “สถานการณ์สิ่งแวดล้อมในชนบท” ทั้งสองท่านซึ่งให้เห็นว่า นับแต่รัฐบาลส่งเสริมให้ชาวบ้านปลูกพืชเศรษฐกิจอย่างเป็นน้ำเป็นหลัง โดยมีหลักการว่า “ปลูกให้มากเข้าไว้ ปลูกเพื่อขายเป็นหลัก และปลูกพืชพันธุ์พียงชนิดเดียวในพื้นที่นับร้อยไร่” นั้นจะปฏิเสธไม่ได้เลยว่าชาวบ้านจำต้องรุกเข้ามาทางป่า ทางพง เป็นการทำลายป่าไปโดยปริยาย การส่งเสริมการเกษตรกรรมลักษณะนี้ยังคงดำเนินเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ปัญหาความขัดแย้งด่างๆเริ่มส่อเค้ามาโดยตลอด จนมาปรากฏชัดเจนในกรณีของ โครงการจัดที่ทำกินให้กับราษฎรผู้ยากไร้ในพื้นที่ป่าสงวนเสื่อมโทรม (คก.) โครงการสร้างเขื่อนพลังน้ำของ กฟผ. กรณีล้านนาเสียจนถึงกรณีน้ำเสียทะลักลงลำน้ำพอง, ซึ่งและมูล ปัญหาขัดแย้งที่เกิดขึ้นนี้เป็นสัญญาณเตือนให้รู้ว่า “คนชนบทเขามีมีอะไรจะสูญเสียอีกแล้ว เขายังเป็นต้องปักหลักต่อสู้เรียกร้องความเป็นธรรม”

วันต่อมาพราไฟศาล วิสาโล และคุณคำดีอง ภานี ได้บรรยายในหัวข้อ “แนวทางแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในชนบท” โดยได้ยกเรื่อง การใช้ชีวิตแบบพึ่งตนเอง ของชุมชนเป็นประเด็นหลักมีเกษตรกรรมธรรมชาติเป็นรูปธรรมทางออกที่สอดคล้องกับหลักการลังกาวา ทั้งสองท่านได้กล่าวสรุปไว้ว่า “ก่อนที่จะพยายามกันว่า ‘เราระยะรูปแบบเรียนที่เกิดขึ้น พร้อมกับคลำหาวิถีทางที่ควรจะเป็น พระสงฆ์องค์สามารถมีส่วนให้ชาวบ้านเกิดการตื่นตัวในเรื่องนี้ได้เช่นกัน”

ทัศนะต่อเรื่องบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบทหรือสิ่งแวดล้อม ได้ถูกทำให้มั่นใจยิ่งขึ้น ในหมู่

**“พระสังฆไม่สามารถแยกจากชุมชนได้ หากชุมชนล้มลาย สังคม
สงฆ์ก็พลอยล้มลายไปด้วย ดังนั้นบทบาทนอกเหนือจากการให้ธรรม-
ทานแล้ว ก็ยังรวมถึงการเสนอหลักนำชีวิตอันประเสริฐแก่ชาวบ้านด้วย”**

พระสังฆที่เข้าสัมมนา เมื่อพระครูสุภาราวัตน์ พระครูพิพิธธรรมรัสร และพระมหาจันทร์ คุณวุฒิโถ ได้เล่าถึงประสบการณ์อันทรงคุณค่าในการพัฒนาชนบทและการพัฒนาคืนธรรมชาติadel ล้อม โดยเฉพาะป่าไม้ ซึ่งสรุปได้ว่า “พระสังฆไม่สามารถแยกจากชุมชนได้ พระสังฆยังเป็นหลักให้ชาวบ้านได้พึ่งพิงในด้านจิตใจ รับฟังการเทศนาสั่งสอนสัจธรรมจากเรา และเราก็อยู่ในฐานของผู้รับอานิสสາဏจากชาวบ้านด้วยเช่นกัน เป็นการเกื้อกูลชี้กันและกัน หากชุมชนล้มลายสังคมสงฆ์ก็พลอยล้มลายไปด้วย ดังนั้นบทบาทนอกเหนือจากการให้ธรรมทานแล้ว ก็ยังถึงการเสนอหลักนำชีวิตอันประเสริฐให้แก่ชาวบ้านด้วย ขอให้พระสังฆฯ ดำรงชีวิตให้มั่นคงในพระมรรค หมั่นศึกษาทั้งหลักธรรมให้ลุ่มลึกและศึกษาเรื่องราวในสังคมรอบตัวด้วย ก็จะยังประโยชน์ให้กับพร้อมทั้งตนเองและสังคมในที่สุด”

ในวันที่ ๒๗ มิถุนายน คณะสัมมนานาชาติไปศูนย์การโครงการสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำเขื่อนปากมูลและถือโอกาสเยี่ยมเยียนชาวบ้านที่ประสบปัญหาการอพยพข้ายังอินร้านจากผลกระทบของโครงการ ณ อำเภอโขงเจียม จ.อุบลราชธานี มีการฟังการบรรยายถึงผลกระทบจากการโดยคุณวนิดา ตันติวิทยาพิทักษ์ ผู้กร้ำหวานดกับปัญหาเขื่อนปากมูล

วันสุดท้ายของการสัมมนา หลังจากคณะพระสังฆกลับจากศึกษาดูงานนอกสถานที่แล้ว หลายท่านได้เห็นความเดือดร้อนของชาวบ้าน ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์ถึงบทบาทของพระสังฆต่อการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม

ตลอดการเผชิญกับปัญหาการเอาไว้ดำเนินชากับชาวบ้าน สรุปเป็นข้อสังเกตได้ดังนี้

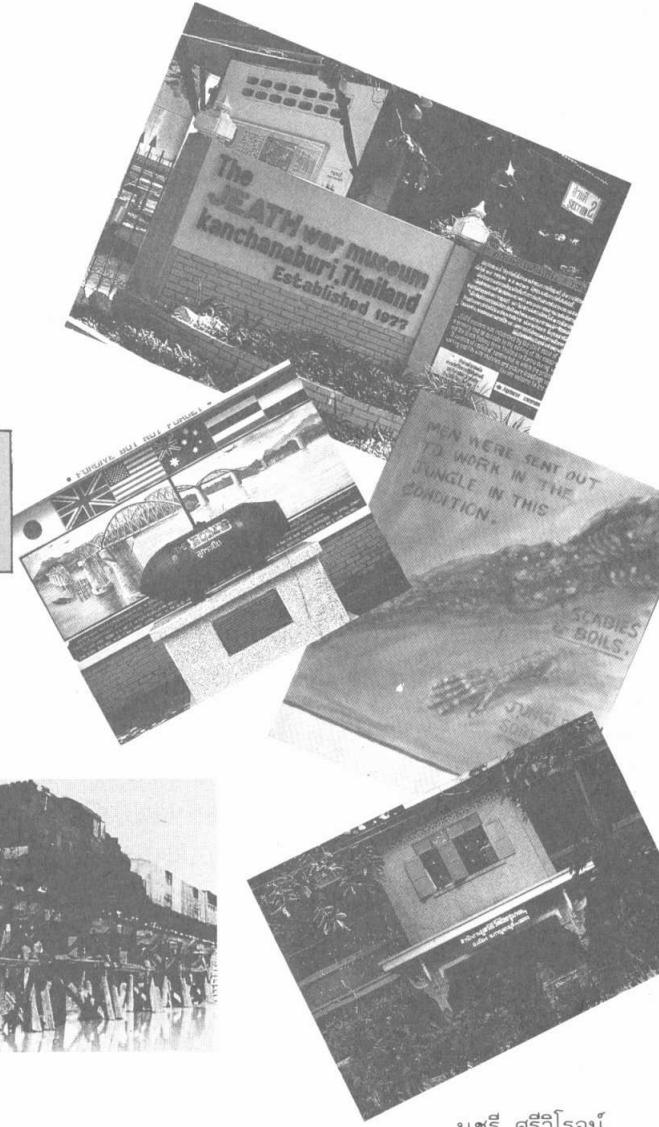
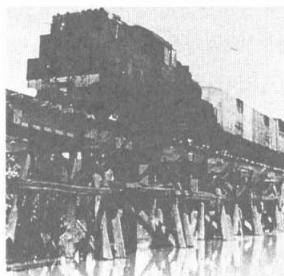
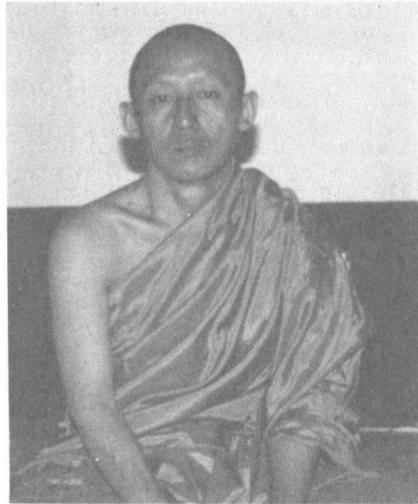
“สำหรับชุมชนใดที่ยังยึดเอการักษาระบบน้ำ หลักในการดำเนินชีวิตอยู่ พระสังฆ์ก็ควรจะแสดงให้ชาวบ้านเห็นกึ่งพิชัยจากเกษตรกรรมแบบใหม่ที่มุ่งเพาะปลูกเพื่อยา แล้วกลับมาให้ความสำคัญต่อการเกษตรเพื่อกินเพื่อยอยู่ เมื่อเหลือกินเหลือใช้จึงค่อยขาย จะใช้เกษตรกรรมธรรมชาติ เกษตรกรรมผสมผสาน หรือวนเกษตรขึ้นอยู่กับสภาพชุมชนนั้นๆ พระสังฆ์ก็ควรจะเป็นหลักในการสนับสนุนการดำเนินชีวิตร่วมกับชุมชน การเปลี่ยนผ่านที่มุ่งเน้นความหลากหลายทางชีวภาพและสิ่งแวดล้อม เช่นเดียวกับชุมชนที่มีความหลากหลายทางชีวภาพที่ต้องการรักษาไว้ ไม่ใช่การทำลายธรรมชาติอย่างที่เป็นอยู่ขณะนี้”

สำหรับต่อกรณีปัญหาการถูกอาบปรับจากโครงการต่างๆ ของรัฐบาล ในระยะสั้นพระสังฆ์ควรจะร่วมมือกับชาวบ้านศึกษาถึงรายละเอียดของโครงการ และศึกษาถึงผลกระทบทั้งหลายทั้งปวง ส่วนในเรื่องการปฏิบัติการควรจะเป็นหน้าที่ของชาวบ้านเอง สำหรับในระยะยาว พระสังฆ์ควรจะเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างภูมิคุ้มกันภายในชุมชน หรือพัฒนาชุมชนให้หลักของการพึ่งตนเอง เมื่อแต่ละชุมชนมีความเข้มแข็งขึ้นแล้วก็สามารถต่อรองกับความอุตุนรรมทั้งปวงได้ บทบาทต่างๆ นี้จำต้องดำเนินถึงสมดุลสร้างเป็นสำคัญด้วย เมื่อพระสังฆ์สามารถประยุกต์ศาสตรธรรมมาใช้แก่ปัญหาด้านเศรษฐกิจสังคมของชุมชน พร้อมกับส่งเสริมให้ชาวบ้านได้มีการประพฤติปฏิบัติธรรมอย่างสม่ำเสมอแล้วก็หวังได้ว่าชุมชนจะดำเนินคงอยู่ได้ต่อไป”



พระมหาทอมสันต์ จันทสุวนโณ กับ

อนุสรณ์จากสังคม



นุชรี ศรีวโรจน์

ใกล้ๆ สถานีขนส่งจังหวัดกาญจนบุรี ห่างจากถนนแสงชูโตไปประมาณ ๓๐๐ เมตร ประตูแห่งหนึ่งเปิดขึ้นเผยให้เห็นความสงบร่มรื่นของ ลำน้ำแควน้อยที่ไหลเอื้อยๆ เลียบไปตามริมฝั่ง ถัดจาก ประตูแห่งนี้ไปเล็กน้อย มีโรงเรือนไม้ไผ่ หลังคามุงจาก ฝาขัดแตะด้วยไม้รากที่สร้างไว้อย่างไม่ถาวรนักหลังหนึ่ง ภายในยกพื้นสูงปูด้วยฟากไม้ไผ่ บรรจุไว้ด้วยภาพถ่าย ภาพเขียนบทความและอาชญากรรมประณามมาย เมื่อเดินเข้าไปสำรวจดูก็รู้หนึ่งจึงทราบว่า เป็นสถานที่รวมเรื่องราวเกี่ยวกับการสร้างทางรถไฟ ที่เราคุ้นเคยกัน

ในนาม “ทางรถไฟสายมรณะ (The Death Railway)” ซึ่งเริ่มจากหนองปลาดุก จังหวัดราชบุรี ผ่านเข้าสู่ชัย丹 ประเทศพม่าที่อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี รวมระยะทาง ๔๘๕ กิโลเมตร เชลยศึกฝ่ายสัมพันธมิตรกว่า ๑๖,๐๐๐ คน และคนงานท้องถิ่นจากประเทศไทยต่างๆ อีกเกือบ ๑ แสนคน ล้วนสังเวชชีวิตไปในการสร้างทางรถไฟแห่งนี้ จนมีคำพูดเปรียบปรายไว้ว่า “ไม้หมอนแต่ละหònตลอดทางรถไฟสายนี้ เท่ากับชีวิตของเชลยศึก และคนงานที่ต้องล้มตายลงจากการสร้างทางรถไฟนี้ทีเดียว”

สถานที่แห่งนี้เป็นที่รู้จักในหมู่ของนักเดินทางทั่วชาติไทยและชาวต่างชาติ รวมถึงผู้ที่สนใจในเรื่องราวประวัติศาสตร์สงครามโลกครั้งที่ ๒ ภายใต้ชื่อว่า “พิพิธภัณฑ์สงครามอักษะและเชลยศึก” (JEATH War Museum) อันเป็นผลจากความคิดริเริ่มของ พระเทพปัญญาสุธี เจ้าอาวาสวัดไชยชุมพลชนะสงคราม (วัดใต้) ซึ่งดำรงตำแหน่งเจ้าคณะจังหวัดกาญจนบุรี ก่อตั้งขึ้น เมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๐ จุดที่น่าสนใจอยู่ที่ว่า พิพิธภัณฑ์นี้สร้างขึ้นภายในวัด ซึ่งเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรมเพื่อความสงบระงับในกิเลส ตั้งแต่ อุปทานโดยกระบวนการแห่งสันติ โดยมีวัดคุประสังก์เพื่อเป็นอนุสติดต่อในใจมนุษยชาติว่า “สงครามได้ก่อความสูญเสียให้ทั้งฝ่ายแพ้และฝ่ายชนะเท่าๆกัน” มิใช่สร้างขึ้นเพื่อดำรงความเกลียดชังระหว่างมนุษยชาติให้คงอยู่ต่อไป

พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ได้รับการสนับต่อให้เป็นรูปเป็นร่างโดย พระมหาทอมสันต์ จันทสุวนโนน ผู้ช่วยเจ้าอาวาส และกลุ่มพระหนุ่มเม่นร้อยภายในวัด อัดชีวประวัติและผลงานที่ทำน้ำท่ามกลางการดำเนินการแก้ไขและปรับปรุง นับว่า้น่าสนใจยิ่งดังจะได้กล่าวไว้稍後

วัยแห่งการศึกษา

ราปี พ.ศ.๒๕๕๐ ในหมู่น้านกะเหรี่ยงเล็กๆแห่งหนึ่งที่อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี เด็กชายเล็กๆคนหนึ่งได้ออกกำเนิดขึ้น แม้ในสมัยนั้นจะยังเป็นห้องที่ทุรกันดาร ห่างไกลความเจริญ แต่ด้วยความเป็นผู้รักในการแสวงหาความรู้ พระมหาทอมสันต์ จันทสุวนโนน จึงได้เข้าศึกษาจนจบชั้นประถมปีที่ ๔ เมื่อปี พ.ศ.๒๕๐๕ แล้วจึงเข้ารับการบรรพชาเป็นสามเณรที่วัดท่ามະเดือ ออำเภอไทรโยค เพื่อศึกษาธรรม การตัดสินใจบรรพชาครั้งนั้นยังผลให้ท่านหันเหลือกเข้าสู่ความสงบในบริพุทธศาสนาจนถึงปัจจุบัน หลังจากบรรพชาเพียง ๒ วัน ท่านได้เข้าไปอยู่ที่วัดจรเข่เพือก อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี อยู่ที่นั้นได้ประมาณ ๑ ปี จึงเข้ามาศึกษาที่วัดไชยชุมพลชนะสงคราม เมื่อปี พ.ศ.๒๕๐๕ ในปี พ.ศ.๒๕๑๑ ได้รับการอุปสมบทและทำงานช่วยเหลือวัด

“สงครามได้ก่อความสูญเสียให้กับทั้งฝ่ายแพ้และฝ่ายชนะเท่าๆกัน”

เป็นเวลา ๒ ปี จึงได้เดินทางเข้าไปศึกษาต่อที่กรุงเทพฯ ในปี พ.ศ.๒๕๑๓ โดยการสอนเทียนในโรงเรียนศึกษา ผู้ใหญ่ต่อจากระดับประถม ๑ ๔ จนสามารถเข้าเตรียมอุดมศึกษาของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้ และเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่นั่นอีก ๔ ปี จนสำเร็จการศึกษาในปี พ.ศ.๒๕๒๐

ในระหว่างที่กำลังศึกษาอยู่นั้น ท่านได้รับความสนับสนุนจากเจ้าอาวาสและจากมูลนิธิของวัดไชยชุมพลชนะสงครามนี้เป็นอย่างดียิ่ง เมื่อจบการศึกษาโดยระเบียบของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำหนดว่า นิสิตต้องปฏิบัติงานภาคสนามเป็นเวลา ๑ ปี จึงจะสามารถรับปริญญาบัตรได้ ท่านจึงเลือกกลับมาปฏิบัติงานที่วัดนี้ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๐ เมื่อกลับมาท่านได้รับการแต่งตั้งให้เป็นรองเจ้าอาวาส เป็นเจ้าคณะอำเภอพากุมิ และเป็นพระอุปัชฌาย์ที่วัดนี้ ท่านได้ช่วยเหลือกิจกรรมของวัดหลายด้าน และตามกติกาของวัด ถ้าพระรูปได้จันปริญญาตรีแล้วกลับมาปฏิบัติงานที่นี่เป็นเวลา ๒ ปี หากต้องการศึกษาต่อทางวัดจะให้ความสนับสนุนในด้านการเงิน ดังนั้นในปี พ.ศ.๒๕๒๓ ท่านจึงได้มีโอกาสเดินทางไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโทที่มหาวิทยาลัยเดลี ประเทศอินเดีย ในภาควิชาพุทธศาสนาศึกษา (Buddhist Studies) เป็นเวลา ๒ ปี และเนื่องจากผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีถึงระดับที่สามารถศึกษาต่อในระดับปริญญาเอกได้ ท่านจึงขออนุญาตเจ้าอาวาสวัดไชยชุมพลชนะสงครามศึกษาต่อในระดับเต็ยมปริญญาเอกของหลักสูตร Master of Philosophy แล้วจึงเดินทางกลับมาปฏิบัติงานในประเทศไทยในปี พ.ศ.๒๕๒๗ ท่านได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาส และเลื่อนเป็นพระครูผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวงชั้นเอกในปี พ.ศ.๒๕๒๙ จนกระทั้งได้เป็นพระครูผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวงชั้นพิเศษในปี พ.ศ.๒๕๓๔

ชีวิตการทำงาน

หลังจากผ่านชีวิตในวัยศึกษา ท่านได้กลับมาฝึกปฏิบัติภาคสนามที่วัดนี้ดังแก่ปี พ.ศ.๒๕๒๑ - ๒๕๒๓ จึงได้เดินทางไปศึกษาต่อ และกลับมาปฏิบัติงานอีกรั้ง ในปี ๒๕๒๗ เป็นต้นมา ผลงานที่ท่านกระทำไว้อาจแบ่งได้เป็น ๓ ด้านหลัก กือ

๑. งานด้านพิพิธภัณฑ์สังคրាឍ อักษะและเชลยศึก
๒. งานด้านการศึกษา
๓. งานด้านการพัฒนาชุมชน

ในส่วนของ “พิพิธภัณฑ์สังคրាឍ อักษะและเชลยศึก JEATH War Museum” (JEATH ย่อมาจากตัวอักษรแรกของชื่อประเทศ Janpan, English, Australia, America, Thailand และ Holland ซึ่งเป็นประเทศคู่สังคրាឍที่สำคัญในสังคրាឍโลกครั้งที่ ๒) สะท้อนภาพชีวิตของเชลยศึกที่ต้องเผชิญกับความยากลำบากนานปีในการสร้างทางรถไฟสายนี้ รูปแบบของตัวอาคารพิพิธภัณฑ์ จำลองมาจากค่ายกักกันเชลยศึกที่เข้าช่องไก่ ภาพเขียนภาพถ่าย บทความและอาชญากรรมที่แสดงในพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ ส่วนหนึ่งได้รับจาก คุณบุญผ่อง สิริเวชพันธ์ บ้าง จากชาวบ้านในสมัยนั้นบ้าง และจากความช่วยเหลือของชาวต่างประเทศบ้าง

เมื่อเริ่มแรกก่อตั้งได้รับการสนับสนุนในด้านเงินทุนจากมูลนิธิวัดไชยชุมพลชนะสังคրាឍ กิจการในช่วงแรกยังไม่ค่อยเป็นที่แพร่หลายนัก มีนักท่องเที่ยวเข้าชมโดยเฉลี่ยประมาณวันละ ๑๐ คน แต่หลังจากที่พระมหาทอมสันต์ จันทสุวนะโภ กลับมาسانต์การดำเนินงานอย่างจริงจังในช่วงปี พ.ศ.๒๕๒๗ ซึ่งได้ปรับปรุงระบบการจัดการหลายด้าน ทั้งในส่วนของการประชาสัมพันธ์ โดยจัดทำแผ่นเผยแพร่ถึง ๖ ภาษา กือ ไทย อังกฤษ เยอรมัน ญี่ปุ่น ชอลแลนด์ และฝรั่งเศส ติดต่อกันบริษัททัวร์และหนังสือพิมพ์ต่างๆ ให้ช่วยประชาสัมพันธ์ ทำให้ชาติต่างประเทศสนใจและเดินทางมาเที่ยวชมมากขึ้น โดยเฉพาะอดีตเชลยศึก ในวันที่หารผ่านศึกของประเทศ

นิวซีแลนด์และออสเตรเลีย และวัน British Remembrance ของอังกฤษ จะมีอดีตเชลยศึกและญาติของผู้เสียชีวิตในสงครามเดินทางมาวางพวงหรีดที่สุสานและรวมมาซึ่มพิพิธภัณฑ์แห่งนี้

ในปี ๒๕๒๘ พิพิธภัณฑ์ก็มีคนมากขึ้น เนื่องจากเป็นช่วงครบรอบ ๔๐ ปีหลังจากสังคրាឍสูง มีหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับสังครាឍโลกครั้งที่ ๒ และบุคคลสำคัญในระดับผู้นำประเทศต่างๆ เดินทางมาเยี่ยมชมมากมาย ทางวัดจึงได้ปรับปรุงวิธีการการจัดเก็บค่าเข้าชมให้เป็นกิจลักษณะมากขึ้น โดยเก็บจากคนไทยในราคา ๕ บาท ส่วนชาวต่างประเทศในราคา ๒๐ บาท ทำให้ปัจจุบันนี้พิพิธภัณฑ์สามารถเดิมท่องได้ มีผู้เข้าชม夷ี่หอนเพิ่มขึ้น โดยเฉลี่ยถึงวันละ ๕๐๐ คน

นอกจากงานทางด้านพิพิธภัณฑ์แล้ว เนื่องจากท่านเจ้าอาวาสเห็นความสำคัญในการให้การศึกษาแก่เยาวชน จึงได้สนับสนุนส่งเสริมงานด้านนี้มาโดยตลอด พระมหาทอมสันต์ จันทสุวนะโภ จึงได้มีโอกาสเข้าช่วยงานด้านการศึกษาอย่างกว้างขวาง โดยจัดมูลนิธิวัดไชยชุมพลชนะสังครាឍแจกทุนการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนจังหวัดกาญจนบุรี ประมาณปีละ ๓๐๐ ทุนในช่วงวันคล้ายวันเกิดของท่านเจ้าอาวาสทุกปี นอกจากนี้ยังสนับสนุนให้พระภิกษุและสามเณรได้มีโอกาสศึกษาในระดับต่างๆ ตามกำลังสติปัญญาอย่างเต็มที่ จัดให้มีการบรรยายสารานุรักษ์สืบสาน ปีหนึ่งโดยเฉลี่ยประมาณ ๓๐๐ รูป จัดโครงการโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนทั้งหญิงและชาย ได้มีโอกาสใกล้ชิดกับวัด ได้รับการกล่อมเกลาในด้านศีลธรรม เพื่อเป็นการยั้งพฤติกรรมไม่ให้ออกนอกลู่นอกทาง และรู้จักวางแผนตัวให้ถูกต้องในการเข้าสังคม

“การทำงานควรเริ่มจากจุดเล็กๆ โดยสร้างวินัยให้กับชุมชนของตน แล้วจึงขยายสู่วงกว้าง”

**“กรรพย์สินที่เสียหายไป เรายังสามารถสร้าง
ขึ้นมาใหม่ได้ แต่ชีวิตคนแม้มแต่ชีวิต
เดียว เมื่อสิ้นไปแล้ว เราไม่สามารถ
นำกลับคืนมาได้”**

ส่วนงานในด้านการพัฒนาชุมชนนั้น ท่านได้ช่วยเหลือท่านเจ้าอาวาสในการสนับสนุนให้ชาวคณะเรื่องได้มีโอกาสบวชเรียน และทำประโยชน์ให้แก่ชุมชนโดยการสร้างโรงพยาบาลประจำอำเภอพนมทวน สร้างสะพานอันเป็นสาธารณูปโภคของชุมชน แต่ขณะเดียวกันก็มีได้ละเลยก็จะพัฒนาจิตวิญญาณด้านในให้แข็งแกร่งควบคู่กันไปด้วย โดยอาศัยการฟื้นฟูวัฒธรรมประเพณี และกิจกรรมทางพระศาสนาในการโน้มน้าวประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น และด้วยเหตุที่วัดเป็นเหมือนจุดรวมของชุมชน ท่านจึงเห็นว่าการทำงานครัวเรือนจากจุดเล็กๆ ในระดับปัจเจกชนโดยการประพฤติปฏิบัติให้เป็นตัวอย่าง สร้างวินัยให้เกิดแก่ชุมชนของตนก่อน แล้วจึงก่อขยายสู่วงกว้าง อันจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการแก้ปัญหาในระดับประเทศตามมาได้

เกี่ยวกับเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสังคมไทยตลอดมาทุกยุคทุกสมัยนั้น ท่านได้ให้คำแนะนำเพิ่มเติมไว้ว่า ทั้งๆ ที่เมืองไทยเป็นเมืองแห่งศาสนาพุทธ อันเป็นศาสนาแห่งสันติ แต่คุณไทยกลับไม่เห็นความสำคัญของการสร้างความรู้ว่า สมรรถเป็นความผิดปกติที่มีน่าจะเกิดขึ้น สิ่งนี้ถูกมองเป็นเรื่องปกติไปแล้วสำหรับคนไทย เพราะระบบการปกครองแบบพ่อขุน (เผด็จการ) ที่มีเพียงแต่จะฝังรากลึกอยู่ในวิถีทางการเมืองไทยเท่านั้น แต่เม้นได้ถูกยกเป็นวิถีชีวิตในกระบวนการรักษาทางสังคมที่เริ่มจากครอบครัวไปเสียแล้ว ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่ให้อิสระในการเชื่อหรือไม่เชื่อ ดังปรากฏไว้ในกาลามสูตร ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีเฉพาะกับผู้ที่มีจิตใจโน้มเอียง เห็นคุณประโยชน์ในพระศาสนาและคุณค่าของความสงบสันติ แต่สำหรับผู้ที่ไม่มีจิตใจฝึกไฟในด้านนี้ เขายากจะหลงผิด ยึดถือความรุนแรงเป็นสรณะ จึงเป็นหน้าที่ของพระที่จะต้องชักนำให้เขากิดความศรัทธาที่ถูกต้องตามครรลองของสังฆธรรม ความจริง เพราะ “กรรพย์สินที่เสียหายไป เรายังสามารถสร้างขึ้นมาใหม่ได้ แต่ชีวิตคนแม้มแต่ชีวิตเดียว เมื่อสิ้นไปแล้ว เราไม่สามารถนำกลับคืนมาได้” พระมหาทกอนสันต์ ให้ข้อคิดที่น่ารับฟังต่อเหตุการณ์ความรุนแรงเดือนพฤษภาคมในท้ายที่สุด



ขอเชิญสั่งซื้อหนังสือ

บทสัมภาษณ์

พระเมธีธรรมานภารณ์ (ประยูร ธรรมจิตโต)

๙. ศิริรักษ์

ว่าด้วยบทบาทพระสงฆ์กับประชาชนไทยในห้วงวิกฤต

ราคา ๒๕ บาท พร้อมค่าจัดส่ง สั่งซื้อได้ที่

คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศพพ.)

ธนาณัติสั่งจ่ายในนาม นายพิภพ อุดมอธิพงศ์

โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ :

อย่าเพียงเห็นแก่ได้



เมื่อ เริ่ม ๆ นี้ได้มีความพยายามโดยฝ่ายราชการที่เกี่ยวข้องกับด้านพลังงาน ในอันที่จะปลูกกระแสการสร้างโรงงานไฟฟ้าพลังนิวเคลียร์ในประเทศไทยขึ้นมาอีก การไฟฟ้าแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ในฐานะรัฐวิสาหกิจที่ประสบผลสำเร็จในการผลักดันโครงการพลังงานขนาดยักษ์ต่าง ๆ และทำผลกำไรมหาศาลในแต่ละปี ได้เป็นแกนหลักในการจัดซัมมนาเรื่อง “พลังงานและการพัฒนา : การประเมินทางเลือกพลังงานนิวเคลียร์” เพื่อเป็นการถักถ่องประการความพยายามที่จะสร้างโรงงานไฟฟ้าพลังนิวเคลียร์ขนาด ๒,๐๐๐ เมกะวัตต์ ขึ้นในประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๔๘

กฟผ. ยังยืนอยู่บนจุดยืนเดิมในการอ้างสาเหตุจากความต้องการใช้พลังงานไฟฟ้าที่เพิ่มสูงขึ้นมาก เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว นอกจากนั้นยังชี้ว่าการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานนิวเคลียร์ จะก่อให้เกิดต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า ซึ่งแบ่งปันนักอนุรักษ์อ้างถึงข้อดีที่ว่า โรงไฟฟ้าพลังนิวเคลียร์จะไม่ก่อให้เกิดก๊าซพิษที่เป็นอันตรายต่อสภาพแวดล้อมและมนุษย์ เช่น โซเดียมออกไซด์, ไนโตรเจนออกไซด์ และการรบอนไดออกไซด์ และไม่ต้องมีการอพยพคนออกเป็นจำนวนมาก หรือทำให้เกิดการทำลายพื้นที่ป่าจำนวนมาก (อย่างที่เคยทำเป็นประจำ) อีกด้วย

“แม้ด้วยระบบการฟังหรือเก็บที่ดีที่สุด ก็ยังไม่มีความสามารถรับประทาน
ได้ว่าจะไม่มีการรั่วของกาภัยมันตั้งสีเหล่านี้ออกมานะ”

แต่ภายใต้ภาพพจน์อันคงตามนั้น ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอยู่ อันได้แก่ กาภัยมันตั้งสี ภาคภัยมันตั้งสีจากการกระบวนการผลิตกำลังเป็นปัญหาสำคัญของประเทศต่าง ๆ ที่มีโรงงานไฟฟ้าพลังนิวเคลียร์ตั้งอยู่ สถาบันเฝ้าระวังโลก (World Watch Institute) ประมาณว่า มีการผลิตกาบของเสียที่เป็นอันตรายนี้ ๕๔,๐๐๐ ตันในปี ๒๕๓๓ และหน่วยงานนานาชาติด้านพลังงานนิวเคลียร์แห่งสหประชาชาติ (UN's International Atomic Energy Agency IAEA.) คาดการณ์ว่า ปริมาณกาภัยมันตั้งสีทั้งหมดที่เกิดจากโรงงานปฏิกรณ์นิวเคลียร์ ทั้งที่กำลังเดินเครื่องอยู่ และอยู่ระหว่างการก่อสร้างทั่วโลก จะมีมากกว่า ๔๕๐,๐๐๐ ตันก่อนที่โรงงานเหล่านี้ จะถูกปิดลงในช่วงกลางศตวรรษหน้า และแม้ ด้วยระบบการฟังหรือเก็บที่ดีเยี่ยมที่สุด ก็ยังไม่มีความสามารถรับประทานได้ว่าจะไม่มีการรั่วของกาภัยมันตั้งสีเหล่านี้ออกมานะ ทั้งอย่างการสลายตัวของสารเหล่านี้ตามธรรมชาติ มีเวลานานนับพัน ๆ ปี

การสะสมรังสีเหล่านี้ข้าไปมากในระดับหนึ่ง จะมีผลต่อสิ่งของมนุษย์ ซึ่งจะเกิดการถ่ายทอดลักษณะที่ผิดปกติไปสู่รุ่นหลักคลานในอนาคตด้วย

การระเบิดของโรงปฏิกรณ์ ผลกระทบจากการระเบิดขึ้นของโรงงานไฟฟ้าพลังนิวเคลียร์ในค่ายกรรมต่างๆ ที่มีอยู่ในประเทศไทย เป็นประจักษ์พยานอย่างชัดเจนว่า “ไม่มีใครยกเอามันมาตั้งไว้หลังบ้านตัวเองแน่ ๆ” กรณีการระเบิดของโรงปฏิกรณ์นิวเคลียร์ที่เมืองเชอร์โนบิล สาธารณูรัฟเวียต (เดิม) ในปี ๒๕๑๘ แม้ตัวเลขความสูญเสียที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์จะไม่ชัดเจนนี้ ออกจากความพยายามปกปิดความลับของประเทศ แต่ในปัจจุบันจากการประมาณโดยสถาบันเฝ้าระวังโลกเชื่อว่า มีคนตายจากโรคมะเร็งอันเป็นผลจากอนุตติเหตุในครั้งนั้นทั่วโลกกว่า ๑๕,๐๐๐-๔๗๕,๐๐๐ ราย และกลุ่มกรีนพิชอันเป็นกลุ่มนักอนุรักษ์ที่มีชื่อเสียงทั่วโลก ยังอ้างตัวเลขผู้เสียชีวิตถึง ๗,๐๐๐-๑๐,๐๐๐ ราย ทั้งนักพิสิกส์นิวเคลียร์ชาวโซเวียตได้บันทึกไว้ในหนังสือของเขาว่า เจ้าหน้าที่ของโซเวียตจำนวนหนึ่งคาดว่า ชาวโซเวียตอย่างน้อย ๕ ล้านคนได้รับผลกระทบจากสารและรังสีที่ระเบิดออกจากรถไฟ

นอกจากนั้นจากจดหมายของผู้อ่านสพ. นางกอกโพสต์ท่านหนึ่ง ยังอ้างถึงรายงานวิทยุ “เสียงอมริกา” เมื่อเร็ว ๆ นี้ว่า หนึ่งในสี่ของประชากรในใบโอลูสเซีย คือประมาณ ๒.๕ ล้านคน ได้รับผลกระทบจากแรงระเบิดในครั้งนั้น และเด็กอีก ๖ แสนคนที่เหลือรอดชีวิตอยู่ ก็ล้วนประสบกับปัญหาทางสุขภาพ (“Post Bag” ๑๙ ส.ค. ๒๕๓๕)

มาตรการและกฎหมายควบคุม เชื่อกันว่าการระเบิดของโรงไฟฟ้าพลังนิวเคลียร์ ที่เชอร์โนบิล เป็นเพราะมาตราการการควบคุมที่มีประสิทธิภาพนั้นเอง และปัจจุบันในประเทศไทยเรามีเพียงหน่วยงานเดียวที่รับผิดชอบเกี่ยวกับด้านพลังงานนิวเคลียร์คือ สำนักงานประมาณเพื่อสันติ ภายใต้กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำลังดำเนิน

ทุกขสังจ์ของสังคม

โครงการวิจัยโรงงานปฏิกรณ์นิวเคลียร์ขนาดเล็กเพียง ๑ เมกะวัตต์เท่านั้น และห้องนี้ห้องนั้น กว้างใหญ่ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้คือพระราชบัญญัติพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ กีฬานเป็นกฎหมาย ดังเดต ๓๑ ปีที่แล้ว และยังคงไว้ตุลาประสงค์กับโรงงานปฏิกรณ์นิวเคลียร์ ที่จะดังขึ้นเพื่อการ ผลิตไฟฟ้าในเชิงเศรษฐกิจอีกด้วย

ด้านทุนการตั้งโรงงานและการดำเนินงาน การตั้งโรงงานปฏิกรณ์นิวเคลียร์จะต้องใช้ เงินลงทุนมหาศาล และส่วนมากเป็นด้านทุนที่ไม่เห็น อย่างเช่น ด้านทุนในการจำกัดของเสีย, ด้านทุนการฝึกอบรมบุคลากร, การวางแผนสร้างพื้นฐานรองโรงงาน, การพัฒนาแผนการ ยามฉุกเฉิน และการแยกส่วนเตาปฏิกรณ์ภายหลังยุติการใช้งานมันแล้ว รวมทั้งด้านทุนที่กำหนด ยกอ่าย่างยิ่งก็ชีวิตมนุษย์ และด้านทุนสิ่งแวดล้อม

ถึงแม้จะมีความเชื่อกันว่า ในระยะเวลาด้านทุนการผลิตไฟฟ้าจากพลังนิวเคลียร์จะ ต่ำกว่าการใช้พลังงานอื่น ๆ ทว่าในปัจจุบันด้วยด้านทุนการดำเนินงานและการนำร่องรักษาที่ เพิ่มสูงขึ้นมาก กำลังมีผลให้โรงงานไฟฟ้าพลังนิวเคลียร์ในสหราชอาณาจักร หลายโรง จะต้องถูกปิด ลงภายในทศวรรษนี้ ทั้งนี้จากการเบิดเผยแพร่องผู้เชี่ยวชาญ ตามรายงานข่าวในหนังสือพิมพ์ นิวยอร์กไทมส์

“ตัวเลขประมาณการความต้องการใช้ไฟฟ้าทั้งหมดของประเทศไทย จึงไม่ได้ ตั้งอยู่บนฐานที่มีการทุ่มเทความพยายามอย่างเต็มที่ เพื่อพัฒนาแผนการ ใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ”

การประหยัดพลังงาน การประหยัดพลังงานเป็นเรื่องที่ไม่ได้รับการกล่าวถึงหรือเอาใจ ใส่อย่างจริงจังมากนัก จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพลังงานของไทย ตัวเลขประมาณการ ความต้องการใช้ไฟฟ้าทั้งหมดของประเทศไทย จึงไม่ได้ตั้งอยู่บนฐานที่มีการทุ่มเทความพยายาม อย่างเต็มที่ เพื่อพัฒนาแผนการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่าปัจจุบันประเทศไทย จะเป็นประเทศแรกที่ยอมรับดำเนินการ “โครงการบริหารจัดการด้านความต้องการใช้พลังงาน (Demand-Side Management : DSM) เป็นประเทศแรกในเอเชีย แต่ก็ฟ. กีบังอ้างตัวเลข ความต้องการใช้ไฟฟ้าบนสมมติฐานเดิม

ยังเมื่อคำนวณดูแล้ว แผนการที่จะใช้เงิน ๑๐๐ พันล้านบาทเพื่อพัฒนาโรงงาน นิวเคลียร์ขนาด ๒๐,๐๐๐ เมกะวัตต์ขึ้นในปี ๒๕๔๘ คิดเป็นด้านทุนการผลิตไฟฟ้าแล้ว ๕๐,๐๐๐ บาท/กิโลวัตต์ แต่ขณะเดียวกันพลังงานที่จะผลิตได้ตามแผน DSM. นี้ (หมายถึง จะประทับด้วยตามแผนอนุรักษ์พลังงาน) คิดเป็นด้านทุนเพียง ๒๐,๐๐๐ บาท/กิโลวัตต์

ข้อมูลจาก

เจม ฟาร์น, "The Atomic Argument" นสพ. เดอะ เนชั่น ๑๔ ก.ค. ๒๕๓๕
นสพ. ผู้จัดการรายวัน ๑๑-๑๒ ก.ค. ๒๕๓๕

มองลอด หน้าต่างวัด

เด็กรัศเชีย ในสังคมที่กำลังเปลี่ยน นสพ. บางกอกโพสต์ ๒๔ มิ.ย. ๒๕๓๕

มีรายงานจากเมืองเซนต์ปีเตอร์เบอร์กส์ สหภาพ-โซเวียตสวีซี (เดิม) ว่า เด็กเป็นจำนวนนับร้อย ๆ คน อายุตั้งแต่ ๕-๙ ปี ซึ่งเป็นเด็กกำพร้าที่หนีออกจากสถานเลี้ยงเด็กกำพร้าของรัฐหรือบ้าน ต้องอาศัยหลับนอนอยู่ด้วยความท่อระบายสิ่งปฏิกูลและท่อน้ำร้อน และลักษณะของกินจากโรงอาหารของรัฐ และหากถูกจับได้ พวกราชจะถูกนำไปขังคุกรวมกับนักโทษในคดีลักทรัพย์ค้าง ๆ ทั้งที่มีข้อหาจากการข่มขืน การมาตրกรรรม และการกระทำที่รุนแรงอัน ๆ เด็กเหล่านี้หลายคนจะถูกกระ�านจนตายและอาจถูกฆ่าโดยนักโทษที่มีลักษณะการวิกฤติพากนี้ มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้น ที่ถูกปล่อยให้รอดชีวิตออกมา

ทั้งนี้เป็นผลมาจากการที่ทางการรัสเซียเอง กำลังอยู่ในภาวะสับสนวุ่นวาย เนื่องจากการเปลี่ยนจากระบบสังคมนิยมเข้าสู่ระบบทุนนิยมเสรี ระบบสวัสดิการทางสังคมที่เคยมีอยู่ ก็กำลังเป็นอันพาดไป เพราะว่าขาดงบประมาณจากรัฐบาล และการที่คนมัวแต่ทะเลกันเอง ว่าจะจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมที่กำลังจะเปลี่ยนไปอย่างไร ดังที่เด็ก ๆ เหล่านี้ถูกกักขังเป็นเวลานานก่อนที่จะได้รับการตัดสิน โดยไม่มีสถานรองรับเป็นพิเศษจากนักโทษในคดีอุกจกรรจื่อ ๆ สาเหตุหนึ่งก็เป็นเพราะเจ้าหน้าที่กลัวเด็กจะหนี และจะตามจับตัวยก

วิจัยชี้บริโภคนิยมทำลายสิ่งแวดล้อม นสพ. บางกอกโพสต์ ๒๖ ก.ค. ๒๕๓๕

ประเทศที่ร่าเริงที่สุด ๒๐% ของโลก กำลังทำลายโลกด้วยการบริโภคมากเกินไป ทั้งนี้เป็นรายงานของสถาบันเฝ้าระวังโลก โดยนายอัลัน เด็นนิ่ง

เด็นนิ่งชี้ว่าการเกิดขึ้นของสูญเสียภ้ามากายทั้งในสหราชอาณาจักรและทั่วโลก เป็นผลเสียพาระกระทุนให้เกิดการบริโภคมากขึ้น ส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมบริโภค尼ยมอย่างมาก ซึ่งเขาเชื่อว่าเป็นสาเหตุของการทำลายสิ่งแวดล้อมมากกว่าสาเหตุอื่น ๆ ยกเว้นปัญหาการเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างรวดเร็ว

ในรายงานระบุว่าจำนวนสูญเสียภ้าในสหราชอาณาจักรนิยมมากกว่า ๒๐๐๐ แห่งต่อวัน ปีละ ๒,๐๐๐ แห่งต่อวัน

นอกจากการแพร่ระบาดของสูญเสียภ้าต่าง ๆ แล้ว ในรายงานวิจัยยังระบุอีกว่า การที่คนมีโทรศัพท์มือถือ ทั่วโลก การอุดหนุนของรัฐบาลต่ออุดหนุนการต่าง ๆ ที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม และความเชื่อทางเศรษฐศาสตร์ที่ว่า การเพิ่มขึ้นของการบริโภค จะก่อให้เกิดการซื้อขายมากขึ้น เหล่านี้เป็นสาเหตุของการทำลายสิ่งแวดล้อม

อย่างไรก็ตามวิธีชีวิตในสังคมบริโภค尼ยมเท่านั้น ไม่ได้ทำให้ความรู้สึกของคนเกี่ยวกับชีวิตตัวเองดีขึ้นเลย จากการวิจัยโดยวิธีทางสังคมศาสตร์พบว่า ในปี ๒๕๑๐ หนึ่งในสามของประชาชนชาวอเมริกันทั้งหมด บอกว่าตัวเองมีความสุข ในขณะที่ปัจจุบันถึงแม้ว่าอัตราการบริโภคของคนจะเพิ่มขึ้นเป็น ๒ เท่า แต่จำนวนคนอเมริกันที่บอกว่าตัวเองมีความสุข กลับไม่เพิ่มขึ้นเลย

“จนถึงปัจจุบัน จุดมุ่งหมายที่ไม่ได้ถูกระบุไว้อย่างชัดเจนของโลกคือ การยกระดับทุกคนเข้าสู่ชั้นผู้บริโภค เป็นสังคมบริโภค尼ยม” เด็นนิ่ง เยิ่น “แต่สิ่งแวดล้อมของโลกไม่มีความสามารถแม้เพียงจะรองรับพวกราชีกจำนวนหนึ่งพันล้านคน ให้มีวิธีชีวิตการบริโภคเช่นเดียวกับชาวอเมริกัน อย่าไว้แต่เป็นอีกสิบพันล้านคนในอีกไม่กี่ปีข้างหน้าเลย”

มองลอดหน้าต่างวัด

กรุงศรีฯ มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก “แรงงานเด็ก วิกฤตของมนุษย์ที่ใหญ่หลวงในรอบศตวรรษ” ข่าว อพช.อสาน.

น.๑๙ ธ.ค.๒๕๓๕ น.๑๙-๑๔

นับแต่พระพุทธเจ้าหัวงงทรงให้มีการเลิกทำสิ่งสันลงในปีพ.ศ. ๒๔๓๒ กระตั้งถึงปัจจุบันล่วงมา ๑๗๙ ปีความเป็นกาลต่อรูปแบบหนึ่งที่เข้ามานแทนที่ โดยเฉพาะเด็กไทยที่ถูกใช้ขายแรงงานอย่างหนักก่อนวัยอันควร และไม่น่าเชื่อว่าเมืองพุทธศาสนาจะมีเด็กถึง ๑,๑๒๒,๕๒๐ ชีวิตในวัย ๓-๑๔ ปีที่กำลังตระกำลังจากกระจักรราย เป็นทางสถานภากจันต่าง ๆ เช่น ภาคเกษตรกรรม ๕๕๑,๔๒๐ คน ภาคอุตสาหกรรม ๗๒,๒๑๐ คน ภาคอุตสาหกรรมบริการ ๔๘,๐๑๐ คน ภาคงานก่อสร้าง ๒,๕๙๐ คน และภาคขนส่งสินค้า ๑,๕๘๐ คน

และนี้คือความจริงอันเจ็บปวดสำหรับเด็ก ๆ ในบุคคลที่ความเสื่อมโถรมทางจิตใจมนุษย์และศีลธรรมตกต่ำอย่างรุนแรง ถึงกับต้องขายลูกในไส้ตัวราคานี้เพียงไม่ถึงครึ่งหมื่น ให้เป็นทาสในโรงงานจนหาเวลาพักผ่อนไม่ได้อีกทั้งเด็กในสถานบริการต้องทนรับทุกข์ทรมานทางภาระด้วยความเจ็บปวดทั้งทางกายและใจ เหล่านี้คือความแตกต่างของลักษณะงานแต่สิ่งที่เหมือนกันคือสภาพความเป็นทาสที่ดำรงอยู่ท่ามทั้งคุณธรรมและจริยธรรมที่อ่อนแอกองสังคมไทยในปัจจุบันคือ ๑) การเป็นทุนนิยมที่รวดเร็ว ทำให้เกิดภาวะการล้มละลายของภาคเกษตรกรรม และ ๒) สังคมอ่อนน้อมนิยมที่เป็นมาตรฐานแต่ระบบครอบครัวคือเด็กต้องเชื่อฟังผู้ใหญ่

สยามรัฐ. ๑๑ พ.ย.๒๕๓๕, น.๑, ๓๓

ผศ.ดร. สมบูรณ์ อาริยา อาจารย์ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา วิทยาลัยครุเชี่ยงรายได้ทำการศึกษาถึงลักษณะกิจกรรมการให้บริการทางวิชาการและการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์สามเณรในการวางแผน เนื้อหาสาระ วิธีการ รวมทั้งความรู้ความสามารถของพระสงฆ์สามเณรที่ใช้ในการเผยแพร่ให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป โดยสุ่มตัวอย่างจากวัดต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงรายทั้งหมด ๑๕๐ วัด เจ้าอาวาส ๑๕๐ รูป พระสงฆ์ ๓๐๐ รูป สามเณร

๔๕๐ รูปและบุคคลทั่วไปอีก ๔๓๐ คน ระบุว่าในจำนวนเจ้าอาวาสส่วนใหญ่ที่มีวุฒิการศึกษาชั้น ป. ๔ ร้อยละ ๕๔.๔๐ วุฒิอนุปริญญาตรีเพียงร้อยละ ๔.๐๒ เท่านั้น

ดังนั้นการที่จะถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ให้กับประชาชน และการใช้วัดเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดข่าวสารต่าง ๆ ไม่จะเป็นการบรรยาย การเรียนการสอนในโรงเรียน จึงนับว่าเป็นปัญหาอยู่มาก อีกทั้งเจ้าอาวาสเอง ไม่มีความรู้เพียงพอ และไม่ให้ความสนใจในสิ่งเหล่านี้ แต่กลับเห็นว่าไม่ใช่การกิจของวัดแต่อย่างใด

“ยุคแห่งไทยตามแก้มลพิษ”, นิตยสาร. ๒๑ ก.ค. ๒๕๓๕.
น.๑๙

นับแต่มีการควบคุมมลพิษจากภาคอุตสาหกรรมอย่างจริงจังในปีพ.ศ. ๒๕๑๐ ทำให้คนไทยต้นตัวในเรื่องสิ่งแวดล้อมกันมากขึ้น แต่กลับไม่ได้ทำให้สภาพแวดล้อมดีขึ้นเลย หากแต่ในระยะ ๑๐ ปีที่ผ่านมา บุคลากรเพิ่มขึ้นจากอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดสารอันตรายกลับเพิ่มขึ้นจาก ๒๘% เป็น ๕๙% และคาดว่าแนวโน้มนี้จะเพิ่มขึ้นไปอีกในปลายทศวรรษหน้า จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอุตสาหกรรมเทคโนโลยีในการผลิต ก่อให้เกิดมลพิษชนิดใหม่ที่ซับซ้อนมากขึ้น เช่น โลหะหนัก และสารก่อมะเร็ง อันจะนำไปสู่ความรุนแรงของปัญหาในอนาคตอันใกล้ เช่น ปัญหาน้ำเน่าเสีย ปัญหามลพิษทางอากาศ และปัญหางานจัดการของเสียที่เป็นอันตราย ซึ่งคาดว่าจะมีปริมาณของเสียที่จัดว่าเป็นอันตรายถึงปีลักษณะ ๒ ล้านตัน และภายในระยะ ๑๐ ปีข้างหน้าอาจเพิ่มเป็นปีลักษณะ ๖ ล้านตัน

ทว่าปัญหาเหล่านี้ถ้าหากรัฐไม่เร่งแก้ไขกำจัดของเสีย และควบคุมเด็ดขาดเร็ว ย่อมส่งผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างแน่นอน โดยเฉพาะต้องเสียต่อการเกิดโรคมะเร็ง โรคผิดปกติทางพัฒนาธุကรร์ และการปนเปื้อนของสารพิษในระบบนิเวศซึ่งมีผลต่อการสะสมสารพิษเหล่านั้นในห่วงโซ่ออาหาร





ลัดดา วิวัฒน์สุรัวช

ปัจจุบัน ผู้หญิงเริ่มมีความก้าวหน้าในการศึกษา และพบว่าอุปสรรคในการพัฒนาความคิดของผู้หญิง เกี่ยวโยงมาจากค่านิยมของสังคมและประเพณี เป็นผลให้ผู้หญิงต้องได้รับความทุกข์ทรมานจากค่านิยม ผิดๆ ห่างประการแล้ว ไม่มีทางออก นอกจากนี้ยังพบว่าค่านิยมเหล่านี้ ถูกดัดแปลงตามประเพณีนิยมของสังคม ที่ชายเป็นใหญ่ ซึ่งไม่สอดคล้องกับลักษณะความเป็นจริงในสังคมโลกปัจจุบัน ผู้หญิงเมื่อมีโอกาสเข้าสู่การหันมาศึกษา ค่านิยมในศาสนาด้วยตนเองและแสวงหารูปแบบชีวิต (role model) ที่พึงประสงค์สำหรับสตรีชาวพุทธ

ดังนั้น ศากยะธิดา จึงร่วมกับโครงการสตรีและเยาวชนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดให้มีการประชุมเรื่อง “การศึกษาพระไตรปิฎกเพื่อพัฒนาสตรี” ในวันที่ ๑๒-๑๓ พฤษภาคม ๒๕๓๕ ที่ห้องประชุมชั้น ๗ ตึกอเนกประสงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ กรุงเทพฯ

การประชุมครั้งนี้เป็นการประชุมกลุ่มเล็ก ประกอบด้วยผู้ประชุมไม่เกิน ๑๐ คน จัดให้มีขึ้นเฉพาะผู้ที่สนใจ และทำงานเกี่ยวกับปัญหาสตรีโดยเฉพาะ ได้แก่ มูลนิธิผู้หญิง กลุ่มเพื่อนหญิง ผู้สื่อข่าวสยามรัฐ บางกอกโพสต์ นักวิจัยเรื่องสตรี จากมหาวิทยาลัยในแคนาดา กรรมการ

“คำตามที่น่าสงสัยคือ ทำไม่ปฐม สังคายนางิ้ง ไม่มีผู้หญิงร่วมอยู่ด้วย”



โครงการสตว์และเยาวชนศึกษา มช. และสมาคมภาษาไทย

ในการศึกษาพระไตรปัจ្រ เพื่อนำมาสู่การอภิปราย พุดคุยในที่ประชุมนี้เริ่มจากมีผู้ศึกษาอ่านเฉพาะพระสูตร จากพระไตรปัจ្រจำนวน ๔๕ เล่ม ก่อนอื่นศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์ นางสาวลัดดา วิจัตน์สุรเวช และนางสาวปัณฑิตา ยรรยงค์ชัยทัศ โดยคัดเลือกเฉพาะ ข้อความกล่าวพอดพิงถึงผู้หญิงมาอภิปราย

ก่อนที่จะเข้าสู่ประเด็นการพุดคุย ร.ศ.ดร.ฉัตรสุมาลย์ ได้เริ่มปูความคิดด้วยเรื่อง “พุทธศาสนาในปรินกของสังคมอินเดีย” ทำให้ทราบว่าพระไตรปัจ្រเขียนโดยผู้ชาย เสียงที่ลังกา หลังพระพุทธเจ้าปรินิพพานประมาณ ๔๐๐ ปี ซึ่งห่างไกลจากจุดกำเนิดของพระพุทธเจ้า เป็นการเขียนจากการถ่ายทอดจากปากสู่ปาก และเขียนตามความสนใจของผู้จดบันทึก คำตามที่น่าสงสัยคือ ทำไม่ปฐมสังคายนา จึงไม่มีผู้หญิงร่วมอยู่ด้วย นอกจากนี้เมื่อพิจารณาฐานะของผู้หญิงในสังคมอินเดีย ผู้หญิง โดยทั่วไปไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่มีค่าในตัวเอง มนูธรรมศาสตร์ระบุว่าผู้หญิงดูแลตัวเองไม่ได้มีอิทธิมาต้องอยู่ในความดูแลของพ่อแม่ โดยขึ้นมาต้องแต่งงานอยู่ในความดูแลของสามี และเมื่อชราภาพก็อยู่ในความดูแลของลูกชาย ผู้หญิงวิเคราะห์ทำพิธีทางศาสนาที่สำคัญไม่ได้ จะเป็นได้เพียงผู้ร่วมพิธีกรรมของสามีให้สมบูรณ์ ผู้ชายเป็นผู้ทำพิธี การแสรงหาสามีจึงเป็นเรื่องใหญ่ของผู้หญิงในสังคมอินเดีย ผู้หญิงจึงถูกอบรมเชิดเพื่อให้สามีที่ดี เพื่อปรนนิบดีสามี ถ้านิยมในสังคมไทยจึงได้รับถ่ายทอดอิทธิพลทางความคิดความเชื่อในลักษณะนี้ มาด้วย

การนำเสนอประเด็นในพระไตรปัจ្រ แบ่งเป็น ๕ ส่วน ส่วนที่ ๑ ประเด็นแรกที่ศึกษาคือ การรับสตว์เป็นกิจมุนี

เมื่อพระนामมหาปชาบดีโโคตมีขอบเขตเป็นกิจมุนี ครั้งแรก ต้องทูลขอถึง ๓ ครั้ง พระพุทธเจ้าทรงลังเลพระทัย ซึ่งตรงนี้มักถูกตีความว่า พระองค์ไม่ประสงค์ให้ผู้หญิงบวชหรือผู้หญิงบวชแล้วทำให้ศาสนาเสื่อม ซึ่งจะต้องทำความเข้าใจว่า ทำไม่พระพุทธองค์ทรงลังเลหากดูจากบริบทของสังคมอินเดียเวลานั้น ชีวิตนักบวช ก็อีกชีวิตของผู้ชาย ออาหารการกินไม่อุดมสมบูรณ์ ที่อยู่อาศัยจำกัด ต้องอยู่ด้วยได้ดันไม่น้ำ ใบถั่น้ำ อีกทั้งยังมีปัญหาในเรื่องความปลอดภัย พระนामปชาบดีโโคตมีเป็นทั้งแม่และนา ด้วยพระเมตตาพระองค์ทรงเห็นเป็นเรื่องยากที่จะทรงอนุญาตให้พระแม่น้าใช้ชีวิตลำบาก พระพุทธเจ้ากริ่งเกรงอุปสรรคของผู้หญิงด้วยพระเมตตา แต่ในที่สุดเมื่อทรงหาทางออกได้แล้วก็ทรงยอมรับให้มีการบวชกิจมุนีได้ ซึ่งเมื่อผู้หญิงได้มีโอกาสบวชก้าวล่วง กฎเกณฑ์ของสังคมโลกียะ ผู้หญิงก็พิสูจน์ได้ว่าสามารถใช้ชีวิตในร่มศาสนธรรมได้ และประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตเป็นกิจมุนี เช่นเดียวกับกิจมุนี

ประเด็นที่ ๒ กิจมุนีทำให้ศาสนาเสื่อม?

ในพระไตรปัจ្រเล่มที่ ๗ มีบทที่ว่า “พระมหาธรรมะไม่ตั้งอยู่นาน ถ้าสตอร์ไม่ได้ออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต ในธรรมวินัยที่ตักดดประกาศแล้ว พระมหาธรรมะจักตั้งอยู่ได้นาน สังฆธรรมจะพิงตั้งอยู่ได้ตลอดพันปี ก็พระสตอร์ออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิตในธรรมวินัยที่ตักดดประกาศแล้ว บัดนี้พระมหาธรรมะจักไม่ตั้งอยู่ได้นาน สังฆธรรมจักตั้งอยู่ได้เพียง ๔๐๐ ปีเท่านั้น”

ตรงนี้สามารถอธิบายได้ว่า กาลเวลาเป็นเครื่องพิสูจน์ว่าพระศาสนาลับเจริญรุ่งเรืองไม่เฉพาะในโลกตะวันออกแต่เจริญในประเทศตะวันตกด้วย และในพระไตรปัจ្រ เล่มที่ ๒๒ ในกิมมิลสูตร ก็ได้กล่าวว่า เหตุให้ศาสนาเสื่อมและเจริญนั้น เกิดจากพากภิภูมิ กิจมุนีอุบาสก อุนาสิกา ไม่เคารพ ไม่ยำเกรงในพระศาสนา

ในพระธรรม ในพระสงฆ์ ในสิกขา เป็นเหตุ เป็นปัจจัยให้พระสัทธรรมไม่ดำรงอยู่นานต่างหาก จึงสรุปได้ว่า ความเชื่อเรื่องภิกขุณีทำให้พระศาสนาเสื่อมนั้นไม่เป็นความจริง

ส่วนที่ ๒ ประเด็นที่ ๓ ผู้เป็นนาบุญหมายถึงใคร?

ในสังคมไทย ผู้หญิงถูกสอนว่า พระภิกขุสังฆ์ เก่า�ั้นเป็นนาบุญ จึงชอบทำบุญกับพระ แต่ในอาชญากรรมสูตรที่ ๑, ๒ อินทรียสูตร และพลสูตร ในพระไตรปิฎก เล่มที่ ๒๒ ได้ระบุคุณสมบัติของผู้เป็นนาบุญไว้ ทำให้เห็นว่าแท้จริง ผู้ที่จะเป็นนาบุญนั้น จึงอยู่กับคุณธรรม การปฏิบัติ ผู้หญิงก็สามารถเป็นนาบุญได้ หากสามารถปฏิบัติธรรมอย่างจริงจังและมีการตั้งคำถามว่า บุญคืออะไร บุญเป็นสิ่งที่ทำให้เจริญ ทำให้ฟูในทางธรรม ช่วยให้ละวางกิเลสได้ “ไม่ใช่เป็นการสะสม

ประเด็นที่ ๔ สตรีเป็นพระพุทธเจ้าไม่ได้

ในพระไตรปิฎก เล่มที่ ๑๗ กล่าวถึงว่าสตรีเป็นพระพุทธเจ้าไม่ได้

ยอจิ อาจารย์ชาวดั้งนุน ใช้เวลาศึกษาเก็บรวบรวมนี้โดยเฉพาะ พบร่วม ความคิดเรื่องสตรีเป็นพระพุทธเจ้าไม่ได้ “ไม่ใช่ความคิดทางพุทธศาสนา แต่เนื่องจากทางอินเดียเชื่อว่า ผู้ที่จะเป็นจักรพรรดิจะต้องมีมหาปูริสัลักษณ์ ๓๒ ประการ มีข้อหนึ่งที่ระบุว่า “พระคุณธรรมอยู่ในฝีก” หมายถึงทรงอาชนะความต้องการทางเพศได้แล้ว แต่ถูกตีความผิดว่า พระพุทธเจ้าจะต้องเป็นผู้ชายซึ่งแท้จริงแล้วการที่พระองค์ทรงหลุดพ้นจากกิเลสทั้งปวง ก้าวล่วงความแตกต่างระหว่างเพศหญิงชายด้วย

การที่ผู้หญิงเป็นมาเรื่องไม่ได้ แสดงว่า คุณสมบัติเด่นของผู้หญิงคือเป็นผู้ส่งเสริม “ไม่ใช่เป็นผู้ทำลาย และมีกล่าวไว้ในพระไตรปิฎกว่าผู้ที่จะทำสังฆภោต้องเป็นพระภิกขุ (ทำให้พระสงฆ์แตกแยก) ในการจำกัดเช่นนี้มองอีกแง่หนึ่ง หมายความว่า ผู้หญิงจะไม่มีโอกาสสร้างความแตกแยกในหมู่สงฆ์

“ความคิดเรื่องสตรีเป็นพระพุทธเจ้าไม่ได้ ไม่ใช่ความคิดทางพุทธศาสนา”



ประเด็นที่ ๕ ทำไม่ผู้หญิงจึงควรเมืองโภกาสาขาว

มีความเชื่อโดยทั่วไปว่าผู้หญิงไม่จำเป็นต้องบัวชเป็นนราสาวสักปีปฏิบัติธรรมได้ เเละที่ ๕ มีข้อความที่พระพุทธเจ้าทรงสนับสนุนชีวิตนักบัวช มีพระพุทธพจน์ว่า “มราวาสกันແກນเป็นทางมาแห่งชุด บรรพชาเป็นทางปลดໂປร່ງ การที่บุกคลผู้ครองเรือนจะประพฤติพระมหาจารย์ให้บริบูรณ์ ให้บริสุทธิ์ โดยสังข์จัด ไม่ใช่ทำได้ง่าย”

ในสังคมไทย ไม่สนับสนุนให้ผู้หญิงบัวช ถือเป็นสิ่งผิดกฎหมาย ขณะเดียวกันแม่ชีก็มีสถานภาพไม่ชัดเจน ระหว่างอุบาสิกา กับนักบัวช แม้กระตระวงความก้ามกัน กระกรวงมหาดไทยก็ยังเห็นแตกต่างกัน เมื่อผู้หญิงไม่ได้บัวช จึงทำงานพระศาสนาได้ยาก เป็นการปิดโอกาส และทางเลือกในการที่จะให้ผู้หญิงได้ใช้ชีวิตทางธรรม และทำงานให้เป็นประโยชน์แก่สังคม พระภิกขุเองไม่สามารถแก้ปัญหาหลายอย่างของผู้หญิงได้ เช่นปัญหาผู้หญิงทำแท้งในขณะที่ภิกขุณีในตะวันตกมีการจัดพิธีทางศาสนาเพื่อเป็นการนำบัดดิจิจิของหญิงเหล่านี้เป็นต้น

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณา ข้อด้อยของสตรี

ในพระไตรปิฎกมีข้อความแทรกเข้ามาในพระสูตรอยู่หลายแห่ง ซึ่งแสดงออกถึงทัศนคติที่ไม่ยุติธรรม สำหรับผู้หญิง เช่น ในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๐ “มาตุตาม ไม่ระอาต่อธรรม ๒ ประการคือ การเสพเมตุ ๑, การคลอดบุตร ๑” หรือ “มาตุตามปิดบังอาจไว้จึงคงตาม เปิดเผยไม่รุ่งเรือง ๑ มนต์ของพระมหาปิดบังไว้จึงรุ่งเรือง เปิดเผยไม่รุ่งเรือง ๑ มิจนาทิฐิปิดบังไว้ จึงเจริญ เปิดเผยไม่เจริญ ๑”

“พระส่งฟื้nmักอธิบายว่า ผู้หญิงที่เกิดมาเป็นโสเกณ์ เพราะแต่ก่อนทำนาปักรرمไว้”



ในเล่มที่ ๑๐ กำลังของสตรี กือ รูป ๑ โภคะ ๑ ญาติ ๑ บุตร ๑ ศีล ๑ และลักษณะผู้หญิงที่ผู้ชายยกย่องรับ กือ ผู้หญิงที่ปรนนิบัติสามี “นารีได้ย่อมประพฤติตามความชอบใจของสามี นาเร้นย่อมเข้าถึงความเป็นเทวดาเหล่านาปภาคิกา” (พระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๓)

จึงต้องทำความเข้าใจว่าพระไตรปิฎกเขียนโดยผู้ชายซึ่งอยู่ในบริบทของสังคมอินเดีย เห็นผู้หญิงเป็นสมบัติของผู้ชาย ผู้หญิงไม่สามารถเป็นตัวของตัวเอง ไม่อาจตัดสินใจในการเลือกดำเนินชีวิตของตัวเองได้ ซึ่งผู้ชายมองผู้หญิงในบริบทของการละเท估 สมัยนั้น ผู้ศึกษาพระไตรปิฎกจะต้องเข้าใจความแตกต่างของบริบททางสังคม ศาสนา และวัฒนธรรมประเพณี ข้อสำคัญจะต้องดึงคำนามว่า มีความจำเป็นอย่างไรที่จะต้องรับวัฒนธรรมของอินเดียในความเป็นชาพุทธของเรา

ส่วนที่ ๔ ข้อมูลเพื่อพิจารณาข้อเด่นและหน้าที่ของสตรี

ในพระไตรปิฎก เล่มที่ ๒๖ มีเดรีคตา และพระสุครหายบท ที่แสดงให้เห็นว่า เมื่อผู้หญิงนwashแล้วปฏิบัติธรรมอย่างจริงจัง ก็สามารถบรรลุธรรมເວาชณะ กรรมทั้งหลาย (เสลาเดรีคตา) และผู้หญิงที่เห็นแจ้งธรรมโดยชอบ ความเป็นหญิงจะพึงทำอะไรได้ (โนมาเดรีคตา) ผู้หลุดพ้นแล้วย่อมพ้นจากความเป็นเพศหญิงชาย และหากผู้หญิงได้ออกาสปฏิบัติธรรม ก็เป็นผู้หลุดพ้นได้ “ผู้หลุดพ้นด้วยดี ย่อมพ้นจากความค่อม ๓ อย่าง กือ ก่อมพระราครก ๑ ก่อมพระสาก ๑ ก่อมพระสามี ๑” (มุตดาวารี)

ในพระไตรปิฎก เล่มที่ ๑๑ พุดถึงหน้าที่ของสตรี

ในทิศ ๖ มีหน้าที่เป็นมารดาและภรรยา ส่วนที่ ๔ ข้อมูลเพื่อพิจารณาสตรีที่เป็นตัวอย่างในพุทธศาสนา

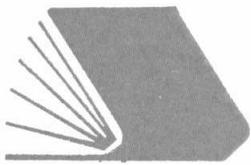
ในสมัยพุทธกาล มีผู้หญิงที่ออกบวชแล้วบรรจุธรรมเป็นจำนวนมาก (กิกขุปุจฉาพระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๓)

มีกิกขุปุจฉีที่ได้รับยกย่องว่าเป็นเลิศจำนวน ๑๗ รูป กิกขุปุจฉีมีคุณลักษณะเด่น กือ พระเหมากิกขุปุจฉี ผู้เป็นเลิศทางปัญญา เช่นเดียวกับพระสารีบุตร และพระอุบลวัฒนา กิกขุปุจฉี ผู้เป็นเลิศทางมีฤทธิ์ เช่นเดียวกับพระโนมกัลลานะ แต่นักไม่ได้มีการอุ่ยถึงในสังคมไทยเลข

อุบาสิกา ที่ได้รับยกย่อง กือ ขุชชุตตรา ผู้เลิกในการเป็นพหุสูต แต่ในสังคมไทยนักยกย่องแด่นางวิสาขा ผู้เป็นเลิศในทางถวายทาน

หลังจากการอภิปรายในประเด็นต่างๆ ในพระไตรปิฎกแล้ว ผู้เข้าร่วมประชุมได้ช่วยกันมองหาตัวอย่าง วิถีชีวิต (role model) สรุปได้ว่า ผู้หญิงจะเป็นตัวของตัวเองในสังคมได้ต้องมี ๑. ฐานะทางสังคม ๒. ได้รับการศึกษาดีพอควร ๓. มีฐานะทางเศรษฐกิจ และเราต้องไม่ได้ที่จะต้องพูดถึงปัญหาโสเกณ์ ซึ่งทวีจำนวนมากขึ้นทุกวัน ปัจจุบันมีประมาณ ๑ ล้านคน มีมากกว่าพระสังฆ ซึ่งมีประมาณ ๓ แสนรูป พระส่งฟื้nmักอธิบายว่า ผู้หญิงที่เกิดมาเป็นโสเกณ์ เพราะแต่ก่อนทำนาปักรرمไว้ ทำให้ผู้ที่เป็นโสเกณ์ต้องทนชดใช้เวรกรรมจนลืมที่จะพาตัวเองให้หลุดจากวงจรชีวิตบริการทางเพศ และเป็นโอกาสให้ผู้หญิงยากจนตกอยู่ในวงจรผูกมัดผู้หญิงให้เป็นคนรับใช้ค่านิยมของผู้ชายได้ง่ายยิ่งขึ้น จึงมีการตั้งคำนามว่า ถึงเวลาแล้วหรือยังที่พระสังฆจะสอนให้ผู้ชายเลิกเที่ยวผู้หญิงโสเกณ์ได้แล้ว ควรจะมีการพิจารณาศึกษา ข้อ ๓ ว่าด้วยการเมสุมิจฉาจาร เพื่อแก้ไขปัญหาการเอาเปรียบลูกผู้หญิง





ตู้หนังสือเสิร์ฟธรรม

หลักเกณฑ์ปฏิบัติสำหรับการให้บริการตู้หนังสือเสิร์ฟธรรม

๑. หากพระคุณเจ้ามีความต้องการหนังสือเล่มใดที่ทางกองสารานุกริการได้แนะนำผ่านทางตู้หนังสือแล้ว ขอได้ส่งจดหมายหรือไปรษณียบัตรแจ้งความจำนง พร้อมระบุชื่อหนังสือที่ท่านต้องการมาให้ทางเจ้าหน้าที่ได้ทราบ ทั้งนี้โดยขอนماได้ครั้งละ ๑ เล่ม โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ

๒. การให้บริการตู้หนังสือเสิร์ฟธรรมนี้เพื่อจุดประสงค์สนับสนุนการศึกษาด้านคัวของพระภิกษุสามเณรเป็นหลัก ดังนั้นภายหลังจากที่ผู้จัดทำได้ส่งหนังสือไปตามวัยแล้ว หากพระ

คุณเจ้ามีความสนใจหนังสือเล่มอื่นอีก ขอให้แสดงความจำนงพร้อมระบุชื่อหนังสือที่ต้องการมาให้ทางเจ้าหน้าที่ได้ทราบ และเชิญนิจารณ์หรือเสนอความคิดเห็นที่ได้จากการอ่านหนังสือเล่มก่อนมาด้วย

สำหรับผู้อ่านที่เป็นพรา瓦ชนน์ หากท่านสนใจหนังสือที่เราแนะนำนำ ก็สามารถสั่งซื้อผ่านทาง ศพพ. ในราคาที่ลดพิเศษ ๒๐% โดยส่งรายชื่อหนังสือที่ต้องการมาที่ ตู้หนังสือเสิร์ฟธรรม ๑๒๕ ซอยวัดทองพุดุณ ถนนสมเด็จเจ้าพระยา คลองสา่น กทม. ๑๐๖๐๐ ธนาณัตสั่งจ่าย นายพิพพ อุดมอิทธิพงศ์ ปณ.คลองสา่น

แด่หนุ่มสาว

กฤษณรัติ เขียน
พจนฯ จันทร์สันติ แปล



ภาพพิมพ์สีหกาก

แด่หนุ่มสาว

กฤษณรัติ เขียน พจนฯ จันทร์สันติ แปล หนา ๑๒๐ หน้า ราคา ๕๐ บาท

สำหรับหนังสือ “แด่หนุ่มสาว” เล่มนี้ในบางระดับก็เป็นส่วนที่ให้กำลังใจแก่ผู้อ่านอยู่ไม่น้อยเหมือนกัน แต่งานของกฤษณรัติ มักไม่มุ่งเน้นความชัดเจนในการแสวงหาทางออกเพื่อสังคม ซึ่งอาจเป็นอันตรายอยู่บ้าง สำหรับผู้ที่เข้มปลอกอยู่กับปัจจุบัน จนไม่สนใจสังคมเลย ก็ได้ แต่เมื่อไรก็ตามเราไม่สามารถมองข้ามการพัฒนาทางด้านอารมณ์ความรู้สึกในระดับปัจจุบันมา เพราะเป็นก้าวสำคัญไม่น้อย ที่นำมนุษย์ไปสู่ชีวิตในอุดมคติได้

ดุลยภาพแห่งชีวิต



พิมพ์ครั้งที่ ๓

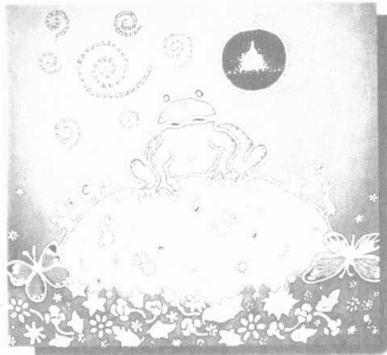
ดุลยภาพแห่งชีวิต

ตาร์ถัง ทูลกู เขียน วัชรา ทรัพย์สุวรรณ แปล หนา ๑๐๐ หน้า ราคา ๕๐ บาท

ในภาวะของสังคมที่เร่งรีบ สับสน วุ่นวาย ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ทำให้มนุษย์เราห่างเหินกับการสัมผัสรธรรมชาติเดิมแท้ของตนเองไป แม้ว่าคงติดอยู่ในอารมณ์อันสังคมได้ปรุงแต่งขึ้นมา หากเรายังหลงมัวเมา และติดอยู่ใน “วัฏจักรแห่งความเสียใจในอดีต ความหวังในอนาคต และความสับสนกังวลในปัจจุบัน” เช่นนี้แล้วคงยากนักที่ชีวิตของเราจะก้าวไปอย่างมีคุณค่าได้

ดังนั้นการศึกษาให้รู้ถึงธรรมชาติอันแท้จริงของ

คนเอง เข้าถึงชีวิตที่เต็มเปี่ยมและมีคุณค่า ก็จะช่วยให้เราเข้าถึงความสงบ ความเป็นอิสระต่อทุกสิ่งทุกอย่าง ได้ไม่นานก็น้อย สามารถก้าวต่อไปได้อย่างมีคุณค่า.



หนังสือ

สืบสานคุณธรรมไทยประยุกต์

๖๐ หน้า

“กบกินนอน” พระไพศาล วิสาโล เขียน
ราคากว. ๖๐ บ. ๒๕๗ หน้า
กองทุนวุฒิธรรมเพื่อการศึกษาและปฏิรูปธรรมะ
จัดพิมพ์

หนังสือบันทึกชีวิตและความคิดอ่านจากประสบการณ์ในอังกฤษ ญี่ปุ่นและเมืองรวม ๙ เดือนที่น่าอ่านเล่นนี้ ของพระไพศาล ซึ่งท่านได้รับนิมนต์ไปใช้ชีวิตในวัดดอนราวดี อังกฤษ นับเป็นช่วงชีวิตอันมีค่า และน่าจะดีมากของคนในสาระใหญ่ ผู้ใจนลงในน้ำใสเย็น ในบึงแห่งใหม่ของวัดธรรมชาติแห่งแรกในโลกตะวันตก ภายหลังได้ฝึกปฏิบัติตามข้ออ้วตสาหบองป้าพงแล้ว เสียงกังวานอันไพเราะจากการร้องรำสายลมและคำอกรส ลีลาแห่งธรรมะ จึงอุดมเป็น “กบกินนอน” ด้วยปกและรูปเล่มอันบรรจุจิตประณีต

เนื้อหาในเล่ม เดินเรื่องดังนี้ แต่ผู้เขียนลงจากเครื่องบิน ก้าวเข้าสู่วัดดอนราวดีซึ่งเป็นที่ฝึกปรือข้ออ้วตแบบหนองป้าพง และสิ่งแปลกใหม่ที่หลวงพ่อสุเมโธได้ริเริ่มขึ้น

ในโลกตะวันตกคือการบวชศีลธาราแก่สตรีเพศ การบิณฑบาตแบบอังกฤษ ชาวอาโซปัญญาภัดที่น่าสนใจ หลายกน การทำงานอย่างแข็งขันตามตารางอันลีบิน การจัดระบบการบริหารคณะสงฆ์และสถาบันกรรมการที่น่าสนใจทุกอย่างล้วนประยุกต์ให้เข้ากับวัฒนธรรมเก่าของตะวันตกทั้งสิ้น แต่ทุกอย่างก็เพิ่งเริ่มต้นเท่านั้น ดังคำกล่าวของหลวงพ่อสุเมโธว่า “วงการสงฆ์ในอังกฤษนั้นเพิ่งเริ่มหัดเดินเหมือนการก่อหน้ามอง”

จากนั้น ผู้เขียนสลับจากไปเยือนอเมริกาเล่าเรื่องน่าสนใจเกี่ยวกับพุทธศาสนาในสหรัฐฯ ความน่ากังวลของสังคมนิวยอร์กและพิพิธภัณฑ์รอยต่อฟอร์ดที่ดีกรอยท์ การไปเข้าร่วมประชุมสัมมนาที่จัดโดยมูลนิธิอาเซียที่ชานฟรานซิสโก วัดไทยที่เบอร์กเลย์และปัญหาการขาดแคลนน้ำที่ลօสแองเจลิส วัดเชนและปัญหาผิวสีที่แคลิฟอร์เนีย ทุกแห่งผู้เขียนมีมิติร่าก่อช่วยแนะนำพากเที่ยวเสมอ

กลับจากท่องอเมริกาแล้วก็เล่าถึงช่วงการอยู่วิเวกในกรุงโรมอินเดียนเดงที่มาราวลีเป็นช่วงเข้าเงี่ยนความ寂 ปลดปล่อยความอยาก ความคาดหวัง การพิจารณาเพื่อคุ้สิ่งที่เกิดขึ้นและดับไปใน寂 แล้วปล่อยวางไม่เป็นทุกข์กับการยึดมั่นเหล่านั้น ตามหลักการที่เน้นการสอนเรื่องนี้ของหลวงพ่อสุเมโธ ผู้วางแผนรากฐานพุทธศาสนา นิกายธรรมะเป็นรูปแบบแก่ชาวตะวันตกโดยชาวตะวันตกเอง.

บทถัดๆ ไปเป็นบทแทรกแจ้งคิดการอนุรักษ์ป่าชนบทและเมืองของอังกฤษ การชุมศูนย์กุญแจมูรดิชิ่ง อยู่ใกล้ด้วยป่าจิตวิเวก ฯลฯ อีกหลายเรื่องเล่าอันน่าสนใจที่ยกบันการเปลี่ยนแปลงในโลกตะวันตก และจบลงด้วยภาคผนวกการไปสวีเดน จดหมายถึงเสขิยธรรมและการไปเยือนหมู่บ้านพลัมที่ฟรั่งเศษของท่านดิชันท์ อันท์ ผู้เขียนได้อุทิศความดีของหนังสือเล่มนี้ว่า

แด่....ผู้วายชนม์เนื่องในการชุมนุมเรียกร้องประชาธิปไตยในเหตุการณ์พฤษภาคมพ.ศ. ๑๓-๑๔ พ.ศ. ๓๕

แม้ชีวิตที่ถูกปลิดไปของเขาเหล่านั้น จะไม่สามารถเรียกในธรรมให้กลับคืนสู่สำนึกของชนชั้นนำบางกลุ่มที่ยังกุมอำนาจอยู่ในปัจจุบัน เพื่อนำมานี้เองคืนสู่ความถูกต้องชอบธรรมได้ แต่ชีวิตของพวากาเจ้าที่มีได้สูญเสียด้วย จักเป็นแบบอย่างและพลังบันดาลใจในทางประชาธิปไตยให้เก่อนุชั่นรุ่นหลัง เพื่อถอดทางสู่ธรรมชาติป่าด้วยในอนาคต.

มหาลิบุปโภ/วัดป่านานาชาติ

การสร้างสรรค์ประชาธิปไตย พระเทพเวท (ประยุทธ์ ปยุตโต) มูลนิธิพุทธธรรม จัดพิมพ์หนา ๗๐ หน้า ราคา ๒๕ บาท

หลังจากเหตุการณ์ “พฤษภาคมหาวิปโยค” ได้ยุติลง หลายฝ่ายได้วิพากษ์วิจารณ์กล่าวขวัญถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงนั้นพร้อมทั้งวิเคราะห์ถึงสาเหตุ และได้สรุปภาคเท็จของปัญหา ตลอดจนได้นำเสนอการสร้างสรรค์แนวทางป้องกันเหตุการณ์รุนแรงที่อาจจะเกิดขึ้นอีกในอนาคตไว้อวย่างน่ารับฟัง หนึ่งในนั้น กือ ศ.นพ. ประเวศ วงศ์สี ไว้เขียนบทวิเคราะห์เรื่อง “บทเรียนจาก ๑๙ พฤษภาคม มหาวิปโยค กับการฟื้นฟูบูรณะชาติน้ำหนึ่ง” สำหรับฝ่ายพระสงฆ์ที่มีธรรมกถาของพระเทพเวท เรื่อง “การสร้างสรรค์ประชาธิปไตย” เล่มนี้เป็นธรรมานุสติดีเดือนให้ผู้ที่รักในประชาธิปไตยทั้งหลายได้ทราบนักถึงหลักการสร้างสรรค์ประชาธิปไตยที่แท้จริงให้หันมองไปบูรณะในสังคมไทย เพื่อเป็นการบูชาคุณชีวิตของวีรชนผู้ล่วงลับไปครั้งแล้วครั้งเล่า

เนื้อหาของธรรมกถาเล่มนี้ ท่านเจ้าคุณอาจารย์ได้นำเน้นถึงสารธรรมหรือเนื้อหาสาระอันแท้จริงของประชาธิปไตย เนื่องจากที่ผ่านมาบ้านเรามุ่งให้ความสำคัญเฉพาะรูปแบบเป็นหลัก แต่ละเลยต่อเนื่องในจริงๆ ของการปกครองแบบนี้ สาระสำคัญที่จะทำให้ประชาธิปไตย ดำรงคงอยู่ได้ต้องประกอบด้วยองค์คุณ ๓ ประการ ประการแรกก็คือ การมีเสรีภาพ ในที่นี้ท่านหมายถึงเสรีภาพของบุคคลที่มีรากฐานของปัญญาอันนำไปสู่อิสรภาพ

จากพันธะทางกิเลสทั้งปวง และนั้นย่อมเป็นสิ่งเชื่อมโยงสัมพันธ์กับการแสวงขออุ่นใจมีเสรีภาพของบุคคลที่ควรเป็น ประการที่ ๒ ได้แก่ การมีสมภาพหรือความเสมอภาคในสิทธิประโยชน์ที่ประชาชนทุกรั้งดับควรได้รับ ไม่จำกัดเฉพาะกลุ่มนุกุลใดบุคคลหนึ่งดังที่เป็นอยู่ในขณะนี้

องค์คุณที่ ๒ ประการจะดำเนินอยู่ได้ ก็ต้องมีภารträหรือความเป็นเอกภาพอันเป็นองค์คุณที่ ๓ เป็นหลักสนับสนุนอีกที แม้เมื่อคราวที่พระพุทธเจ้าได้ตั้งสังคมสงฆ์ขึ้น พระองค์ที่ทรงตรัสถึงความสำคัญในความเป็นหนึ่งเดียว หรือเอกภาพ ซึ่งจำต้องอาศัยเมตตาธรรมและปัญญาเป็นรากฐาน ขยายได้เป็นสารานุยธรรม ๖ ประการ ได้แก่ เมตตาภัยกรรม เมตตาเจียกรรม เมตตามโนกรรม สารธรรมโภคี สีลสามัญญาติ และทิฐิสามัญญาติ

ดังนั้นหากขาดเสียซึ่งความเป็นเอกภาพในสังคมประชาธิปไตยที่ดำรงคงอยู่ไม่ได้ เหตุการณ์รุนแรงก็ย่อมบังเกิดได้ง่าย แม้ว่าธรรมกถาเล่มนี้จะกล่าวถึงเฉพาะหลักกว้างๆ และไม่ได้วิเคราะห์ถึงบทบาทของพระสงฆ์โดยตรงต่อเรื่องนี้ แต่พระคุณเจ้าสามารถนำไปบุคคลต่อถึงการปฏิบัติที่ลงไปสู่ปัจจุบันเพื่อที่ศักยภาพของท่านจะอื้ออำนวยให้

สังฆการี

ต่อลมหายใจธรรมชาติ



ต่อลมหายใจให้ธรรมชาติ
ไบรอันส์ โจนส์ เบียน
ชนิษฐา มุติวัฒนาสวัสดิ แปล
มูลนิธิโภมลคีมทอง จัดพิมพ์
กระดาษปอนด์หนา 108 หน้า ราคา 45 บาท

มนุษย์เมื่ออุบัติขึ้นมาในโลกย่อมต้องอาศัยธรรมชาติเป็นเครื่องดำรงชีพ ไม่ว่ามนุษย์จะอยู่ในอิริยาบถใด มนุษย์จะอยู่ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมต่างกันก็แต่เพียงในระยะแรกๆ สิ่งแวดล้อมเหล่านั้น ล้วนแต่เกิดขึ้นมาเอง นับเป็นเวลานานที่เดียวที่ได้มีการเดินผ่านเหล่าก่อนมนุษย์เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ธรรมชาติที่มีให้มนุษย์จึงไม่เพียงพอ ที่จะตอบสนองความต้องการทางด้านปัจจัยสี่อันได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยา הרักษาโรค มนุษย์ได้สังเกตธรรมชาติแวดล้อมแล้วก่ออิริยาบถตามผลดู จนดัดแปลงสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของตน จนกลายเป็นสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมขึ้น

ในปัจจุบันเราจะเห็นได้ว่าสิ่งแวดล้อมมีทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์ปรับปรุงเสริมแต่งดัดแปลงขึ้นมา มีแนวโน้มว่าจะมากขึ้นเรื่อยๆ และมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตการดำรงอยู่ของมนุษย์มากขึ้นซึ่งกัน เพราะสิ่งแวดล้อมทำให้เกิดสิ่งมีชีวิตและทำให้สิ่งมีชีวิตดำรงอยู่ได้ ถ้าสิ่งแวดล้อมเสื่อมสภาพไปคุณภาพชีวิตของมนุษย์ก็จะลดลง แต่ถ้าสิ่งแวดล้อมถูกทำลายไปหรือเป็นพิษอย่างรุนแรง สิ่งมีชีวิตจะต้องสูญเสียไปด้วยเช่นกัน ดังเราจะเห็นได้จากภัยธรรมชาติที่มนุษย์กำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นความแห้งแล้ง น้ำเสีย อากาศเสีย ตลอดจนความแปรปรวนของบรรยายกาศที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

หนังสือ ต่อลมหายใจให้ธรรมชาติ เล่มนี้แปลมาจากหนังสือเรื่อง The Ark Manifesto เป็นความพยายามที่หวังกระตุนให้เกิดสำนึก ความรัก ความหวังแห่งในการปฏิบัติการเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ แม้เนื้อหาสาระจะไม่ได้นับถือว่าเกี่ยวกับการทำปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมหรือข้อมูลที่ชัดเจน

นัก แต่การอธิบายถึงสาเหตุของปัญหาเก็บงอกถึงทางออกอยู่ในตัวของมันเอง อย่างน้อยที่สุดการตั้งคำถามให้กับตัวเองในการบริโภคทรัพยากรธรรมชาติอย่างสันติสุข ไม่มีจิตจำดร่วมทั้งการผลิตอย่างไร ความรับผิดชอบต่อธรรมชาติและล้วน กว่าเราจะเห็นคุณค่าของดิน ป่าไม้ในการที่จะสร้างสรรค์โลกให้เป็นที่พำนักอาศัยได้ ก็ต่อเมื่อสายเกินไป เมื่อต้นไม้ พืชพันธุ์ สัตว์ป่า สูญสิ้นไปดินก็สูญเสียเสียรากพื้นที่ มนุษย์จะดำรงอยู่ในโลกนี้อย่างสันติได้อย่างไร

สมเกียรติ มีธรรม

“อารมณ์ขันหลวงพ่อชา”

ครั้งหนึ่ง พระฝรั่งบัวชัยมรุปหนึ่ง รู้สึกหงุดหงิดใจด้วยทุกครั้งที่นั่งสมาธิ ภาคอันน่ารักของแพนเก่าจะปรากฏในหัวคิดเป็นประจำจนยากจะสลัดพ้น

จนกระทั่งวันหนึ่ง เมื่อจันปัญญาที่จะแก้ปัญหานี้แล้ว เขายังไม่ได้ไปกราบเรียนหลวงพ่อว่า “หลวงพ่อครับ ทุกครั้งที่ผมนั่งสมาธิ ภาพแพนเก่าจะผุดขึ้นมาบวนกวนสมาธิของผมเสมอ ผมควรจะทำอย่างไรดีเพื่อขจัดปัญหานี้ ขอให้หลวงพ่อช่วยบอกวิธีแก้ไขให้ผมด้วย”

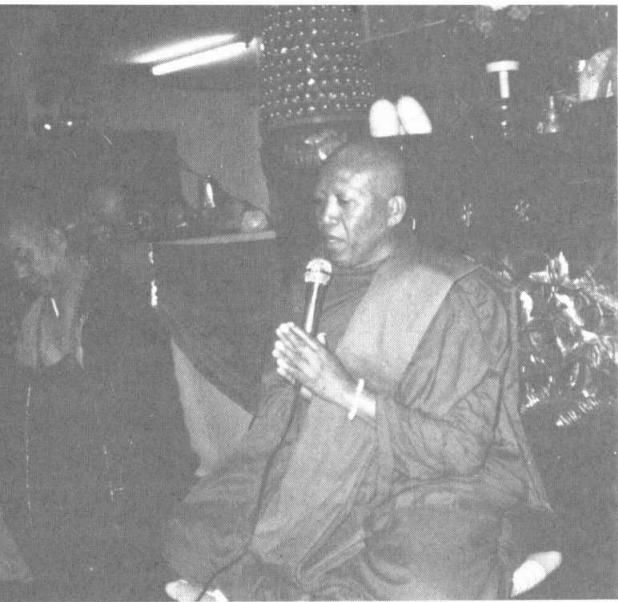
หลวงพ่อชาตรึกตรองอยู่ครู่หนึ่งแล้วแนะนำว่า

“ให้ท่านเขียนจดหมายถึงแพนคนนี้ ขอให้เขาถ่ายอุจจาระใส่กล่องเล็ก ๆ ส่งมาให้ทางไปรษณีย์ และทุกครั้งที่นั่งสมาธิหากเกิดคิดถึงแพนคนนี้อีก ก็ให้หันกล่องนี้ขึ้นมาดม สูดหายใจให้ลึก...”

“วิธีนี้แหละ จะทำให้ท่านหายคิดถึงแพนได้ ลองไปทำดูสิ...”

๔๙ วัน ที่ได้ให้วัน

วุฒโน ภิกุข



กำลังบรรยายธรรมที่วัดหาดทรายกระจายธรรม จังหวัดหัวเหรียน ประเทศไทยได้หัววัน

ครั้ง หนึ่งในชีวิตที่ข้าพเจ้าได้มีโอกาสเดินทางไปประกาศพระพุทธศาสนา และทัศนศึกษาดูงานกับพระพุทธศาสนา และงานด้านพัฒนาด่างประเทศนานที่สุดถึง ๔๙ วัน ที่ประเทศไทยได้หัววัน

ก่อนอื่นที่จะนำท่านไปสู่ประเทศไทยได้หัววันจริง ๆ นั้น ก็ขอแนะนำให้ท่านมาวิจัยรู้ปร่างหน้าตาของประเทศไทยได้หัววันสักเล็กน้อยก่อนว่า มีความเป็นมาอย่างไร

ประเทศไทยหัววันเป็นประเทศเล็ก ๆ ตั้งอยู่บนเกาะฟอร์โนมชา ออยู่ห่างจากฝั่งจีนแผ่นดินใหญ่ประมาณ ๑๖๐ กิโลเมตร ได้หัววันมีการปกครองแบบสาธารณรัฐประชาธิปไตยมีประธานาธิบดีเป็นประมุข มีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บริหารงาน แบ่งการปกครองออกเป็น ๒๑ รัฐ มีประชากรทั้งหมดประมาณ ๒๐ กว่าล้านคน ๕๕% ของประชากรทั้งหมดเป็นคนจีน อีก ๕% เป็นชาวเชกคนพื้นเมืองซึ่งอาศัยอยู่ตามภูเขาตอนกลางของประเทศไทย

เก้าได้หัววันนี้เคยอยู่ได้ปักกรองของด่างประเทศมาแล้วหลายชาติ เช่น โปรตุเกส, สโลวีนา, สเปน, และญี่ปุ่น ต่อมาหลังสังคามาโลกครั้งที่สอง เมื่อจีนคอมมิวนิสต์ได้ทำการนำของของมาเซচุน จึงได้เข้ามากรอบกรองเอกสารได้หัววันและดังขึ้นเป็นประเทศที่ด่างหากจากจีนแผ่นดินใหญ่ แต่จนถึงปัจจุบันนี้จีนคอมมิวนิสต์ก็ยังคงถือว่าได้หัววันเป็นเพียงจังหวัดหนึ่งของประเทศไทยเท่านั้น

ดังนั้นชาวด่างประเทศที่จะเดินทางไปประเทศไทยได้หัววันจึงก่อนข้ามจะยุ่งยากพอสมควร เพราะประเทศไทยได้หัววันไม่มีสถานทูต จะมีก็เพียงสถานกงสุลติดต่อทางการค้าขยันกันเท่านั้น

เอ่าล่ะ ได้แนะนำให้ท่านผู้อ่านได้รู้จักประเทศไทยได้หัววันมากพอหอมปากห้อมคอแล้ว ต่อไปนี้เรามาเข้าเรื่องเข้าราวกันเสียที เพราะเขียนไปมากเดียวผู้อ่านจะหาว่า นี่จะเขียนประวัติศาสตร์ใหม่ให้ประเทศไทยได้หัววันหรืออย่างไรกัน

ท่านผู้อ่านที่รักทั้งหลาย ก่อนหน้าที่ผู้เขียนจะเดินทางไปประเทศไทยได้หัววัน ผู้เขียนมีความภาคภูมิใจและห้อยโโซในชาติบ้านเมืองของเรามีอย่างมากเลย เพราะเรามีความคิดว่าในโลกนี้ก็ไม่มีประเทศไทยไหน ๆ จะมีพระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองมากเท่ากับประเทศไทย เพราะเราเกยกได้ยิน ได้ฟัง ได้อ่านในหนังสือข้อมูลต่าง ๆ ว่าประเทศไทยนั้นมีคนนับถือพระพุทธศาสนาถึง ๕๕% มีวัด ๓๐,๐๐๐ กว่าวัด มีพระภิกษุสามเณร ๓๐๐,๐๐๐ กว่ารูป แฉมยังมีพระนักพัฒนา พระสุปัฏปีบูรพา พระอวิษยะ พราหมณ์เจ้าอีกหลายร้อยรูป

“ความเป็นเมืองพุทธในประเทศไทย ความเป็นชาวนพุทธที่แท้จริงดังคำ โฆษณาล่าวาทานกันนั้น มีไม่กี่เปอร์เซ็นต์เลย”

กันรากภารกิจ ของประเทศไทยล้วนแล้ว
เราจะเห็นว่าเมืองไทยเรานั้น คล้ายๆ กับเป็นเมือง
สวรรค์แคนสุขารดี เป็นเมืองในฝันที่ใครๆ ก็อยากจะมา
ท่องเที่ยว คิดว่าคงไม่มีปัญหาอย่างก่อน ไม่มีการ
ลักเลิกข้อมูลอัย ลักช่องโหวบางที่ไม่มี กฎหมายเกณฑ์
ทางสังคมส่วนตัว ทุกรัฐประปัชั่นคงไม่มี ละเมิดกันมี
ศักดิ์ธรรม เหมือนเมืองสวรรค์จริงๆ

แต่แท้จริง ความเป็นเมืองพุทธในประเทศไทย
ความเป็นชาวนพุทธที่แท้จริงดังคำโฆษณาล่าวาทานกันนั้น
มีไม่กี่เปอร์เซ็นต์เลย เรื่องนี้ยกทำให้ชาวด้วยประเทศเป็น
จำนวนมากที่เดินทางเข้ามาประเทศไทยแล้วต้องน้ำตา
ตกถึงกับร้องอุทก...ออกม้าดังๆ ว่า ..อืย..ตาด้วย
เมืองไทยเมืองพุทธอย่างไรก็เป็นอย่างนี้...

เรื่องของบ้านนี้ถ้าดูถูกตามว่ามันเป็นความผิดของใคร
และไกรกรรมจะรับผิดชอบ ก็ต้องขอถอนอย่างกำบัง
ทุบตันไว้ มันเป็นความผิดของระบบภูมิปัญญาที่
ครอบจั่งความสามารถ โดยที่เราไม่ได้โภคทรัพย์ของชา
พุทธเราให้ไว้มากขึ้น จึงทำให้เราหลอกกันมานานและ
หลอกกันอื่นให้น้ำตาตกกามาถ้วยแล้ว ถ้าจะพูดไปเราก็
เหมือนกับอยู่ในกะลามะพร้าวน้ำเงิน มันก็เสียคิดว่าโลก
ไทยๆ ก็สู้ในกะลามะพร้าวเราไม่ได้ แต่เมื่อใดมีคนมา
เปิดกะลามะพร้าวอกันนั้นแหลก มนต์จึงจะรู้ว่า...อ้อ โลก
ข้างนอกนั้นยังคงไว้ใจกลให้ญี่โถกว่าในกะลามะพร้าวนี้
เรื่องนี้ฉันได้จากไทยพุทธเราก็ฉันนั้น

พระพุทธศาสนาในหลาย ๆ ประเทศนั้นยังมีความ
หลากหลายและมีความเจริญมากอย่างอาจจะพูดได้ว่า
เจริญกว่าเราก็มีแบบ แต่ในที่นี้จะออกล่าวถึงพุทธ-
ศาสนาในประเทศไทยที่หัวนั้นว่ามีรูปแบบที่แตกต่างไป
จากพุทธศาสนาในประเทศไทยเรา คือของเขามีเป็นพุทธ-
ศาสนาพิษภานุกายน ล้วนของเรามีเป็นนิกายหินayan หรือ

เดร瓦ท ในระหว่างนิกายมหาayan กับนิกายเดรวาทนั้น
มีข้อแตกต่างกันอยู่อย่างมาก จะขอยกตัวอย่างเปรียบ-
เทียบความต่างระหว่าง ๒ นิกายมาให้ดูพอเป็นตัวอย่าง
ดังนี้

- มหาayan แต่งตัวใส่袈งกุงนุ่งเสื้อชุดเป็น
รูปแบบเฉพาะ ใส่ได้หลายสี เช่น สีดำ
สีเทา สีกรี๊ฟ สีเหลือง สวยงามเท้าหุ้มสัน
ได้ สวยงามพิเศษขึ้นมือได้
- พระเดร瓦ท นุ่งห่มผ้าไตรจีวร ใช้เฉพาะ
สีเหลือง สีกรี๊ฟ สีแดงอมเหลือง สีแก่น
ขุนนุ่น, ไม่นิยมสวยงามเท้าหุ้มสัน, ไม่
นิยมสวยงามพิเศษขึ้นมือ
- พระมหาayan ปลงผุมทุก ๑๐ วัน แต่
ไม่โภนค์
- พระเดรวาท ไทย ปลงผุมทุกหนึ่งเดือน
และโภนค์ด้วย
- พระมหาayan ใส่หมวดได้ ใส่รองได้
กันร่วมได้
- พระเดรวาท ไม่นิยมใส่หมวด ไม่ใส่รอง
แต่กันร่วมได้

- พระมหาayan ฉันอาหารในเวลาเย็นได้
แต่ห้ามไม่ให้ฉันเนื้อสัตว์ทุกชนิด
- พระเดรวาท ฉันอาหารในเวลาตอนเย็น
ไม่ได้ แต่ไม่ห้ามฉันเนื้อสัตว์
- พระมหาayan ฉันอาหารไม่ต้องประเคน
และฉันร่วมกับมาราวาสได้
- พระเดรวาท ฉันอาหารทุกอย่างต้อง
ประเคน และไม่ฉันร่วมกับมาราวาส
- พระมหาayan ห้ามไม่ให้สูบบุหรี่ ไม่กิน
หมากเด็ดขาด

“พระมหาyan ได้หัวน มีการปักครองกันแบบธรรมชาติปทัย คือปักครองแบบอิสระ ไม่มีระบบการปักครองที่ครอบงำกันทั่วประเทศ”

- พระธรรมราษฎร บางรูปยังสูบบุหรี่ บังติดหมากอยู่ ไม่ห้ามเด็ดขาด
- การปฏิบัติ**
- พระมหาyan จับต้องผู้หงส์ใหญ่ได้ ให้รับสิ่งของด้วยมือจากผู้หงส์ใหญ่ได้
- พระธรรมราษฎร จับต้องผู้หงส์ใหญ่ไม่ได้ ให้รับสิ่งของกับผู้หงส์ใหญ่ต้องใช้ของเนื่องด้วยภารรับ
- พระมหาyan บวชแล้วไม่นิยมลาสิกขา และใช้ธูปจุดไฟเจ็บไว้ ๓ จุดเป็นเครื่องหมาย
- พระธรรมราษฎร บวชแล้วลาสิกษาได้ และไม่มีเครื่องหมายใด ๆ

ความแตกต่างระหว่างพระ ๒ นิกายที่ยกตัวอย่างมาให้เห็นนี้ เป็นความแตกต่างในการการปฏิบัติต่อพระธรรมวินัยอันเป็นหลักคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ที่ควรไว้ ที่นี้อย่างจะให้ดูความแตกต่างทางด้านการบริหารจัดการ, การปักครอง, การศึกษา, การเผยแพร่, และการสาธารณูปการของพระมหาyan ได้หัวน กับพระธรรมราษฎรในประเทศไทยในปัจจุบันดู

การบริหารการจัดการ

- พระมหาyan เขายังอีกว่าการบริหารการจัดการที่ดีเท่านั้นที่จะทำให้พระพุทธศาสนา และสำนักวัดเจริญรุ่งเรืองได้ เขายังอีกว่าระบบศาสนาจะต้องควบคู่ไปกับระบบเศรษฐกิจ ไม่แยกกันเป็นเอกราช ดังนั้นทุกๆ วัด ในประเทศไทยได้หัวนเขามีเจ้าหน้าที่ที่เป็นمراقبที่ทางวัดจ้างมาทำงานหรืออาสาสมัครเข้ามาทำงานบริหารจัดการผลประโยชน์ให้กับวัด วัดที่ไหน ๆ จะมีเจ้าหน้าที่ถึง ๑๐-๒๐ คน วัดของเขางึงดังอยู่ได้ด้วยการพัฒนาองค์กร และรายได้ด้วย

- พระธรรมราษฎรไทย ไม่ค่อยรู้เรื่องการบริหารการจัดการอะไรเลย และยังอีกว่าการศาสนาจะต้องแยกออกจากระบบเศรษฐกิจโดยสิ้นเชิง ดังนั้นวัดต่าง ๆ ในประเทศไทยจึงไม่มีเจ้าหน้าที่ทำงานบริหารจะมีก็เฉพาะวัดที่มีผลประโยชน์มาก ๆ เท่านั้น ถึงแม้ประเทศไทยเราจะอนุญาตให้วัดเด่นดังทั่วไวยวัจกรทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลรักษาผลประโยชน์ แต่ส่วนมากนักจะเป็นในรูปแบบเสียส่วนใหญ่ หรือถ้าเข้ามานำทำงานบริหารซึ่งจัดผลประโยชน์ให้วัดจริง ๆ ก็มักจะติดขัดกับพระ กับเจ้าอาวาส หรือบางที่ก็เข้ามาเพื่อแสวงหาผลประโยชน์เข้าตนเอง ดังที่เราเคยได้ยินบ่อย ๆ ว่าเจ้าอาวาสอาเงินสูงมาก หรือไวยวัจกร กรรมการครึ่งหนึ่ง วัดครึ่งหนึ่งจะไม่รีบนำองนั้น จึงทำให้เกิดความเสียหายแก่วัดแก่พระพุทธศาสนา เป็นอย่างมาก วัดบ้านเราริมพื้นถนนไม่ค่อยจะได้เม้มแต่ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าใช้จ่ายนิด ๆ หน่อย ๆ ก็ต้องพึ่งชาวบ้านอยู่ตลอดเวลา เพราะวัดเราชน

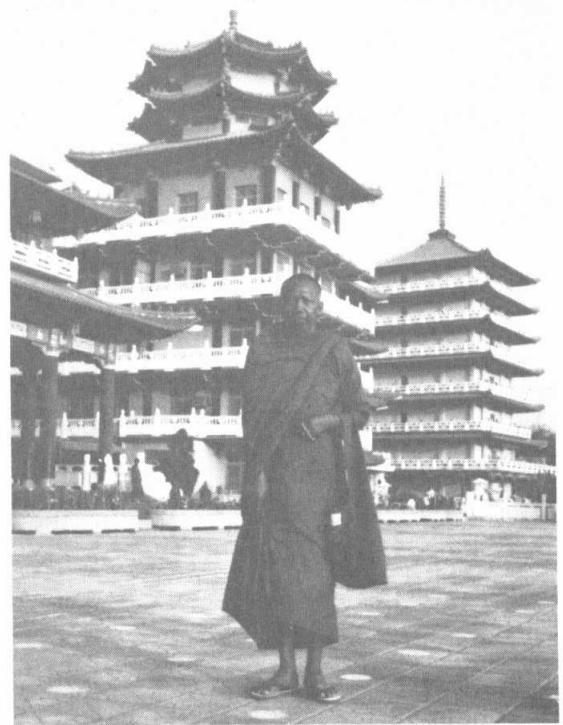
ด้านการปักครอง

- พระมหาyan ได้หัวน มีการปักครองกันแบบธรรมชาติปทัย (ผู้เขียนคิดว่าเอง) คือปักครองแบบอิสระ ไม่มีระบบการปักครองที่ครอบงำกันทั่วประเทศ คือให้อำนาจสิทธิเสรีภาพในการปักครองกัน แต่ละวัด แต่ละสำนักจะปักครองกันเอง ถ้าเจ้าสำนักใดมีอำนาจมีมีความสามารถมากก็สามารถขยายงานสาขาของตนออกไปเรื่อย ๆ เพราะฉะนั้นพระมหาyan บางรูปในประเทศไทยได้หัวนอาจจะเป็นเจ้าอาวาส เจ้าสำนักวัดต่าง ๆ ที่เป็นสาขาของตนเป็น ๑๐ วัด ๒๐ วัด หรือไม่ก็มีอำนาจที่จะแต่งตั้งมอบหมายให้ลูกศิษย์รูปได้รูปหนึ่งเป็นเจ้าอาวาสรึเจ้าสำนักดูแลแทนก็ได้ โดยไม่ต้องไปขออนุญาตหรือเสนอเรื่องไปหาใคร เรียกว่าไม่จำกัดสิทธิ-

เศรษฐีและบารมีของพระที่มีความรู้ความสามารถให้อ่าย
แต่ในกรอบ จนไม่เจริญเดินต่อสักที่เป็นบอนไซไม่ประดับ
อยู่อย่างนั้น เรายังคงแล้วจะเห็นว่า การปกป้องของเขา
เป็นการส่งเสริมให้พระแห่งขันกันสร้างบารมีทำความดี
ทำประโยชน์ให้กับพระพุทธศาสนา และประชาชนให้
มากยิ่งขึ้น ไกรนิบารมีมากคนก็ศรัทธาเลื่อมใสมาก
สามารถทำประโยชน์ได้มาก ไม่เฉพาะแต่พระภิกษุ
เท่านั้น แม้แต่ภิกษุณี อย่างภิกษุณีเจ็นเหยียนฝ่าเชือ
จังหวัดหัวเหรียน สามารถสร้างโรงพยาบาล สร้าง
มหาวิทยาลัยการแพทย์ วิทยาลัยพยาบาลราคานเป็นหมื่น-

ล้าน มีสมาคมเครือข่ายทั่วโลก ๔๐๐ กว่าสมาคมมี
สมาชิกอยู่ถึง ๒ ล้านคน นี้คือระบบปล่อยให้พระภิกษุ
ภิกษุณีได้ทำความดีกันอย่างเต็มที่ แต่ถ้ารูปใหม่ที่
ไม่มีบารมีก็ขยายงานออกไปไม่ได้ บางสำนักก็ถึงกับล้ม-
ละลายไปเลยก็มี เมื่อนอกบ้านเริยบทชุรกิจที่เราเห็น ๆ กัน
อยู่ทั่วไปนี้เอง

- พระธรรมชาติไทย เราไม่การปกป้องที่เป็นระบบ
กรอบจำเป็นครือข่ายทั่วประเทศ คือ มีเจ้าคณะผู้ปกครอง
ตามลำดับชั้น เช่น มีสมเด็จพระสังฆราช เจ้าคณะหน
เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะ
ตำบล เจ้าอาวาสวัดที่ตั้งอยู่ในบ้านเมือง แม้จะ
เป็นอย่างนี้งานพระพุทธศาสนาทุกอย่างก็ต้องทำกันไป
ตามระบบทำไปตามลำดับ ทำไปตามขั้นตอน จึงเป็นเหตุ
ทำให้งานพระพุทธศาสนาเกิดการชะงักงันไม่ขยายตัว
เดินต่อเท่าที่ควร เพราะพระที่มีความรู้ ความสามารถ
และความดีก็ไม่สามารถสร้างงานสร้างความเจริญให้แก่
พระพุทธศาสนา และทำประโยชน์ให้แก่สังคมได้อย่าง
เต็มที่ เพราะทำไปก็จะไปติดอยู่ที่ระบบอยู่ที่กรอบ
ไม่ต่างอะไรกับทหารที่อยู่ในแตร รอแต่หัวหน้าหรือ
ผู้บังคับบัญชาจะบอกข้ายหัน ขวากัน กลับหลังหัน
เป็นเพียงผู้ปฏิบัติตามเท่านั้น เรื่องนี้เราจะเห็นได้จากการ
เข้าร่วมประชุมกับคณะสงฆ์ทั่วไปซึ่งมักจะเป็นการ
เข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบนโยบายคำสั่งจากหน่วย
เหนือ เพื่อนำไปปฏิบัติเท่านั้น ระบบอย่างนี้ขอเรียกว่า



นี่คือ ความหรูหราใหญ่โตของวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อยู่เมือง
เกาสิหอย ประเทศไต้หวัน

"ระบบพวงใหญ่" ก็แล้วกันนะ ระบบอย่างนี้ถ้าหัวหน้า
ผู้นำมีความรู้ความสามารถก็นำหมู่คณะไปได้โดย
เหมือนกัน แต่ถ้าหัวหน้าไม่เอาไหนง่อนແганcolon แคลน
ไม่มีคุณภาพ ไม่มีศักยภาพ พุดอย่างตรง ๆ คือไม่ดี
นั้นเอง ก็มีหวังพังกันไปตามเรื่องตามรา ในที่สุด
บางครั้งอาจจะเป็นอย่าง "พฤษภามหาโพธ" ที่ผ่านมาแล้ว
นั้นก็เป็นได้ ถ้าเป็นอย่างนั้นก็ต้องเอองกันเสียที

ครับ .. คิดมาขึ้นมาก็คิดยาวสันเปลืองหน้า
กระดาษ ไปมากพอควรแล้ว เขียนยาวกว่านี้ไปเดียว
ผู้อ่านจะรำคาญເວາ ..แต่เรื่องยังไม่จบนะครับ.. ขอ
อาสาไว้ฉบับหน้าถ้ายังไม่ตายก่อนจะได้นำมาเล่าสู่กัน
ฟังอีกครั้งไป สุดท้ายนี้เห็นที่จะต้องขออภัยสำหรับคำอธิบาย
เป็นภาษาไทยหัวน้ำว่า "อะมิตตะพุทธ"

พิธีกรรม

สำหรับ

พุทธศาสนาสันกิริ ร่วมสมัย

ส. ศิริรักษ์

ปริบปรุงจาก Plum Village Chanting Book
ของท่านนัก สันท

(ต่อจากฉบับที่แล้ว)

๗) เสียงธรรมว่าด้วยอิทปปจยตา

สิกขานบทที่ ๑

“อย่าเคารพนับถือเชื้อพังหรือติดยึดอยู่กับคำสั่งสอนได ฯ ทฤษฎีได ฯ หรืออุดมการณ์ได ฯ แม้จะสิ่งซึ่งอ้างว่าเป็นพุทธ ควรตรึกตรองอยู่อย่างแนบ密切ก่อนว่า นั้นเป็นระบบแบบพุทธหรือไม่ กล่าวคือช่วยแนะนำทางให้เราไดเป็นใหญหรือไม่ อย่ามีเด้อว่าันเป็นปรมัตถสัจจ ออย่างง่าย ๆ”

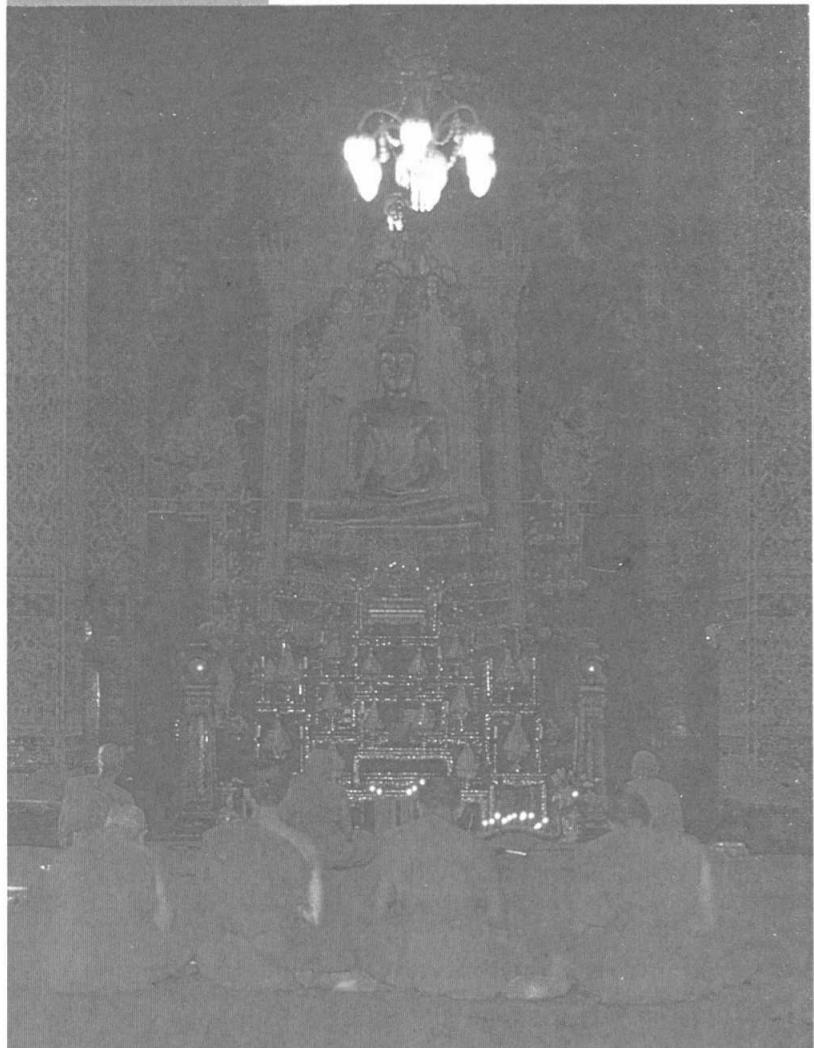
ถ้าถือเอาสัจภาวะเป็นแนวทางแล้ว ควรสอนตนเองให้เจริญโดยนิโสมนสิการ คือรู้จักทำใจให้เบนกาย เพื่อมองสิ่งทั้งหลายด้วยความคิดพิจารณา สืบค้นถึงต้นเค้า สาเหตุผลจนตลอดสาย แยกแยะออกจากพิเคราะห์ด้วยปัญญา ที่คิดอย่างเป็นระเบียบและด้วยอุบalyวิธี ให้เห็น

สิ่งนั้นหรือปัญหานั้น ๆ ตามสภาพและตามความสัมพันธ์ แห่งเหตุปัจจัยฯ

หากทำไดดังนี้ ย่อมซึ่ว่าเป็นชาพุทธที่สมสมัย อาจเดินทางไปสู่แสงสว่างทางปัญญา ด้วยวิชาที่พอกพูนขึ้นจนเป็นสถาบันที่กัดขึ้นเมืองต่าง ๆ เสียได โดยใช้วิถีทางประชาริบป่าด้วย อันคณะสังฆดั้งเดิมมีแบบอย่างไว้ให้ด้วยแล้ว ก็น่าจะหาทางออกให้สังคมได ดังเสียงธรรมข้ออื่น ๆ ในนิภายในเทียนหิน ก็จะเป็นการประยุกต์เบญจศิลเบญจธรรม มาให้ไดโดยไคร่รวมกันอย่างสมสมัย จริง ๆ

สิกขานบทที่ ๒

“เชออย่าพึงยึดมั่นในความรู้ที่มีอยู่ว่าเป็นสัจจะสูงสุด อันไม่อาจเปลี่ยนแปลง ขออย่าไดมีจิตใจอันคับแคบและ



ยีดมั่นอยู่กับความคิดเห็นที่มีอยู่ จงฝึกฝนตนให้เป็นผู้ไม่ยึดมั่นถือมั่นในความคิดเห็น เพื่อที่จะเป็นผู้มีจิตใจอันกว้างขวางและยอมรับทัศนะของผู้อื่น สังจะที่แท้จริง จะพบได้จากชีวิตเท่านั้น ไม่ใช่จากความนึกคิดคาดคะเนเอา จงพร้อมที่จะเรียนรู้ไปจนตลอดชีวิต และฝึกสังเกตความเป็นจริงภายในตนและโลกอยู่ตลอดเวลา” ฯ

สิกขานบทที่ ๓

“ขอเชอจงอย่าบังคับบุญผู้อื่น แม้แต่เด็กเล็ก ๆ โดยวิธีการใด ๆ ไม่ว่าจะด้วยอำนาจ การบีบบังคับด้วยเงินตรา การโฆษณาชวนเชื่อ หรือด้วยการศึกษา แต่ควรใช้การสนทนากันประกอบด้วยความเมตตา เพื่อช่วยให้ผู้อ่อนลดถอนทิฐิ ความหลง และความใจแคบ” ฯ

สิกขานบทที่ ๔

“เชอไม่ควรหลบหนีจากการสัมพันธ์กับความทุกข์ หรือทำเป็นเมินเฉย อย่าได้หลงลืมความทุกข์ของสรรพชีวิตในโลก หากทางออกไปสู่ผู้ทุกข์ยากเหล่านั้น ไม่ว่าโดยการพบปะเยี่ยมเยียนเป็นส่วนตัว การติดต่อทางภาพที่แลเห็นหรือเสียงที่ได้ยิน... เชอควรปลูกสำนึกของตัวเองและผู้อื่นให้ดีขึ้น เพื่อรับรู้ต่อกnowledge ของผู้คนในโลก” ฯ

สิกขานบทที่ ๕

“เชอจงอย่าสั่งสมความมั่งคั่ง ในขณะที่คนนับล้านกำลังอดอย่างหิวโหย อย่าถือเอาซื้อเสียง ผลประโยชน์ ความร่ำรวยและความสุขเป็นจุดหมายแห่งชีวิต จนมีชีวิตอยู่อย่างเรียบง่าย ตลอดเวลา กำลังงาน และปัจจัยให้แก่ผู้ซึ่งสมควรจะได้รับ” ฯ

สิกขานบทที่ ๖

“เชอจงอย่าเก็บความโกรธและความเกลียดไว้ในใจในทันทีที่ความโกรธและความเกลียดผุดขึ้นมา จงนั่งสมาธิกำหนดเอามे�ตตาเป็นอารมณ์ เพื่อที่จะได้放ความรักให้แก่ผู้ซึ่งเราเน้นกิจกรรมและเกลียด จงฝึกฝนที่จะมองดูผู้อื่นด้วยสายตาแห่งความเมตตากรุณา” ฯ

สิกขานบทที่ ๗

“ขอเชออย่าได้ติดตามอยู่กับความพึงช่านและสิ่งแวดล้อม จงศึกษาการหาอยู่ เพื่อที่จะกลับไปควบคุมกายและจิตอีกรั้งหนึ่ง อีกทั้งเพื่อเจริญสติ พัฒนาสมาร์ต และเพิ่มพูนปรีชาญาณ” ฯ

สิกขานบทที่ ๘

“ขอเชออย่าก้าวคำๆ ที่จะก่อให้เกิดความบาดหมาง

และเป็นเหตุให้หมู่คณะแตกแยกกัน จงพยายามทุกวิถีทางที่จะก่อให้เกิดความประองดองและแก้ไขความขัดแย้ง แม้จะเป็นความขัดแย้งที่เล็กน้อยเพียงใดก็ตาม” ฯ

สิกขานบทที่ ๙

“เชอจงอย่าก้าวว่าจากอาสาต์เพื่อผลประโยชน์ส่วนตนหรือเพื่อให้คนเลื่อมใส อย่าก้าวคำพูดที่ก่อให้เกิดการแบ่งแยกและเกลียดชัง อย่ากระจายข่าวที่เชอเองก็ยังไม่แน่ใจ อย่าวิจารณ์หรือประนามสิ่งที่เชอยังไม่รู้แน่ชัด จงพูดแต่ความจริงและสิ่งที่สร้างสรรค์ จงกล้าพูดถึงเรื่องของความอยุติธรรม แม้ว่าการพูดนั้น จะทำให้เชอต้องตกอยู่ในอันตรายก็ตาม” ฯ

สิกขานบทที่ ๑๐

“เชอไม่พึงใช้กลุ่มสหธรรมิกเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว หรือเปลี่ยนแปลงกลุ่มไปเป็นพรรคราษฎรเมือง ชุมชนทางศาสนาคริสต์ยืนอันกระจ่างชัดในการต่อต้านการกดขี่และความอยุติธรรม ควรมุ่งเข้าแก้ไขสถานการณ์ โดยไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับความขัดแย้งของพรรคราษฎรเมือง” ฯ

สิกขานบทที่ ๑๑

“ขอเชออย่าได้ประกอบอาชีวะอันก่อให้เกิดภัยต่อมนุษย์และธรรมชาติ อย่าเข้าร่วมงานในสำนักงานที่จำกัดโอกาสในการหาเลี้ยงชีวิตของผู้อื่น จงเลือกอาชีวะที่ช่วยให้เชอสามารถแผ่ขยายเมตตาธรรมออกสู่ผู้อื่น” ฯ

สิกขานบทที่ ๑๒

“ขอเชอจงอย่าเป็นผู้ประหาร อย่าปล่อยให้ผู้อื่นเป็นผู้ประหาร ทำทุกวิถีทางเพื่อช่วยปักป้องชีวิตและหลีกเลี่ยงสงคราม” ฯ

สิกขานบทที่ ๑๓

“ขอเชอจงอย่าครอบครองวัตถุที่ควรเป็นสิทธิของผู้อื่น จงเคารพในทรัพย์ของผู้อื่น แต่จะป้องกันมิให้ผู้ใดแสวงหาความร่ำรวยบนความทุกข์ยากของผู้คน” ฯ

สิกขานบทที่ ๑๔

“ขอเชอจงอย่าปฏิบัติต่อร่างกายของตนเองอย่างผิด ๆ เรียนรู้ที่จะควบคุมน้ำด้วยความเอาใจใส่ พึงอย่าถือว่าร่างกายของเชอเป็นเพียงเครื่องมือเท่านั้น จงสรวนพลังแห่งชีวิต (ความรู้สึกทางเพศ ลมหายใจ และวิญญาณ) เพื่อการรู้แจ้ง การแสดงออกทางเพศควรเป็นไปบนพื้นฐานแห่งความรักและความผูกพัน ในความสัมพันธ์ทางเพศจะต้องระลึกถึงความทุกข์ในอนาคตของอีกฝ่ายที่เชออาจ

ก่อขึ้น จงรักษาความสุขของอีกฝ่าย เคราะห์ในสิทธิและ
ข้อผูกพันของอีกฝ่าย จงมีความระลึกธูรู้อยู่อย่างเต็ม
เปี่ยมต่อความรับผิดชอบในชีวิตใหม่ที่เชื่อจะนำมาสู่โลก
พึงได้ครวยพินิจถึงโลกที่เชื่อจะนำชีวิตใหม่มาสู่”

๔) บทประณามคุณพระรัตนตรัย

- พระผู้ซึ่งประทับ ณ โคนโพธิพุทธ์ อย่างสงบน
อย่างงดงาม พร้อมด้วยแม้พระสรวัล ทรงเป็นดัน陀อที่มา
แห่งความรู้และความรัก

ข้าฯ ขอถืออาภารพุทธองค์เป็นที่พึงอย่างสูงสุด ฯ
(ตีระฆัง)

- มารดาแห่งการดำเนินชีวิตอย่างมีสติ ที่ช่วยนำ
สัตว์ให้พ้นทุกข์ ให้ประสบสุข และให้ได้รับสัรัฐ นับเป็นหน
ทางแห่งความสงบโดยแท้ ข้าฯ ขอถืออาภารพุทธเมื่อเป็น
ที่พึงอย่างสูงสุด ฯ (ตีระฆัง)

- คณะบุคคลผู้ประพฤติธรรม ด้วยความรักอย่าง
ปราศจากความเห็นแก่ตัว อุดหนุนชูนี้อันเจือกันและกัน ให้
เกิดความบรรسانสอนคล้องกัน อย่างมีสติและอย่างหลุด
พัน ข้าฯ ถืออาภารพุทธ เป็นที่พึงอย่างสูงสุด ฯ (ตีระฆัง)

- ข้าฯ รับรู้แล้วว่า แก้วทั้งสามอันประเสริฐอยู่ใน
ดวงใจของข้าฯ แล้ว ฯ

- ข้าฯ ขอตั้งปณิธานที่จะเข้าถึงพระไตรรัตน์นั้น ฯ

- ข้าฯ ขอตั้งใจมั่นที่จะกำหนดลมหายใจเข้าออก
อย่างมีสติและอย่างยั่งยืนแม้แจ่มใส เพื่อเข้าใจในสรรพ-
สิ่งอย่างลึกซึ้ง ฯ

- ข้าฯ ขอตั้งปณิธานที่จะเข้าใจสรรพสัตว์และความ
ทุกข์ของสรรพสัตว์ เพื่อก่อให้เกิดความเมตตา ความ
กรุณา เพื่อบปฎิบัติให้กิมมุกิตา และอุบากาด้วย ฯ (ตีระฆัง)

- ข้าฯ ขอตั้งปณิธานที่จะให้ครุคนหนึ่งมีความสุข
ตอนเข้าวันนี้ และจักช่วยอีกคนให้พ้นจากความโศก-
เศร้า ตอนบ่ายวันนี้ ฯ

- ข้าฯ ขอตั้งปณิธานที่จะดำเนินชีพอยู่อย่างเรียบ
ง่าย อย่างไม่ฟุ่มเฟือย หรือบ้าคลั่ง พอยังกับของกินของใช้
ง่าย ๆ เพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยจะรักษาร่างกายให้มี
สุขภาพดี ฯ

- ข้าฯ ขอตั้งปณิธานที่จะปล่อยวางความวิตกกังวล
อันร้อนระนัดต่าง ๆ เพื่อข้าฯ จะได้เบาบางและเป็นอิสระ ฯ
(ตีระฆัง)

- ข้าฯ รู้ดีว่าข้าฯ เป็นหนบุญคุณบิดา มารดา และ
บรรพชน ตลอดจนครูอาจารย์ มิตรสหาย และสรรพ-

สัตว์ฯ

- ข้าฯ ขอตั้งปณิธานที่จะปฏิบัติดนอย่างเต็มที่ ให้
มีค่าสมกับที่เป็นการสนองคุณท่านนั้น ๆ เพื่อความรู้และ
ความรักจักได้ลงกิจกรรมขึ้นในตัวข้าฯ และข้าฯ จะได้ช่วย
สรรพสัตว์ให้รอดพ้นจากความทุกข์ฯ

- ขอพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ ได้
อภิบาลและเกื้อหนุนให้สมมโนรถบรรณาด้วยเทโญ ฯ
(ตีระฆัง ๓ ครั้ง)

๕) บทสาดสรุป

สาดบทจากพระสูตร หมายความว่าบปฎิบัติดนอย่าง
มีสติ ก่อให้เกิดอานิสงส์อย่างหาขอบเขตอันจำกัดมิได้
เราขออธิฐานที่จะแบ่งผลบุญอันนี้แก่สรรพสัตว์ เราขอ
อธิฐานที่จะอุทิศส่วนกุศลนั้นแด่บิດามารดา ครูอาจารย์
ญาติมิตรและสรรพสัตว์ ผู้ซึ่งมีส่วนช่วยเหลือเกื้อภูลิให้
เราได้ดำเนินตามครรลองของพระอริยมรรคได้ (พิธีเช่นนี้
จะทำทุกวันอาทิตย์ ทุกวันพระ หรือทุกวันอุโบสิกข์ได้)

พิธีรับไตรสรณะนั้นและเบญจศีล
หรือประกาศตนเป็นพุทธมานะ
สำหรับเยาวชนหรือคนที่เห็นคุณค่า
ของพระรัตนตรัย

๑) เดินจงกรม

(๓๐ นาที อาจารย์ควรแนะนำวิธีการໄwake ก่อน ให้
รู้จักกำหนดสติ)

๒) นั่งสมาธิภาวนา

(๙๐ นาที อาจารย์ควรแนะนำวิธีการໄwake ก่อน ให้
รู้จักกำหนดสติ)

๓) ถวายธูป

(เหมือน ๒ ในพิธีกรรมสำหรับกิจวัตรประจำวัน)

๔) กราบ

(เหมือน ๓ ในพิธีกรรมสำหรับกิจวัตรประจำวัน)

๕) ก่อนเข้าพระคัมภีร์อุกอ่า�

(เหมือน ๔ ในพิธีกรรมสำหรับกิจวัตรประจำวัน)

๖) ล่ามหฤทัยสูตรแห่งปรัชญาปรัมิตา หรือพระสูตรอื่นๆ ได้ที่เห็นควร

(เหมือน ๕ ในพิธีกรรมสำหรับกิจวัตรประจำวัน)

๗) ประภาค

ประธาน: วันนี้คุณของเรามาประชุมพร้อมกันเพื่อสนับสนุนมาซึ่งของเรา ชื่อ.....

ชีวิตรักษาพยาบาลตระหนักรับเป็นที่พึงอย่างสูงสุด และจะรับเบญจสิริกาจมาเพื่อประพฤติปฏิบัติตามฯ ขอให้คุณของเราทั้งหมด จงหายใจเข้าออกอย่างปอดปราโมทย์ ดังสติมั่น ไว้ เมื่อได้ยินระหว่างตั้ง ๓ ครั้ง ให้อธิบายว่าเสียงระหว่างคือเสียงของพระพุทธเจ้า ชีวิตรักษาพยาบาลที่แท้แห่งตัวเรา (ตีระฆัง ๓ ครั้ง)

(๔) ทราบด้วยการสักการะอย่างสำนึกในพระคุณ

ประธาน: ขอให้ผู้ที่จะรับได้ทราบความนั้นพนมมือ และยืนหันหน้าไปทางพระรัตนตรัย เมื่อได้ยินเสียงระหว่างแต่ละครั้ง ให้กล่าวคำที่จะประไบค ดังต่อไปนี้ แล้วก้มลงกราบ (หรือถือมือศรีษะลง) อย่างนอบน้อมทุกคราวไป

- ด้วยสำนึกในบุญคุณของบิดามารดา ที่ให้กำเนิดมา ข้าฯ ขอควรจะสักการะพระรัตนตรัยทั้งสิบทิศฯ (ตีระฆัง)

- ด้วยสำนึกในบุญคุณของครูอาจารย์ ที่ชี้นำทางให้ ข้าฯ ขอควรจะสักการะพระรัตนตรัยทั้งสิบทิศฯ (ตีระฆัง)

- ด้วยสำนึกในบุญคุณของกัลยาณมิตร ที่ช่วยแนะนำและช่วยเหลือเกื้อกูล ข้าฯ ขอควรจะสักการะพระรัตนตรัยทั้งสิบทิศฯ (ตีระฆัง)

- ด้วยสำนึกในบุญคุณของสัตว์ พืช และไก่ราด ทั้งหลาย ข้าฯ ขอควรจะสักการะพระรัตนตรัยทั้งสิบทิศฯ (ตีระฆัง)

(๕) ได้ทราบความนั้น

ประธาน: วันนี้ พากเรามาประชุมกันเพื่อสนับสนุนผู้ที่จะรับพระรัตนตรัยไว้เป็นที่พึงอย่างสูงสุด และจะสามารถเบญจศิริลั่วฯ เนื่องทั้งหลายจักได้โอกาสที่จะเรียนรู้และสั่งเกตเคนวิถีทางที่จะรู้และรัก ตามที่พระอาจารย์เจ้าได้สั่งสมอบรมกันจนเป็นมรดกตกทอดสืบฯ กันมาในเรื่องนี้ฯ บัดนี้เรื่องดังสิ่นใดแน่แล้วที่จะรับได้ทราบความนั้นและเบญจศิริฯ

การรับได้ทราบความนั้น หมายความว่าขอเอาพระพุทธธรรม พระธรรม พระสังฆ เป็นที่พึง เป็นเครื่องกำจัดภัยได้จริงๆ พระพุทธ พระธรรม พระสังฆ เป็นแก้วอันประเสริฐทั้งสามฯ การถือเอาพระพุทธเป็นที่พึง หมายความว่าพระพุทธองค์ทรงสามารถนำทางให้เราได้ในชีวิตนี้ฯ การถือเอาพระธรรมเป็นที่พึง หมายความว่าพระ-

ธรรมคือด้วยความรู้ความเข้าใจ เป็นด้วยความรัก ความเมตตากรุณาฯ การถือเอาพระสังฆเป็นที่พึง หมายความว่า คุณบุคคลที่ประพฤติปฏิบัติตามทางแห่งความรู้และความรัก จนเกิดความกรุณาอย่างหาที่สุดมิได้ และได้กลาโหมภาพเป็นผู้ดีนี้และเป็นบานอย่างแท้จริงฯ

พระพุทธ พระธรรม พระสังฆ ปรากฏอยู่ในทั่วทุกมุมของจักรวาล และในแต่ละด้วยบุคคล ตลอดจนในสรรพสิ่งฯ การถือเอาพระพุทธ พระธรรม พระสังฆ เป็นสิ่ง หมายความว่าเราเมื่อความเชื่อมั่นในตัวเราเอง ว่าจะสามารถเป็นผู้ดีนี้ได้ โดยเราสามารถปฏิบัติตามได้ตามครรลองของพระอริยมรรค เพื่อตัวเราเองและเพื่อชุมชนของเรา ขอให้ผู้ที่จะรับทราบความ ก่อจิตตามดังต่อไปนี้

- ข้าฯ ขอถือเอาพระพุทธเจ้าเป็นที่พึง เพราะทรงเป็นผู้นำทางให้ในชีวิตนี้ (ตีระฆัง)

- ข้าฯ ขอถือเอาพระธรรมเป็นที่พึง เพราะพระธรรมคือด้วยความรู้และความรักฯ (ตีระฆัง)

- ข้าฯ ขอถือเอาพระสังฆเป็นที่พึง เพราะพระสังฆคือหมู่ชนที่ดำเนินชีวิตร่วมกับมนุษย์และอย่างดีนอยู่เสมอฯ (ตีระฆัง)

(๖) แสดงอาโนสังส์

ประธาน: เขายได้รับได้ทราบความนั้นอย่างเป็นทางการแล้ว เพื่อจะมีโอกาสได้เห็นพระรัตนตรัยในความคิดของเขาวง แล้วเชอจักได้นำเอาพระรัตนตรัยควบคู่ไปกับชีวิตประจำวันของเชอ นับว่าวนี้เชอเป็นศิษย์พระตถาคตเจ้าแล้ว และเชอขอชี้ฐานที่จะดำเนินชีวิตเพื่อความรู้ด้วยพร้อมอย่างดีนอยู่เสมอ เริ่มแต่วันนี้เป็นต้นไป ขอให้เชอนำจิตใจของเชอมาศึกษาและปฏิบัติตามทางที่จะก่อให้เกิดความรู้ ความรัก และความกรุณา เพื่อความก้าวหน้าทางด้านความรักและความเข้าใจจะได้ลงกิจกรรมในตัวเชอย ขอให้เชอเข้าสู่คณะสังฆฯ รับได้ทราบความนั้นจากพระภิกษุสงฆ์ เพื่อศึกษาและปฏิบัติ ในแต่ละวันที่ทำงานก็ได้ ในเวลาที่พักจากการเพื่อภาระน้ำเต่าถ่ายเดียวกันได้ ขอให้ดำเนินสติมั่นโดยรู้จักรับศีลและเรียนรู้กิจกรรมต่างๆ จากคุณของสังฆฯ ด้วยเสมอไป

(๗) เบญจศิริ

ประธาน: บัดนี้ ถึงเวลาที่เชอจะรับเบญจศิริแล้ว ศีลทั้งห้านี้ วิเศษมหัศจรรย์นัก อาจปกปักษ์รักษาชีวิตและช่วยให้เกิดความมองกิจกรรม ศีลห้าช่วยให้เดินทางไปสู่ความสงบ

ความสุข ความหลุดพัน และความตื่น ศีลเป็นพื้นฐาน
ที่ก่อให้แต่ละคนมีความสุข ให้ครอบครัวมีความสุข และ
ให้สังคมมีความสุข ถ้าเราปฏิบัติตามศีลห้า เท่ากับ
ว่าเราดินตามครรลองอันถูกต้อง ศีลห้าปกป้องเราและ
ช่วยไม่ให้เราทำความผิด ไม่ให้เราทำความทุกข์ ความกลัว
หรือความน่าเกลียด ถือตามศีลห้า ช่วยให้เรารสามารถ
สร้างความสงบและความสุขขึ้นได้ภายในตัวเรา ในครอบ-
ครัวของเรา โดยช่วยให้สังคมมีความสงบสุขด้วย

ข้าพเจ้าจะกล่าวถึงสาระของศีลแต่ละข้อ ขอให้
ตั้งใจฟังจงดี อย่างเยือกเย็นและอย่างแจ่มชัด เมื่อฟังจบ
แต่ละข้อ พึงกล่าวตามว่า “ข้าฯ ขอรับ” ทุกครั้ง ถ้าเห็น
ว่าสามารถจะรับมาศึกษาและปฏิบัติตามได้

ถ้าพร้อมแล้ว จงตั้งใจ

สิกขบทาเบกขะ: ข้าฯ พร้อมแล้ว

ประธาน: ศีลข้อแรก ห้ามฆ่า ห้ามไม่ให้ผู้อื่นฆ่า จงหา
ทางทุกวิธีที่เป็นไปได้ เพื่อรักษาชีวิตไว้ อย่าดำรงชีวิตรให้
เป็นโภคภัยและธรรมชาติ

นี้เป็นศีลข้อแรก เนอพร้อมที่จะรับเอาไปศึกษาและ
ปฏิบัติใหม่

สิกขบทาเบกขะ: ข้าฯ ขอรับ (ตีระฆัง)

ประธาน: ศีลข้อสอง ห้ามลักทรัพย์ อย่ามีของอันควรเป็น^{ของผู้อื่น} เศรษฐีสินของผู้อื่น แต่จงพยายามนาบกัน
ไครก็ตามที่สร้างความร้ายขึ้นจากความทุกข์ยากของ
สรรพสิ่งบนพื้นพิภพ

นี้เป็นศีลข้อที่สอง เนอพร้อมที่จะรับเอาไปศึกษา
และปฏิบัติใหม่

สิกขบทาเบกขะ: ข้าฯ ขอรับ (ตีระฆัง)

ประธาน: ศีลข้อสาม ห้ามประพฤติผิดในกาม หมายความ
ว่าการแสดงออกทางเพศ ควรประกอบไปด้วยความรัก
และไยได้ออกกันในช่วงเวลาอันยาวนานๆ พึงสังวรไว้ว่า
เชօอาจทำให้ผู้อื่นได้รับความทุกข์จากผลแห่งการกระทำ
ของเชօฯ เชօจะรักษาความสุขของเชօและผู้อื่นได้ ก็ต่อ
เมื่อเชօเคารพสิทธิของผู้อื่น ตลอดจนความรู้สึกนึกคิด
ของเขา

นี้เป็นศีลข้อที่สาม เนอพร้อมที่จะรับเอาไปศึกษา
และปฏิบัติใหม่

สิกขบทาเบกขะ: ข้าฯ ขอรับ (ตีระฆัง)

ประธาน: ศีลข้อที่สี่ ห้ามวิจุจิต คืออย่าพูดในสิ่งที่ไม่จริง



อย่าขยายข่าว ซึ่งเชօองไม่เชื่อมั่นว่าเป็นจริง อย่าดิหรือ
ประณามในสิ่งที่เชօองไม่แน่ใจ อย่าเอ่ยคำซึ่งทำให้เกิด
การแตกแยก หรือเกิดความเกลียดชัง หรือคำซึ่งทำให้
ความสามัคคีในการครอบครัวหรือในชุมชนแตกสลายได้ จง
ใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ให้มีการคืนดีกัน หากงาน
แก้ไขความขัดแย้งด้วยสัมมาวาจา

นี้เป็นศีลข้อที่สี่ เนอพร้อมที่จะรับเอาไปศึกษาและ
ปฏิบัติใหม่

สิกขบทาเบกขะ: ข้าฯ ขอรับ (ตีระฆัง)

ประธาน: ศีลข้อที่ห้า ห้ามเสพสุราฯ มาทุกชนิด เชօพึง
รำสึกไว้ว่าเชօได้ร่างกายนี้มาจากบิดา Mara และ
บรรพชน เชօจะให้ยาเสพติดทำลายตัวเชօ ทำลาย
บรรพชน และทำลายอนุชน ตลอดจนปัจจุบันและอนาคต
ของเชօองเสียกระนั้นหรือ เมื่อขาดสติแล้วเชօอยู่ใน
ล่วงสิกขานก่อน ๆ อีก ๔ ข้อได้โดยง่าย

นี้เป็นศีลข้อที่ห้า เนอพร้อมที่จะรับเอาไปศึกษาและ
ปฏิบัติใหม่

สิกขบทาเบกขะ: ข้าฯ ขอรับ (ตีระฆัง)

ประธาน: เชօได้รับเบญจศีลไปแล้ว นับว่าศีลหั้งห้านี้เป็น^{พื้นฐานแห่งความสุขในครอบครัวและในสังคม เป็น}
พื้นฐานสำหรับเป็นด้วยกระดุนให้ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น
เชօพึงรับศีลเสมอ ๆ อย่างน้อยเดือนละครั้ง เพื่อการศึกษา
และปฏิบัติของเชօจักได้เจริญงอกงาม และสึกซึ้งตาม
สิกขบทั้งห้านี้ ยิ่ง ๆ ขึ้นทุก ๆ วัน

การรับศีลเช่นนี้ ทำได้ที่บ้าน ที่ศูนย์ปฏิบัติธรรม ร่วมกันกับมิตรสายได้อย่างง่าย ๆ ถ้าเชอไม่รับศีลเช่นนี้ อย่างน้อยทุกสามเดือน เชอจะสูญสาระแห่งศีลไป พิธีกรรมที่ประกอบไปแล้วก็จะหมดความหมาย

ในฐานะเป็นศิษย์ของพระตถาคต เชื่อว่าหัวหน้าปฏิบัติดตามสิกขิกษาที่อันเป็นมรดกที่พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนเพื่อสร้างสรรค์ให้เกิดความสงบและความสุขสำหรับเชอเองและสรรพสิ่ง

เมื่อได้ยินเสียงระฆัง พึงกราบลง ๓ ครั้ง ด้วยความรักสึกลึกในบุญคุณของพระรัตนตรัย (ตีระฆัง ๓ ครั้ง) ๑๒) บทสวดภาษาบาลี

๑. พุทธ	สรร�	คุณาภิ	
๒. ทุติยมุปี	พุทธ	สรรण	คุณาภิ
๓. ตติยมุปี	พุทธ	สรรণ	คุณาภิ
๔. ธรรม	สรร�	คุณาภิ	
๕. ทุติยมุปี	ธรรม	สรรණ	คุณาภิ
๖. ตติยมุปี	ธรรม	สรรණ	คุนาภิ
๗. สุธรรม	สรรණ	คุนาภิ	
๘. ทุติยมุปี	สุธรรม	สรรණ	คุนาภิ
๙. ตติยมุปี	สุธรรม	สรรණ	คุนาภิ

(๓) บทสรุป

การรับศีล ช่วยให้เกิดการปฏิบัติอย่างมีสติ ก่อให้เกิดอาโนสังสัอันหาประมาณมิได้

* เรอาของแบ่งส่วนทุกคลื่นแด่สรรพสัตว์

เรอาของอุทิศผลบุญอันนี้แด่บิตามารดา ครูอาจารย์ กัลยาณมิตร และสัตว์ทั้งหลายทั้งหมดทั้งสิ้น

ผู้ซึ่งมีส่วนช่วยนำทางให้เราและอุดหนุนจุนเจือเรา ฯ (ประชาชนจะเป็นพระภิกข์ได้ เมนรภิกข์ได้ มหาราชาภิกข์ได้ แต่ควรเป็นผู้ทรงศีล และวิถีชีวิตเป็นแบบอย่างได้สำหรับพุทธศาสนา)

(อ่านต่อฉบับหน้า)

“อารมณ์ขันหลวงพ่อชา”

ระหว่างการเขียนอังกฤษรังหนึ่ง

หลวงพ่อได้รับนิมนต์ให้ไปพบปะและแสดงธรรม ณ โบสถ์คริสต์แห่งหนึ่งในลอนดอน

หลังจากการเทศน์จบลง หลวงพ่อได้พานั่ง สมาธิครู่หนึ่ง หลังจากนั้นเป็นรายการพูดคุยซักถาม

นาทหลังรูปหนึ่งถามหลวงพ่อว่า

“ในระหว่างท่านนั่งสมาธิ เคยมีประสบการณ์พบรหิน “พระเจ้า” บ้างรึเปล่า”

หลวงพ่อนิ่งก่อนยืนน้ออย ๆ ตอบว่า “อืมส..”

“เราไปไกลกว่านั้นอีกนะ.”

หลวงพ่อนักจะขอโทษขอโพยศิษย์ฝรั่งนางรูปที่นางครั้งท่านจะดูกว่าวรณะบนขัดเกลา กิเลสของศิษย์หนักมือไปหน่อย พร้อมกับออกตัวยืน ๆ ว่า

“แต่ก็นั่นแหล่ะ มันก็ไม่ใช่ความผิดของผมเลย

ผมเพียงแต่ทำตามครูของผม-พระพุทธเจ้า นั่นไงล่ะ”

สโตการ เรียนรึยง ถ่ายทอดความ



ແຊັ່ງແຫ່ວໃນ ດົງຂມື້ນ

*“ເສຍຍ່ຽນມ” ອັນນັບທີ ១៣ ກັນຍານ - ຕຸລາກມ ຍັງ ເປັນໜ້າງເດືອນແຕ່ງການຈຳພຣາມຂອງພະກິຄູຈະອອກ ພຣາມກັນວັນທີ ១៣ ຕຸລາກມ

*១៣ ກັນຍານ ຈະມີການເລືອດຕັ້ງທ້າໄປ ເພື່ອເຫັນ ລາວຸ້ນຮົ້າຮາກປະເທດທາງການຂອງພະກິຄູຈະ ໄດ້ອ່ານຫັນສຶກນັບນີ້ ທີ່ຄົນການກັນແລ້ວວ່າໄກຣໄດ້ສິຖິ ປັກການປະເທດສີ້ນ

*ພຣະສົງມີເປັນສ່ວນທີ່ຂອງປະເທດສີ້ນ ແດ້ເປັນກຸລົມ ນຸບກຄລົມທີ່ກູ້ມາຍ້າມອອກເສີຍເລືອດຕັ້ງຫົວ້ວີເປັນຜູ້ຮັບ ເລືອດຕັ້ງເສີຍເອງ ກຸ່ງກຳທັນທນາທີ່ທຳດັ່ງເປັນກຸລາງ ແດ້ກີ່ເປັນກຸລົມນຸບກຄລົມທີ່ກຸ່ງຄາດທ່າງວ່າ ກວມມີສ່ວນສັບສັນ ພຣະທີ່ໄປໄຫຍ້ຕ້ອງ

*ມາຫາເຄຣສາມາຄມ ໄດ້ມີການກົບກວານຄໍາສ້າງໜ້າມນິໃຫ້ ພຣະສົງມີຢູ່ເກີ່ຍວ້າກັນການເນື່ອງ ເປັນເຮື່ອງທີ່ “ສີລພຣດ” ກີດວ່າກຸ່ງຕ້ອງ ແຕ່ຂອນເບືດແລະຂໍ້ກຳທັນຄວງຈະໄນ່ຂັດເຈນ ເພວະນີຜູ້ສົມກັກ ສ.ສ. ໃນຈັງໜວດແຫ່ງທີ່ນີ້ ແລ້ງໃຫ້ໜັງ ສື່ບົມພົກງານວ່າເຈົ້າຈາວາສ (ຂອງວັດແຫ່ງທີ່ນີ້) ຫ້າມໄໝ ໄທໃຫ້ຮົ້າຮາກວັດເປັນທີ່ປຣາຮຍ້າເສີຍ ໂດຍອ້າງວ່າຂັດຕ່ອງ ກຳສ້າງມາເຄຣສາມາຄມດັ່ງກ່າວ

*ດ້າໜ້າໄໝໃຫ້ວັດເປັນສານທີ່ປຣາຮຍ້າເສີຍ ວັດກິນ່າຈະເປັນສານທີ່ດັ່ງອອກຫວ່າຍເລືອດຕັ້ງໄນ້ໄດ້ນີ້ເປັນ ການທີ່ກ່າວມະນີມີການແບບແຕ່ງຕ່າງໆ ຈຶ່ງຂໍ້ອ່າທິງວັດແຄນດ້າງຈັງໜວດ ຈະຫຼັກເລື່ອງຈາກກິຈການຂອງສັກນິມໄໝໄດ້

*ການອຸ່ນຫຼາຍໃຫ້ສານທີ່ຂອງວັດເປັນທີ່ປຣາຮຍ້າເສີຍ ນ່າຈະໄໝຂັດຕ່ອງຄໍາສ້າງມາເຄຣສາມາຄມ ດ້າໃຫ້ກຸ່ງ ພຣະເທົ່ານີ້ໄປໃຫ້ໄດ້ ແລະ ໄນມີຂັດຕ່ອງການເປັນກຸລາງດ້ວຍ ທັງ ຍັງເປັນບຸນທຸນາທາທີ່ນີ້ທ່າງໆໃຫ້ກົດກຸດປະເທດສີ້ນໄດ້

*ເຫດຜູ້ໃໝ່ໄໝໃຫ້ພຣະເທົ່າໄປຢູ່ເກີ່ຍວ້າກັນການເນື່ອງນັ້ນ ທ່ານວ່າ “ພຣະພູທຄາສາຈະຕ້ອງມານົມວ່າມອງຫົວ້ວີໄປບຣິສຸກົນຈາກການເຂົ້າໄປຢູ່ມືກົງກິຈການດັ່ງກ່າວ ອັນເປັນໜັກທີ່ໂດຍຕຽນຂອງບັນເມືອງ” ສາມເດືອງພຣະພູທຄາຈາຍຢ່າງເຈົ້າຄະນຸ່ງຕະວັນອອກ ທ່ານໄຫ້ສັມພາຍົ່ງຫັນສື່ບົມພົກງານທີ່ນັ້ນ ແລະທີ່ງກ້າຍໄວ້ຍ່າງນ່າ່ງຟົງວ່າ ..(ພຣ) ຄົງຈະມີເຊີວິດໄດ້

ໄມ່ເກີນ ອັດໂປ ກົດຕັ້ງຈາກໃປ ສ່ວນພຣະຄາສາຈະຕ້ອງອູ້ ໄດ້ນານກວ້ານັ້ນ..”

*១២ ສິງຫາກມ ເກົ່ານມາຫຍຸກຈຸມີພະລາຍງົບປີກຸດ ແຕ່ງຕັ້ງເລືອນເປັນພຣະທາຄະນະເປັນການພິເສຍ ເນື່ອງໃນ ວັນເຂົ້າມີພຣະໜານມພຣາມການ ៦០ ພຣາມຂອງສາມເດືອງ ພຣະນົມຮະຊີນິນາດ ນຳກວມມີຄົມາສູ່ພສກນິກແລະຜູ່ທີ່ ເກີ່ຍ້ອງກັນລ້ານໜີ້ ແດ້ & ອົນາກມ ກີ່ຍັງເປັນກວມຮັງ ຂອງຜູ່ກຳເຄົາຮັງ ອຸ່ມ່ຄາມປົກດີ

*ຜູ່ທີ່ສົມກວຣໄດ້ຮັບການແດ່ງຕັ້ງນານແລ້ວ ແດ້ຍັງໄມ່ໄດ້ ສັກທີ່ນັ້ນກີ່ພຣະມາສົມຫັຍ ກຸ່ສລຸຈຸຕົໂປ ປ.ຮ.ສ ດອກເຕົ້ວ ດ້ວຍນະ ທ່ານເຈົ້າຄຸມ ພຣະຮາກຄະນັນອູ້ແກ່ເອົ້ມເຫັນນັ້ນ ເອງ ແດ້ທ່ານໄໝເອົ້ມເນື່ອໄຫ້ຈະໄດ້ມານຫຮຽມເນື່ອມັດຕັ້ງ ຂອງ ດ້ວຍໄມ່ນີ້ໄນ້ໃຫ້ໄກ ກາຣກີ່ນີ້ຂ້ອງໃຈປົດເບົາໃຈເສີຍດ້ວຍ ໄດ້ ເປັນຫົວ້ວີໄນ້ໄດ້ເປັນໄນ້ເກີ່ຍວ້າຈະຕ້ອງມີຮັດກັນຈານນັ້ນ ທີ່ຮົ້ອມີເຈັນລ້ານກຳນຸ່ມຮອກນະ

*ພຣະອາຈາຍຍ້ອດສົມນິກ ນາໂໂຄ ວັດປັດໄມ້ລ້າຍ ນັກປຽນ ໄດ້ເປັນພຣະຄຽນໃນງົກາແລ້ວ ໄນມີເກີ່ຍວ້າກັນການແຈກ ງູ່ກາກອດຝ້າປ້າເກົ່າງ ແດ້ເກີ່ຍວ້າທ່ານເປັນພຣະຫົວ້າກ້າວໜີ້ ທີ່ໄໝກ້າວ້າວ້າ ມີຫ້ວສ້າງສරົກມາດລອດ ໄດ້ອອກແບນສ້າງ ໂບສດ້ອງ ແລນດິດແອຮ້ປັ້ງກັນກີ່ລິນຈາກຝາກມເສີຍໝ່າງໜູ້ທີ່ ເໝັ້ນ ກຳໃຫ້ສະດວກໂຍືນຍາມກຳຫຼາຍຄລມໜ້າໃຈເຫຼົາ - ອົກ ເຖິງໂຄງກຸປ່ານີ້ກີ່ພຣະອາຈາຍຍົວທິຍາ ຈິຕຸ- ຜູ່ໂນມ ເຈົ້າຈາວາສົວດາຫາສາປ ຮະຍອງ ຈານປົກດິຂອງທ່ານ ອື່ກອບການໃຫ້ຈຸດກົດກຸດໃຫ້ສົມກວຣໃຫ້ ຮູ່ ກີ່ເກີນ ៣០០ ຊົວຕ ທ່ານບັນນິມີກວມຄືດເລື້ອເພື່ອໃຈ່ຈະດັນກລໄກ ຂອງສົງມືຮະຍອງໃຫ້ຈັດວົນພຣະສົງມີກັນການພັດນາປຣະທີ່ໄປແຕ່ຄະນະສົງມີກັນໃນໜັກ ທັນນາມຂອງການຈ່າຍເຫຼື້ອ ຈາກ ຜ.ພ.ພ. ເຮື່ອງວິທິຍາກ ກີ່ຍັງຈັດໄດ້ໄນ້ທັນ “ສີລພຣດ” ໄດ້ແຕ່ຫວາດຫວັນວ່າກວມຄືດຂອງທ່ານຈະເຫັດຫາຍໄປກັນ ສາຍລົມ ດ້ວຍກັນທານຕາມກວມຄືດຂອງທ່ານໄໝ ຖ້າກັນອົງຈາ ເນື່ອໄທຍືກແກ່ນີ້

*ສ່ວນອູ້ກຸປ່ານີ້ ສາມາດໃຫ້ກລໄກຂອງຄະສົງມີ ຈັງໜວດ ເສນອໂຄງການອົບມພຣະກັງກົງກ່ອນອອກພຣາມ ໄດ້ສໍາເຮົາຈື້ກີ່ພຣະມາປະຈວນ ປຸລຸ່ມາທີ່ໄປ ໂດຍກາ

ความคุณเอาใจใส่ของพระราชนรมเมธี เจ้าคณะจังหวัดสุราษฎร์ธานี หลักการของโกรงการกือเดือนแรกเข้าพระยาอ่อนรมให้ความรู้ด้านธรรมวินัยเบื้องต้นและแนวการเจริญจิตพากวนฯ โดยแบ่งอบรมเป็นกลุ่มๆ ตามเดือนสุดท้ายของพระยาจะอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับธรรมที่จะใช้ในชีวิตประจำ แล้วจึงสอบวัดผลปิดโกรงการ จากการประเมินช่วงแรก เจ้าของโกรงการบ่นว่า “วันแม่นใจ” จะใช้ไว้ไปได้สักกี่นา

*ชีวิตกือการต่อสู้และได้สูญเสีย “ก่อนธารน้ำจะหยุดไหล” “แลบนฟ้าเขียว” “ต่อลมหายใจให้ธรรมชาติ” ฯลฯ ทั้งนี้เป็นเรื่อง ทั้งซักชวนผู้อ่อนให้เขียน เขาไม่ได้ต่อสู้เพื่อตัวเองแต่เป็นการต่อสู้เพื่อชีวิตและสิ่งแวดล้อมที่ดีกว่า พระอาจารย์ไฟศาลา วิสาโล ผู้ซึ่งปักป้องธรรมชาติที่ขาดอนุรักษ์ธรรมชาติภูมิใจนักหนา ล่าสุด “กบกินนอน” เป็นชีวิตและความคิดอ่านจากประสบการณ์ในด่างแดน

*ยามปลดวิกฤตการณ์ พระอาจารย์ไฟศาลาไปใช้ชีวิตอยู่ ณ วัดป่ามหารวัน ภูเขียว ซึ่งภูมิ ทราบเขาว่าว่า มีพระบัวชัยใหม่ไปขออยู่ด้วยหลายรูป พระสถาพร สิกุณาริโว หนึ่งในจำนวนนั้น ถูกทำท่างพodge สืบเจตนาเรมณ์ได้เพียงแค่ต้องรอความพร้อมทางด้านจิตวิญญาณ ให้เข้มแข็งพอเท่านั้นเอง

*มีคนพยายามสรุป “ลักษณะการทำงานของคนไทยว่า” ทำเดียวโดยเด่น ‘ทำเป็นคนแพ้ด้วยแพ้กันที่พัง “ศิลพรต” ว่าเท่ากับเราต่าว่าคนไทยເອົາແດ່ໃຈ ตนเอง ขาดการประสานงาน เอาใจเขามาใส่ใจเรา “สหธรรมเพื่อการพัฒนา” ก้อนบทพิสูจน์ความพร้อมของคนจะส่งเสริมจังหวัดสุรินทร์ฉันได “กลุ่มสังฆอาสาพัฒนา” ภายใต้การนำของพระครูสุภารวัตน์, และ พระครูโจนธรรมจารี เป็นบทพิสูจน์การบริหารงานโดยกลุ่มคณะกรรมการของจังหวัดยโสธรฉันนั้น

*“กลุ่มสังฆอาสาพัฒนา” ได้เดินเครื่องให้พระสงฆ์เป็นแกนนำในการพัฒนาที่กำกับของชาวบ้าน ควบคู่ไปกับการรักษาป่าไม้อันเป็นมาตรฐานของมนุษย์โดยธรรมชาติ หากเป็นรูปเป็นร่างหรือมีผลปรากฏอย่างไรแล้ว กรุณาแจ้งให้กับในวงการชั้นชุมกันบ้าง

“บินจากไปแล้วหนา กีรีบูน” พระมหาอติรรถหنمุสาร ลาออกจากตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดอมรรคี บางปี้ขัน กรุงเทพฯ เป็นที่เรียบร้อยแล้วด้วยจุดประสงค์กลับไปปฏิบัติที่ศรีสะเกษ แต่หาไม่พบกลับไปอย่างกีรีบูนผู้บ้าเจ็บไม่ กลับกลับเป็นกีรีบูนแปลงร่างเป็นอินทรี (มีสักดิ์คีเรเนียก่อนว่ามารแปลงร่างหมายช่วงด้ว) ด้วยมีคำน่าว่า “บ้านเมืองเรา เราต้องรักษา เราต้องพัฒนา”

*ป้าออกกว้าง อันตรายมีมาก ต้องเดินหลายกิโลฯ จึงแคลดูได้ทั่วถึง ใจสันบับสนุนให้หลงพ่อประจักษ์ คุตุจิตตุโต รักษาป่าดงใหญ่ ที่คุยกันหนักกันหนาว่าเป็นสมบัติของชาติ จะเป็นอะไรก็แล้วแต่ ขอเพียงแต่อย่าเป็นชาติ-ห้อหิน มองมา สารอ่า ที่พล่าผลลัพธ์ป่าของชาติก็แล้วกัน ใจรักได้ช่วยชี้อรรถจิปต์ตรวจการให้หลงพ่อห่นอย

*พระมหาเจม สุวิจิ ผู้ร่วมความคิด คิดได้ว่า หลักสูตรหาได้กำหนดให้ในสิตเรียนแต่เฉพาะในชั้นไม่ร่วงแล้วก็จัดสัมมนานิสิตที่จะสังคมศาสตร์ มหาพะลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการอนุรักษ์ธรรมชาติ” กรณีศึกษา “ดงใหญ่” “แก่งสีอเต้น” และ “เกาะสีชัง” เป็นการเสนอข้อมูลข้อเท็จจริงและบทบาทว่า จะอนุรักษ์อย่างไร ผลปรากฏว่ามีผู้ให้ความสนใจล้นห้องประชุมสำนักธรรมวิจัย เมื่อ ๒๙ ก.ค. นี้เอง

*“หมวดดิน” มิใช่ “หมวดดิน” สิทธิลาก วสุกิต อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน จัดโครงการหมวดดินเพื่อนอนรักษ์ดิน และน้ำในความรับผิดชอบของสำนักงานพัฒนาที่ดิน เขตส เชียงใหม่ พระอาจารย์สุทัคก์ วชิรญาโณ วัดป่าแಡแม่เจ้มอยู่ใกล้ๆ ไปดูหน่อยซิว่า เขาอนุรักษ์กันอย่างไร เสริจแล้วจะไปบอกให้สามเณรผล ศรีพางศ์ แห่งวัดเขาพุทธโโคดม ชลบุรี ไปจัดการเรื่องระเบิดที่เกาะสีชัง เสียหน่อย

*พระคุณ-วีรพันธ์ บัวอยู่สังขลา เพื่อน ก.พ.พ. ฝากถามว่า “ยังลับนายกุลท์” อยู่หรือเปล่า

*ขอทั้งท้ายว่า “คนที่ไม่ซื้อเสียง จะซื้อความคิด แต่คนที่ยังไม่ลื้นคิด มีความคิดจะขายหรือเปล่า จะซื้อถูกๆ” สวัสดี

“ศิลพรต”

ใบบอกรับการเป็นสมาชิกจดหมายข่าว เศรษฐกิจ

ชื่อ _____ นามสกุล _____
ที่อยู่ (วัด/บ้าน) เลขที่ _____ หมู่ที่ _____ ซอย _____
ถนน _____ ตำบล _____ อำเภอ _____
จังหวัด _____ รหัสไปรษณีย์ _____ โทรศัพท์ _____
บอกรับเป็นสมาชิก [] ๑ ปี (๖ ฉบับ) ๑๐๐ บาท เริ่มต้นฉบับที่ _____ ถึงฉบับที่ _____
[] ๒ ปี (๑๒ ฉบับ) ๒๐๐ บาท เริ่มต้นฉบับที่ _____ ถึงฉบับที่ _____
[] ตามกำลังศรัทธา _____ บาท/ปี
สั่งจ่ายโดย [] ธนาณัติ [] ตัวแลกเงิน [] เช็ค [] เงินสด
ในนาม นายพิภพ อุดมอธิพงศ์ คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศ.พ.พ.)
๑๙๔ ช.วัดทองนพคุณ ถ.สมเด็จเจ้าพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐
ธนาณัติ สั่งจ่าย ปณ. คลองสาน

ใบบอกรับการเป็นสมาชิกอุปถัมภ์

โดย [] ถวายพระสงฆ์ที่ผู้จัดทำเห็นควรจะได้รับจดหมายข่าวเศรษฐกิจอ่านเป็นประจำ
[] มอบให้อื่น ๆ ตามที่ขอที่อยู่ข้างล่างนี้

ชื่อ _____ นามสกุล _____
ที่อยู่ (วัด) บ้านเลขที่ _____ หมู่ที่ _____ ซอย _____ ถนน _____
จังหวัด _____ รหัสไปรษณีย์ _____ โทรศัพท์ _____
บอกรับเป็นสมาชิก [] ๑ ปี (๖ ฉบับ) ๑๐๐ บาท เริ่มต้นฉบับที่ _____ ถึงฉบับที่ _____
[] ๒ ปี (๑๒ ฉบับ) ๒๐๐ บาท เริ่มต้นฉบับที่ _____ ถึงฉบับที่ _____
[] ตามกำลังศรัทธา _____ บาท/ปี
สั่งจ่ายโดย [] ธนาณัติ [] ตัวแลกเงิน [] เช็ค [] เงินสด
ในนาม นายพิภพ อุดมอธิพงศ์ คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศ.พ.พ.)
๑๙๔ ช.วัดทองนพคุณ ถ.สมเด็จเจ้าพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐
ธนาณัติ สั่งจ่าย ปณ. คลองสาน

บริการข้อมูลสำหรับนักเทศน์สมัยใหม่

รายชื่อบุคลากรห้องถังนี้ เป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อความเข้าใจในปัญหาต่างๆ ของสังคมปัจจุบัน หากพระคุณเจ้าหรือผู้อ่านท่านใด ต้องการบทความนั้นๆ กรุณาเขียนจดหมายสอดสอดมป์ ๒ นาท ต่อหนึ่งบทความ ส่งมายัง ศูนย์ข้อมูลศาสนาเพื่อการศึกษาและพัฒนา เรายินดีที่จะจัดส่งไปให้ท่านทันที

ระพี สาคริก "วิจิญญาณ์ประชาริปปิติภัยได้อธิพลดอกถักกับภาวะล่มสลายของสังคมไทย" สยามรัฐ ๑๙ สิงหาคม ๓๕ น. ๑๒ (๑), ๑๙ สิงหาคม ๓๕ น. ๑๒ (๒)

กานนักก่อเรื่องว่า ต้องการธรรมะและต้องการประชาธิปไตย แต่การปฏิบัติจริงลับสะท้อนภาพให้เห็นว่าเดินทางกระจำความคิดซึ่งกวางจะต้องรากฐานอยู่กับห้องถัง ใช้อำนาจบังคับข้อห้าม โดยยกถุงบุกคลผู้อยู่ในระบบที่มีโอกาสและถืออำนาจเหนือกว่า และทำกันจนเป็นระบบผึ้งรากลีกซึ่ง...ซึ่งหากมองให้ลึกลงไปจะพบว่านอกจากรากฐานของประชาธิปไตยจะไม่เกิดขึ้นแล้ว ยังเป็นการสร้างกระแสหวนกลับมาทำลายตัวเองอีกด้วย

รองรัน วรัญญิ "คตินิยมบริโภคแบบเขียว" สยามรัฐสัปดาห์ วิจารณ์ ปีที่ ๓๘ ฉบับที่ ๕ วันอาทิตย์ที่ ๕ - ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๓๕ น. ๔๐

คตินิยมบริโภคสร้างสังคมซึ่งคนจำนวนมากมีชีวิตที่สังคมน้ำใจกว่าบรรพบุรุษ แต่สร้างปัญหาทางสังคมและสิ่งแวดล้อมตามมา แม้คตินิยมบริโภคแบบเขียวจะเป็นก้าวสำคัญที่เปิดโอกาสให้แต่ละคนเลือกทำโดยใช้สิทธิของตนเพื่อช่วยให้โลกอยู่รอด ช่วยลดผลกระทบและกาลเวลา แต่หากพิจารณาถึงข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่เท่าเทียมกันของคนแล้ว คตินิยมแบบนี้จะไปรอดหรือไม่ อาย่างไร ต้องมีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับสังคมไทยอย่างไรบ้าง กฎหมายก็ต้องพัฒนาให้เข้ากับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

"ระเบียนใหม่เพื่อเด็ก" สยามรัฐ ๓๐ ธันวาคม ๓๕ น. ๖ ในทศวรรษที่ผ่านมาเด็ก ๑-๕ ล้านคนเสียชีวิตในสังคม ๕ ล้านคนพิการ และอีก ๑๒ ล้านคนไม่มีที่อยู่อาศัย องค์กรทุนเพื่อเด็กแห่งชาติ (ยูนิเซฟ)

ได้วางwonของผลักความร่วมมือจากชุมชนนานาชาติ เพื่อช่วยเหลือขัดสภานพลigonการ โรคภัยและการไม้วุ่นนังสืบท่องคนจำนวนมากในประเทศยากจน ปัจจุบันปัญหาเรื่องสิทธิเด็กได้รับการบรรจุไว้ในวาระการประชุมทางการเมืองของโลก แต่ปรากฏว่ากิจกรรมต่างๆ ถูกปรับใช้ไปเพื่อคนส่วนน้อย ยังมิได้ก่อให้เกิดประโยชน์ที่แท้จริงแก่คนส่วนใหญ่ เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น ติดตามได้จากบทความฉบับนี้

กานนุใน "ศาสนวัตถุอิฐจุดอิมตัวแล้ว" สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ปีที่ ๓๙ ฉบับที่ ๕ วันอาทิตย์ที่ ๒-๙ สิงหาคม ๓๕ น. ๓๕

ขณะที่ศาสนวัตถุของเมืองไทยเจริญเติบโตขึ้นอย่างทั่วถึง แต่ศาสนบุคคลและศาสนธรรมอันเป็นองค์ประกอบสำคัญในพระพุทธศาสนาลับซึ่งแคระแกร็นล้าหลังอยู่ เพราะวงการศึกษาและสงฆ์ไทย ยังไม่อื้อให้สามารถเผยแพร่ศาสนธรรมสู่เยาวชนได้อย่างทั่วถึง และไม่อื้อให้เกิด "วิชาจารณ์สัมปันโน" หรือความสมบูรณ์ด้วยความรู้จริงและจริยธรรม ถึงเวลาแล้วหรือยังที่การให้การศึกษาด้านพระศาสนาแก่ประชาชนจะได้รับการพัฒนา หรือพระคุณของการเพียงสถานะพระราชนูปประกอบพิธีทำบุญแก่ชาวบ้านอย่างเดียวเท่านั้น

พระมหาปฐุมพงษ์ งามล้าน (วัดบวรนิเวศวิหาร) "อุดสีบุกตัดสัญญาณตรายของประเทศไทย" สยามรัฐ ๒๖ ธันวาคม ๓๕ น. ๑๒

ในสังคมปัจจุบันทุกคนก้มีความอยากรู้สึกเบนซูจธรรม แต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของไทยปัจจุบัน กลับเสริมสร้างความอยากรอกรอบศีลธรรมมากกว่าการพัฒนาคุณภาพทางจริยธรรมในจิตใจ การที่อุดสีบุกตัดสัญญาณตรายของคนไทย ลดลงทุกที่ กماขัดในทิศทางที่ต้องเดินทางไป คือความก้าวหน้า ต้องการอนพักผ่อน มีความกล้าและรู้จักเสพเมตุน ทั้ง ๔ ประการนี้ กันกับสังคมเดรัจจาน จะไม่ล่างระไรกันเลย สิ่งที่ทำให้กันล่างจากสังคมเดรัจจานอยู่ที่การประพฤติธรรมเท่านั้น กันที่ไม่ประพฤติธรรม จึงย่อมมีก้าวหน้ากับสังคมเดรัจจานด้วยกันนั่น"

น.พ. ใจดีช่วง ชุดินทร "สื่อภาพทางศาสนาทำถังจะถูกวิเคราะห์" สยามรัฐ ๔ พฤศจิกายน ๒๕ ๖.๓

สิทธิเสรีภาพในการนับถือศาสนาเป็นสิทธิมนุษยชน ขั้นพื้นฐานในระบบประชาธิปไตย แต่ปัจจุบันร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่กำลังจะจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยการตรวจสอบหมายมาส่งเสริมหรือกุ้มกรองศาสนา ซึ่งอาจเป็นชนวนแห่งการกดขี่ข่มเหงในระหว่างศาสนา กันได้ดังที่เคยปรากฏในประวัติศาสตร์โลกมาแล้วมานาibly เพดีจากการทางศาสนาก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี ดังนั้น รัฐควรพิจารณาให้รอบคอบก่อนตัดสินใจดำเนินการใด ๆ เพื่อมิให้เกิดปัญหาแก่ฝ่ายต่าง ๆ

ดร. รัตนะ บัวสนธิ "ชนบทกับการซื้อเสียงเลือกตั้ง" สยามรัฐ สัปดาห์วิชา ary ปีที่ ๑๙ ฉบับที่ ๕ วันอาทิตย์ที่ ๕-๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘ ๖. ๑๖-๑๙

หากคุณสงสัยว่า เสียงคนชนบทซื้อได้จริงหรือไม่ สารพัดเคล็ดวิชามารในการซื้อเสียงสามารถทำได้อบาย่างไร คริสที่เป็นหัวคะแนนในชนบทบ้าน และด้วยเหตุใดจึงซื้อเสียงชาวชนบทได้ และเราจะแก้ไขปัญหาการซื้อเสียงได้หรือไม่อย่างไร ทัศนะและมุมมองจาก ดร. รัตนะ บัวสนธิ ในบทความฉบับนี้ อาจไขข้อข้องใจของผู้ท่านได้บ้างบางประการ และอาจเป็นฐานในการเตรียมตัวสำหรับการเลือกตั้งที่กำลังจะมาถึงในครั้งนี้ด้วย

จิตราภรณ์ วนัสพงษ์ "จากพุทธภิมพ ถึง กจก. ช่องว่างของประชาธิปไตย" สยามรัฐ สัปดาห์วิชา ary ปีที่ ๑๙ ฉบับที่ ๖ วันอาทิตย์ที่ ๑๒-๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘ ๖. ๑๖-๑๙

ประชาชนปีดอนน ๒ ครั้งในเวลาไม่ห่างกันนัก สายหนึ่งถนนราชดำเนิน กรุงเทพฯ อีกสายหนึ่งถนนมิตรภาพ อำนาจปากช่อง จังหวัดนราธิวาส ข้อเรียกร้องในการชุมนุมมีเนื้อหาเด่นกัน ที่กรุงเทพฯ ต้องการนายกที่มาจากการเลือกตั้ง ที่นั่นการชุมนุมดังกล่าวให้ยกเลิกโดยทางราชการ กจก. แต่โดยหากเห็นชอบของการปีดอนน ทั้ง ๒ สาย พุดถึงแก่นเดียวกัน คือสิทธิเสรีภาพที่ปลอดพื้นจากการถูกอยู่ได้อำนาจไม่เป็นธรรม ช่องว่างของประชาธิปไตยที่จะท่อนออกมายังคน ๒ กลุ่มนี้ กงจะช่วยชี้ให้เห็นพัฒนาการของประชาธิปไตยในบ้านเราได้มีความสมควร

อุดร วงศ์ทันทิม "ป่าดันน้ำวิกฤต วิธีชีวิตร้ายไทยภูเขางูญลาย ถูกต้องลายเป็นอินเดียนแดง" สยามรัฐ สัปดาห์วิชา ary ปีที่ ๑๙ ฉบับที่ ๔ วันอาทิตย์ที่ ๑๕-๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕ ๖. ๑๖-๑๙ (๑), วันอาทิตย์ที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘ ๖. ๑๖-๑๙ (๒)

ชาวไทยภูเขามีวิธีชีวิต ความเชื่อ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นแบบแผนของตนเอง เป็นวิธีชีวิตที่ผูกพันกับป่ามาช้านาน การที่จะอพยพลงมาใช้ชีวิตในพื้นราบ เปรียบเสมือนการขาดรากถอนโคนกินวิธีชีวิตแบบดั้งเดิม การที่รัฐใช้ม้าตรการเด็ดขาด หรือปฏิบัติแบบเบ็ดเสร็จ แทนที่จะแก้ปัญหา อาจทำให้ปัญหาที่ความรุนแรงมากขึ้น ดังนั้น หลักทรัพยากรัฐบาลเกี่ยวกับปัญหาภักดีการฟื้นฟื้น แหล่งเรื่องคนกับป่า จึงสังเคราะห์เป็นประดิษฐ์ปัญหาที่บังหາข้ออุตติได้ยาก แต่ก็เป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายต้องร่วมกันรับผิดชอบ และร่วมกันหาทางแก้ไขโดยอาจเริ่มด้วยการปลูกต้นไม้ลังในใจคนเป็นประการแรกก่อน

ปรีชา เปิ่มพงษ์สาคร "บนเส้นทางแห่งหิงสาธรรม เศรษฐ์ ศาสตร์ของคนนี้ สันยาคระห์ และสรรวันพี้" "ทางใหม่" ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๘ ๖. ๑๗-๑๙

บทความนี้คือข้อความยาวและเป็นวิชาการมากพอสมควร โดยนำเสนอปัญหาความรุนแรงในโครงสร้างสังคมไทย ที่จำเป็นต้องได้รับการคัดค้าน แก้ไขโดยใช้หลักหิงสาธรรม หรือที่มีความคุณค่าที่เรียกว่า สัตยา-เคราะห์ ที่หล่อหลอมขึ้นจากสัจธรรมและความรัก ซึ่งอาจทำได้โดยผ่านกระบวนการต่อต้านการผูกขาดอำนาจทางเศรษฐกิจ หรือการสร้างประชาธิปไตยตามแนวมนุษยธรรม เพื่อเป็นแนวทางไปสู่ สรรวันพี้ หรือความสุข สมบูรณ์ให้แก่คนทุกคน บทความฉบับนี้คงจะเป็นประโยชน์มากสำหรับผู้ที่คิดว่า ความรุนแรงนี้หันทางออกสำหรับสังคมไทย

● ศูนย์ข้อมูลศาสนาเพื่อการศึกษาและพัฒนา

“ทำบุญอย่างใหม่”

*ทำบุญวันเกิด

*ทำบุญขึ้นบ้านใหม่

*ทำบุญวันพระ

๑๖๑



ขอเชิญร่วมบริจาคปัจจัยเพื่อสนับสนุนการจัดถวาย “ถนนหนังสือ ฉบับเสขิยธรรม” หนังสือเพื่อการจารโรงพุทธศาสนา โดยการประยุกต์ธรรมให้สมสมัย แก่พระภิกษุสงฆ์ที่ยากไร้และขาดแคลนในชนบทห่างไกล

“ถนนหนังสือ ฉบับเสขิยธรรม” มียอดการพิมพ์ครั้งละ ๑,๐๐๐ เล่ม ซึ่งมากกว่าครึ่งหนึ่งของยอดพิมพ์ในแต่ละครั้ง จะจัดถวายแก่พระภิกษุผู้สอนใจ ทั้งที่เดินเข้าร่วมกิจกรรมกับ ศพพ. และที่ไม่เดินเข้าร่วมแต่มีความสนใจและขอหนังสือมา ต้นทุนการจัดพิมพ์ (รวมทั้งค่าจัดส่ง) ครั้งละประมาณ ๓๐,๐๐๐ บาท ได้รับการแบ่งเบาจากสมาชิกที่เลี้ยงเงินชิ้นไม่ถึง ๒๐% ของสมาชิกทั้งหมด

หากท่านมีจิตศรัทธาที่จะร่วมกันจารโรงพุทธศาสนาโดย “การให้ธรรม เป็นทาน” ดังนี้แล้ว ขอได้รับเป็นสมาชิกอุปัมภ์แก่บรรดาพระภิกษุสงฆ์ที่ขาดแคลน และยากไร้ดังกล่าว เพื่อที่ท่านจะได้มีหนังสืออ่านเป็นประจำ โดยอ่านรายละเอียดได้จากใบสมัครที่อยู่ในเล่ม

รายชื่อสมาชิกอุปัมภ์

พระครูรัตโนภาส	บริจาค ๑,๐๐๐ บาท
พระอธิการจำลอง อากสุโตร	บริจาค ๒๐๐ บาท
คุณนุจรี ไชยกิติวัฒนา และเพื่อน	บริจาค ๖๐๐ บาท
คุณพรพิพิพ เชาวรีวงศ์	บริจาค ๕๐๐ บาท

ป่าชุมชนสีบกอตวิถีชีวิตชนบทไทย



โปสเตอร์ ๔ สี เพื่อคนรักป่า

วิถีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายและดีงาม รู้จักปรับประยุกต์สิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่น โดยมีป่าที่ชุมชนช่วยกันดูแลรักษาเป็นตัวเชื่อมโยง บนพื้นฐานความเชื่อถ้วนเดียว ในเรื่องผีและศาสนา เป็นตัวควบคุมการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นอีกด้วยนั่นเอง

ด้วยเลิ่งเห็นคุณค่าของป่าและศักยภาพของชุมชน อันเป็นกำลังขึ้นแข็งในการปกป้องป่าให้คงอยู่ชั่วศุกราชนานาหลายศศวรรษ โครงการชุมชนรักป่า จึงได้จัดทำโปสเตอร์และแผ่นพับ เพื่อสนับสนุนการรักษาป่าของชุมชน

หากหน่วยงาน สถานการศึกษา โรงเรียน หรือองค์กรใด ที่สนใจต้องการสนับสนุนการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าของชุมชน และร่วมเผยแพร่แนวคิด "ป่าชุมชน" โปรดติดต่อ

โครงการชุมชนรักป่า หมู่บ้านนักพัฒนาภาคเหนือ
๓๖/๑ ถ. ชานินทร์ อ. เมือง อ. เชียงใหม่ ๕๐๐๐๐
โทร/โทรสาร (๐๕๓) ๒๑๒๖๑๗

ต้นไม้จากใจคน ใกล้ป่า สู่ชุมชนที่รักป่า